

گزارش اقتصادی شاپرک

دی ۱۳۹۸ . شماره ۵۵

فهرست مطالب

۶.....	فهرست شکل‌ها
۸.....	فهرست جداول
۱۱.....	پیشگفتار
۱۲.....	شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه
۱۶.....	۱- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی
۱۷.....	۱-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی
۱۸.....	۱-۱-۱- نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
۲۰.....	۱-۱-۲- مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
۲۱.....	۲-۱- بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان
۲۲.....	۱-۲-۱- قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی
۲۳.....	۲-۲-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP
۲۶.....	۲- شاخص‌های عملکردی شاپرک در دی ماه ۱۳۹۸
۲۶.....	۱-۲- آمار عملکردی شاپرک
۲۷.....	۱-۱-۲- آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک
۲۸.....	۲-۱-۲- رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی
۲۹.....	۳-۱-۲- عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش
۳۱.....	۴-۱-۲- عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنشها
۳۵.....	۵-۱-۲- عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت
۳۹.....	۲-۲- نفوذ منطقه‌ای
۳۹.....	۱-۲-۲- ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی
۴۰.....	۲-۲-۲- سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور
۴۱.....	۳-۲-۲- تعداد و تعداد سرانه کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان
۴۶.....	۴-۲-۲- تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی
۴۷.....	۵-۲-۲- تعداد سرانه تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی در استان‌های کشور
۴۹.....	۳-۲- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها
۴۹.....	۱-۳-۲- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه
۵۳.....	۲-۳-۲- نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها
۵۴.....	۳-۳-۲- بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش
۶۰.....	۳- کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارت

- ۱-۳- سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها ۶۱
- ۲-۳- آنالیز خطاهای تراکنش‌ها ۶۱
- ۳-۳- دسترس‌پذیری حس شده خدمات ۶۵
- ۴-۳- آنالیز تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه ۶۶
- ۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت ۶۸**
- ۱-۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP ۶۹
- ۱-۱-۴- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت ۶۹
- ۲-۱-۴- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۷۱
- ۳-۱-۴- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس ۷۵
- ۴-۱-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها ۷۹
- ۵-۱-۴- اندازه‌گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال - هیرشمن به ازای ابزارهای پذیرش ۸۲
- ۶-۱-۴- اندازه‌گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال - هیرشمن به ازای نوع سرویس ۸۵
- ۲-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش ۸۶
- ۳-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه ۹۰
- ۱-۳-۴- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه در استان‌های کشور ۹۱
- ۲-۳-۴- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی در استان‌های کشور ۹۴
- ۳-۳-۴- شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی در بعد کشوری ۹۷
- ۴-۳-۴- شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور ۱۰۱
- ۵-۳-۴- عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه کم‌تراکنش و فاقد تراکنش ۱۰۴
- ۵- بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده ۱۰۸**
- ۱-۵- سهم بازار پذیرندگی ۱۰۸
- ۱-۱-۵- سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت ۱۰۹
- ۲-۱-۵- سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۱۱۰
- ۳-۱-۵- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده ۱۱۳
- ۴-۱-۵- اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها ۱۱۶
- ۲-۵- سهم بازار صادرکنندگی ۱۱۹
- ۱-۲-۵- تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک ۱۱۹
- ۲-۲-۵- سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۲۰
- ۳-۲-۵- سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۲۱
- ۴-۲-۵- سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک ۱۲۴

- ۵-۲-۵- اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۲۵
- ۵-۳- سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده ۱۲۸
- ۵-۴- کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال تراکنش ۱۳۴
- ۵-۴-۱- کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید ۱۳۵
- ۵-۴-۲- کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ ۱۴۱
- ۶- جمع‌بندی ۱۴۴
- ۷- واژه‌نامه ۱۵۵

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت خرداد ماه ۱۳۹۸
- شکل ۲-۱ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی..... ۲۰
- شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک..... ۲۲
- شکل ۴-۱ نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP..... ۲۴
- شکل ۱-۲ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها - دی ۱۳۹۸..... ۳۱
- شکل ۲-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - آذر دی ۱۳۹۸..... ۳۳
- شکل ۳-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - دی ۱۳۹۷ و دی ۱۳۹۸..... ۳۴
- شکل ۴-۲ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - دی ۱۳۹۸..... ۳۵
- شکل ۵-۲ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - دی ۱۳۹۸..... ۳۶
- شکل ۶-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - آذر و دی ۱۳۹۸..... ۳۷
- شکل ۷-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - دی ۱۳۹۷ و دی ۱۳۹۸..... ۳۸
- شکل ۸-۲ تغییر در تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - دی نسبت به آذر ۱۳۹۸..... ۴۲
- شکل ۹-۲ تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - دی ۱۳۹۸..... ۴۳
- شکل ۱۰-۲ سرانه تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - دی ۱۳۹۸..... ۴۵
- شکل ۱۱-۲ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - دی ۱۳۹۸..... ۴۷
- شکل ۱۲-۲ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - دی ۱۳۹۸..... ۴۸
- شکل ۱۳-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتهای فروشگاهی (بر حسب ریال) - دی ۱۳۹۸..... ۵۰
- شکل ۱۴-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - دی ۱۳۹۸..... ۵۱
- شکل ۱۵-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - دی ۱۳۹۸..... ۵۲
- شکل ۱۶-۲ روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی..... ۵۴
- شکل ۱۷-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - دی ۱۳۹۸..... ۵۶
- شکل ۱۸-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - دی ۱۳۹۸..... ۵۸
- شکل ۱-۳ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - دی ۱۳۹۸..... ۶۲
- شکل ۲-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - دی ۱۳۹۸..... ۶۳
- شکل ۱-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - دی ۱۳۹۸..... ۶۹
- شکل ۲-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - دی ۱۳۹۸..... ۷۰

- شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - دی ۱۳۹۸ ۷۳
- شکل ۴-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - دی ۱۳۹۸ ۷۵
- شکل ۵-۴ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - دی ۱۳۹۸ ۷۷
- شکل ۶-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - دی ۱۳۹۸ ۷۹
- شکل ۷-۴ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - آذر و دی ۹۸ ۸۱
- شکل ۸-۴ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها به تفکیک استان‌ها - دی ۱۳۹۸ ۹۳
- شکل ۹-۴ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان‌ها - دی ۱۳۹۸ ۹۶
- شکل ۱۰-۴ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان - دی ۱۳۹۸ ۱۰۳
- شکل ۱۱-۴ روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از اردیبهشت ۹۷ تاکنون ۱۰۵
- شکل ۱-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - دی ۱۳۹۸ ۱۰۹
- شکل ۲-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - دی ۱۳۹۸ ۱۱۰
- شکل ۳-۵ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - دی ۱۳۹۸ ۱۲۱
- شکل ۴-۵ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - دی ۱۳۹۸ ۱۳۰
- شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - دی ۱۳۹۸ ۱۳۱
- شکل ۶-۵ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - دی ۱۳۹۸ ۱۳۲
- شکل ۷-۵ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - دی ۱۳۹۸ ۱۳۳

فهرست جداول

جدول ۱-۱	مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به خرداد ۱۳۹۸.....	۱۷
جدول ۲-۱	مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به خرداد ۱۳۹۸.....	۱۹
جدول ۳-۱	نسبت ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی به GDP.....	۲۳
جدول ۱-۲	مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک.....	۲۷
جدول ۲-۲	مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت به ماه مشابه سال ۱۳۹۷.....	۲۷
جدول ۳-۲	مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک.....	۲۸
جدول ۴-۲	مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک.....	۲۹
جدول ۵-۲	مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - آذر و دی ۱۳۹۸.....	۳۰
جدول ۶-۲	مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار- آذر و دی ۱۳۹۸.....	۳۰
جدول ۷-۲	شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - دی ۱۳۹۸.....	۳۲
جدول ۸-۲	شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - دی ۱۳۹۸.....	۳۲
جدول ۹-۲	شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - دی ۱۳۹۸.....	۳۳
جدول ۱۰-۲	ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - دی ۱۳۹۸.....	۴۰
جدول ۱۱-۲	سرانه تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - دی ۱۳۹۸.....	۴۰
جدول ۱۲-۲	پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی - آذر و دی ۱۳۹۸.....	۴۱
جدول ۱۳-۲	سرانه استانی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - آذر و دی ۱۳۹۸.....	۴۴
جدول ۱۴-۲	مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی.....	۵۳
جدول ۱۵-۲	متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش.....	۵۵
جدول ۱۶-۲	متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش.....	۵۶
جدول ۱-۳	تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - دی ۹۸.....	۶۱
جدول ۲-۳	مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - آذر و دی ۱۳۹۸.....	۶۲
جدول ۳-۳	آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی - دی ۱۳۹۸.....	۶۳
جدول ۴-۳	قیاس سهم هر یک از انواع خطا - آذر و دی ۱۳۹۸.....	۶۴
جدول ۵-۳	دسترس‌پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی.....	۶۵
جدول ۶-۳	درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - آذر و دی ۱۳۹۸.....	۶۶
جدول ۱-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش- آذر و دی ۹۸.....	۷۲

جدول ۲-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - آذر و دی ۹۸.....	۷۴
جدول ۳-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - آذر و دی ۹۸.....	۷۶
جدول ۴-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - آذر و دی ۹۸.....	۷۸
جدول ۵-۴	مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - آذر و دی ۹۸.....	۸۰
جدول ۶-۴	وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن.....	۸۲
جدول ۷-۴	محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش - دی ۹۸.....	۸۳
جدول ۸-۴	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در آذر و دی ۹۸.....	۸۴
جدول ۹-۴	محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس - دی ۹۸.....	۸۵
جدول ۱۰-۴	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در آذر و دی ۹۸.....	۸۶
جدول ۱۱-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - آذر و دی ۹۸.....	۸۸
جدول ۱۲-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار - آذر و دی ۹۸.....	۸۹
جدول ۱۳-۴	سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به تفکیک استان - دی ۹۸.....	۹۱
جدول ۱۴-۴	سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی به تفکیک استان - دی ۹۸.....	۹۴
جدول ۱۵-۴	شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت - آذر و دی ۹۸.....	۹۸
جدول ۱۶-۴	شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش دار هر شرکت - آذر و دی ۹۸.....	۱۰۰
جدول ۱۷-۴	شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - دی ۹۸.....	۱۰۱
جدول ۱۸-۴	سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن - دی ۹۸.....	۱۰۶
جدول ۱-۵	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - دی ۱۳۹۸.....	۱۱۱
جدول ۲-۵	سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - دی ۱۳۹۸.....	۱۱۴
جدول ۳-۵	محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - دی ۱۳۹۸.....	۱۱۶
جدول ۴-۵	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - آذر و دی ۹۸.....	۱۱۸
جدول ۵-۵	مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - دی ۱۳۹۸.....	۱۲۰
جدول ۶-۵	سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - دی ۱۳۹۸.....	۱۲۲
جدول ۷-۵	سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارتهای بانک صادرکننده - دی ۱۳۹۸.....	۱۲۴
جدول ۸-۵	محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش دار - دی ۱۳۹۸.....	۱۲۶
جدول ۹-۵	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده - آذر و دی ۹۸.....	۱۲۷
جدول ۱۰-۵	سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - دی ۱۳۹۸.....	۱۲۸
جدول ۱۱-۵	مبلغ کارمزد پرداختی بانکهای پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید - دی ۱۳۹۸.....	۱۳۵

جدول ۱۲-۵ مبلغ کارمزد پرداختی به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاهی با احتساب هزینه اجاره

بها - دی ۱۳۹۸ ۱۳۸

جدول ۱۳-۵ مبلغ کارمزد پرداختی بانکهای صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ - دی

۱۳۹۸ ۱۴۱

پیشگفتار

مستند حاضر، گزارش شماره ۵۵ شاپرک است که به منظور اطلاع رسانی در فضای پرداخت الکترونیک کشور و با هدف کمک به فعالان حوزه پرداخت الکترونیک در عرصه‌های تصمیم‌گیری و اجرایی منتشر شده است. تدوین این گزارش ضمن بازنگری مستمر شاخص‌های ارائه شده در ۵ بخش اصلی زیر صورت می‌پذیرد:

۱. بخش «جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی» که به بیان شاخص‌های کلان اقتصادی شاپرک می‌پردازد.
۲. بخش «شاخص‌های عملکردی شاپرک» که عملکرد ابزارها و خدمات مختلف شبکه پرداخت و ضریب نفوذ منطقه‌ای آنها را تشریح می‌کند.
۳. بخش «کیفیت خدمات پرداخت کارتی» که میزان دسترس‌پذیری حس‌شده و آمادگی شبکه در پذیرش تراکنش‌های پرداخت کارتی را بیان می‌کند.
۴. بخش «بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت» که نتیجه فعالیت شرکت‌ها را در کشور و هر استان نشان می‌دهد.
۵. بخش «بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده» که به بیان میزان مساعی بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در صنعت پرداخت الکترونیک کشور پرداخته است.

به علت خطای شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در تعریف پایانه‌های اینترنتی، تا زمان اصلاح اطلاعات مبنای انجام محاسبات تعداد ابزار پذیرش اینترنتی در تمامی بخش‌های این گزارش برای این شرکت اطلاعات مربوط به آبان ماه می‌باشد.

شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه

شاخص‌های مختلفی که جهت پایش وضعیت شرکت شاپرک، بصورت تفصیلی در این گزارش معرفی و محاسبه شده‌اند، در جدول در یک نگاه، به طور خلاصه و در چهار دسته ارائه شده است. بخش‌های شاخص‌های جدول در یک نگاه به صورت زیر تقسیم‌بندی شده است:

- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی
- شاخص‌های عملکردی شاپرک در دی ماه ۱۳۹۸
- شاخص‌های کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت
- شاخص‌های بازار شبکه پرداخت الکترونیک کارتی (شامل عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت و عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده)

جزئیات و توضیحات بیشتر هر شاخص در ادامه و در بخش مربوطه بیان شده است.

شاخص های گزارش اقتصادی شاپرک در یک نگاه

۱ جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

* نسبت به آخرین آمار منتشر شده

سهم از نقدینگی	
▲	نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی ۱۲/۰۸ درصد
▼	نسبت اسکناس و مسکوکات در دست اشخاص به نقدینگی ۲/۵۴ درصد
▶	سهم ارزش پرداخت الکترونیک شاپرکی به تولید ناخالصی داخلی (GDP) ۱۹۹/۰۲ درصد

۲ شاخص های عملکردی شاپرک در دی ماه ۹۸

آمار عملکردی	
▼	تعداد تراکنش های شاپرک ۲,۲۰۸,۵۸۶,۷۰۸ عدد
▲	ارزش تراکنش های شاپرک ۲,۸۱۳,۷۲۳,۰۴۹ میلیون ریال
رشد اسمی و حقیقی ارزش تراکنش ها	
▼	رشد اسمی ماهانه دی ۹۸ نسبت به آذر ۹۸ ۰/۸۲ درصد
▼	رشد حقیقی ماهانه دی ۹۸ نسبت به آذر ۹۸ -۰/۰۱ درصد
▼	رشد اسمی دی ۹۸ نسبت به دی ۹۷ ۳۷/۸۳ درصد
▼	رشد حقیقی دی ۹۸ نسبت به دی ۹۷ ۹/۱۲ درصد
سهم هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش ها	
▼	ابزار پذیرش اینترنتی ۵/۹۳ درصد
▼	ابزار پذیرش موبایلی ۵/۱۹ درصد
▲	کارتخوان فروشگاه ۸۸/۸۸ درصد

سهم مبلغی هر یک از انواع خدمات شاپرک	
▼	خرید کالا و خدمات ۹۷/۱۶ درصد
▲	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه ۲/۸۴ درصد
سهم تعدادی هر یک از انواع خدمات شاپرک	
▲	خرید کالا و خدمات ۸۴/۰۴ درصد
▼	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه ۱۰/۶۵ درصد
▼	مانده گیری ۵/۳۱ درصد
ضریب نفوذ منطقه ای	
سرانه ابزارهای پذیرش فعال سیستمی به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور	
▲	کل ابزارها ۱,۸۱۲/۳۰
▲	کارتخوان فروشگاه ۱,۳۶۸/۸۰
▲	ابزار پذیرش موبایلی ۲۱۶/۷۲
▲	ابزار پذیرش اینترنتی ۲۲۶/۷۷
سرانه تراکنش های هر ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال کشور	
▼	کل ابزارها ۳۷/۰۲
▼	کارتخوان فروشگاه ۳۲/۹۱
▼	ابزار پذیرش موبایلی ۱/۹۲
▼	ابزار پذیرش اینترنتی ۲/۲۰
نفوذ منطقه ای کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی	
▲	بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه ۱,۷۰۶,۱۹۱ عدد استان تهران
▲	بیشترین تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاه ۴۷,۵۶۴ عدد استان تهران
▲	بیشترین سرانه تعداد کارتخوان فروشگاه ۰/۱۹۰ عدد استان یزد
▲	بیشترین تعداد سرانه تراکنش های کارتخوان فروشگاه ۵۰/۶۵ عدد استان هرمزگان
نسبت دهکی مبالغ تراکنش ها	
▲	نسبت متوسط دهک دهم به دهک اول ۶۷۷/۴۰

ستون اول مربوط به شرکت های PSP و ستون دوم مربوط به بانک های پذیرنده

بالاترین سهم از کل تراکنش های بازار

بالاترین سهم مبلغی تراکنش ها از کل بازار	به پرداخت ملت درصد ۲۴/۰۸	بانک ملت درصد ۲۲/۲۳
بالاترین سهم تعدادی تراکنش ها از کل بازار	به پرداخت ملت درصد ۲۲/۷۱	بانک ملت درصد ۲۴/۱۷

بالاترین سهم مبلغ تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	به پرداخت ملت درصد ۲۴/۵۵	بانک ملت درصد ۲۲/۵۲
ابزار پذیرش موبایلی	آسان پرداخت درصد ۲۵/۳۹	بانک ملت درصد ۵۴/۴۱
کارتخوان فروشگاهی	به پرداخت ملت درصد ۲۲/۶۸	بانک ملت درصد ۲۱/۸۴

بالاترین سهم تعداد تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	آسان پرداخت درصد ۳۶/۲۸	بانک ملت درصد ۲۱
ابزار پذیرش موبایلی	آسان پرداخت درصد ۲۱/۴۷	بانک ملت درصد ۶۱/۲۰
کارتخوان فروشگاهی	به پرداخت ملت درصد ۲۲/۶۱	بانک ملت درصد ۲۲/۲۲

شاخص هرفیندال-هیرشمن (HHI)

ابزار پذیرش اینترنتی	۲,۴۰۶	۱,۳۲۱
ابزار پذیرش موبایلی	۲,۳۶۴	۴,۲۷۲
کارتخوان فروشگاهی	۱,۴۷۴	۹۵۲

بالاترین سهم بانک های صادرکننده از تعداد کارت های بانکی تراکنش دار

کارت هدیه و بن کارت	بانک ملی ایران	درصد ۱۹/۳۱
کارت اعتباری	بانک ملت	درصد ۴۱/۵۱
کارت برداشت	بانک ملی ایران	درصد ۲۲/۷۴

کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت

سهم تراکنش های موفق

درصد تراکنش های موفق به کل تراکنش ها	درصد ۹۰/۷۰
درصد تراکنش های موفق سویچ شاپرک به کل تراکنش ها	درصد ۹۹/۹۶

سهم هریک از خطاهای رخ داده در تراکنش ها

خطای پذیرندگی	درصد ۱/۰۵
خطای شاپرکی	درصد ۰/۴۳
خطای صادرکنندگی	درصد ۶/۹۹
خطای کاربری	درصد ۹۰/۸۹
خطای کسب و کار	درصد ۰/۶۴

دسترسی پذیری حس شده خدمات

دسترسی پذیری حس شده شبکه	درصد ۹۹/۱۵
دسترسی پذیری حس شده شاپرک	درصد ۹۹/۹۶

تراکنش های ناتمام

درصد تراکنش های معوق از کل تراکنش ها	درصد ۰/۰۲۰
درصد تغییرات تراکنش های ناتمام	درصد ۲۷/۸۳ -

شاخص های بازار شبکه پرداخت الکترونیکی کارتی در دی ماه ۹۸

شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی

بالاترین میزان شاخص	به پرداخت ملت	۱/۷۷۳
کمترین میزان شاخص	فن آوا کارت	۰/۴۹۲

نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش ها

بالاترین میزان شاخص	الکترونیک کارت دماوند	درصد ۰/۲۰۶
کمترین میزان شاخص	پرداخت الکترونیک سپهر	درصد ۰/۰۲۱

سهم کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش از پایانه های فعال

بالاترین سهم	تجارت الکترونیک پارسیان	درصد ۲۴/۳۴
کمترین سهم	پرداخت الکترونیک سپهر	درصد ۴/۲۹

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

۱- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی و از جمله نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی، در این بخش تبیین شده است. به علاوه روند ارزش تراکنش‌های شاپرک و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در این بخش مقایسه شده است که در نتیجه آن می‌توان تغییر رفتار افراد جامعه در تمایل به پرداخت الکترونیکی را در طول زمان مشاهده کرد. محاسبه سهم ارزش پرداخت‌های الکترونیکی کارتی شاپرک از کل GDP نیز شاخص دیگری است که نمایانگر جایگاه و گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است.

۱-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

این شاخص نشان می‌دهد که صنعت پرداخت الکترونیک تا چه میزان در اقتصاد ملی نقش داشته و چقدر در تسهیل مبادلات اقتصادی کشور موثر بوده است. برای بررسی نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی^۱، درصدی از نقدینگی^۲ که به صورت الکترونیکی پرداخت شده، محاسبه می‌شود. جدول ۱-۱ اطلاعات این شاخص را نشان می‌دهد.

شایان توجه است در محاسبه این شاخص از اطلاعات موجود (تا خرداد ماه) استفاده شده است.

جدول ۱-۱ مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به خرداد ۱۳۹۸

ماه	نقدینگی (میلیون ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیون ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی
تیر ۹۷	۱۶,۰۲۲,۵۰۰,۰۰۰	۲,۰۳۲,۶۶۰,۳۴۰	۱۲/۶۹٪
مرداد ۹۷	۱۵,۳۹۹,۸۰۰,۰۰۰	۲,۳۶۵,۰۲۲,۷۵۷	۱۵/۴۶٪
شهریور ۹۷	۱۶,۷۲۳,۷۰۰,۰۰۰	۲,۴۴۸,۰۱۶,۳۲۱	۱۴/۶۴٪
مهر ۹۷	۱۶,۹۳۸,۴۰۰,۰۰۰	۲,۶۱۷,۲۵۰,۸۰۸	۱۵/۴۵٪
آبان ۹۷	۱۷,۲۵۲,۰۰۰,۰۰۰	۲,۲۱۳,۶۷۴,۳۴۹	۱۲/۸۳٪
آذر ۹۷	۱۷,۶۴۵,۸۰۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۴۱۴,۵۵۴	۱۱/۳۴٪
دی ۹۷	۱۷,۹۶۴,۳۰۰,۰۰۰	۲,۰۴۱,۵۱۸,۰۶۴	۱۱/۳۶٪
بهمن ۹۷	۱۸,۳۰۶,۵۰۰,۰۰۰	۲,۳۸۵,۰۸۳,۰۶۳	۱۳/۰۳٪
اسفند ۹۷	۱۸,۸۲۸,۹۰۰,۰۰۰	۲,۹۳۹,۲۲۴,۵۱۲	۱۵/۶۱٪
فروردین ۹۸	۱۸,۹۰۴,۹۰۰,۰۰۰	۱,۸۳۴,۵۸۹,۱۲۹	۹/۷۰٪
اردیبهشت ۹۸	۱۹,۴۱۹,۹۰۰,۰۰۰	۲,۷۵۹,۶۵۷,۱۳۲	۱۴/۲۱٪
خرداد ۹۸	۱۹,۷۹۹,۱۰۰,۰۰۰	۲,۳۹۰,۷۹۷,۷۱۶	۱۲/۰۸٪

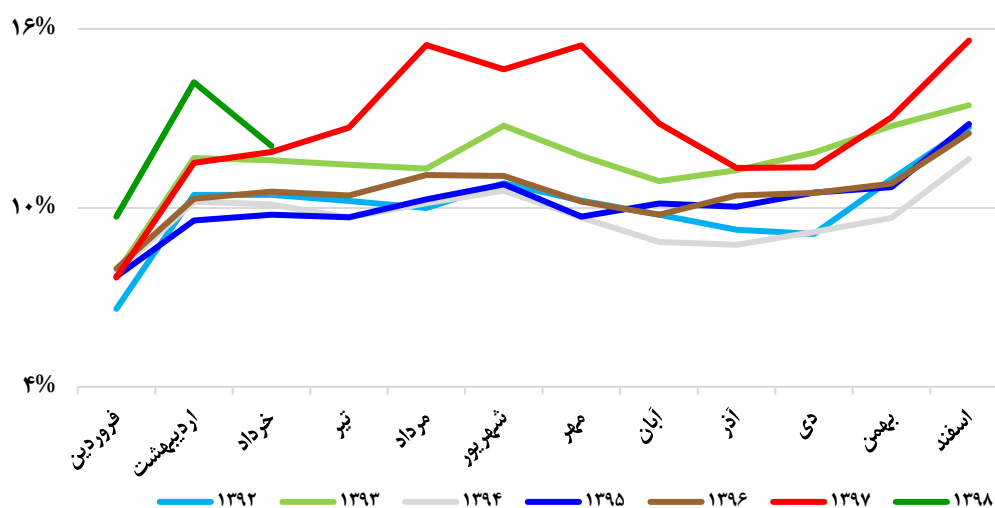
در خرداد ماه ارزش تراکنش‌های شاپرک ۱۲/۰۸ درصد از کل نقدینگی بوده است که این شاخص نسبت به ماه اردیبهشت ۹۸، رشد ۲/۵۸- درصدی داشته است.

^۱ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۱.

^۲ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۲. آمارهای نقدینگی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از بخش پولی و بانکی در گزارش‌های گزیده آمارهای اقتصادی استخراج شده است.

در ماه خرداد ۱۳۹۸، ارزش تراکنش‌های شاپرک رشد ۱۳/۳۷- درصدی داشته است که در قیاس با رشد ۱/۹۵ درصدی نقدینگی نسبت به اردیبهشت ماه، کاهش شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی نسبت به ماه اردیبهشت را در پی داشته است.

در زمان تولید گزارش حاضر، آمار میزان نقدینگی تا خرداد ماه ۱۳۹۸ منتشر شده است، لذا نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی به تفکیک هر سال در دوره‌ی زمانی سال ۱۳۹۲ لغایت خرداد ماه سال ۱۳۹۸ در شکل ۱-۱ ترسیم شده است که بیانگر روند رو به رشد و نوسانی این شاخص در مدت مورد بررسی است.

شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت خرداد ماه ۱۳۹۸

۱-۱-۱- نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

درصدی از نقدینگی که به صورت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص جامعه وجود دارد و پرداخت نقدی را ممکن ساخته، در جدول ۲-۱ ارائه شده است.

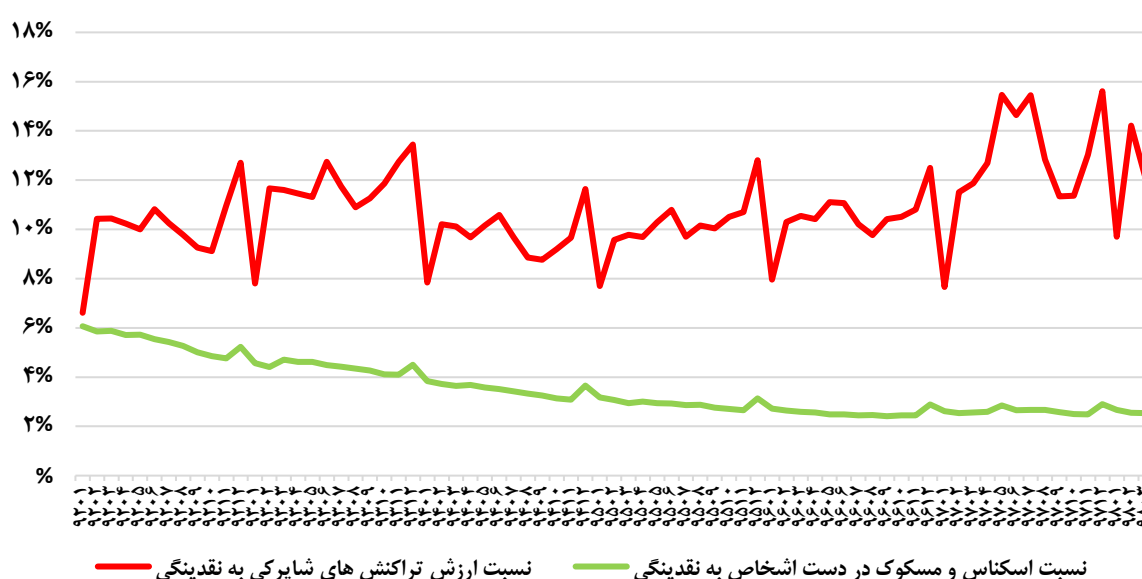
جدول ۲-۱ مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به خرداد ۱۳۹۸

ماه	نقدینگی (میلیون ریال)	اسکناس و مسکوک در دست اشخاص (میلیون ریال)	نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
تیر ۹۷	۱۶,۰۳۲,۵۰۰,۰۰۰	۴۱۵,۶۰۰,۰۰۰	۲/۵۹٪
مرداد ۹۷	۱۵,۲۹۹,۸۰۰,۰۰۰	۴۳۷,۰۰۰,۰۰۰	۲/۸۶٪
شهریور ۹۷	۱۶,۷۳۳,۷۰۰,۰۰۰	۴۴۵,۰۰۰,۰۰۰	۲/۶۶٪
مهر ۹۷	۱۶,۹۳۸,۴۰۰,۰۰۰	۴۵۲,۲۰۰,۰۰۰	۲/۶۷٪
آبان ۹۷	۱۷,۲۵۲,۰۰۰,۰۰۰	۴۶۱,۴۰۰,۰۰۰	۲/۶۷٪
آذر ۹۷	۱۷,۶۴۵,۸۰۰,۰۰۰	۴۵۵,۰۰۰,۰۰۰	۲/۵۸٪
دی ۹۷	۱۷,۹۶۴,۳۰۰,۰۰۰	۴۴۸,۹۰۰,۰۰۰	۲/۵۰٪
بهمن ۹۷	۱۸,۳۰۶,۵۰۰,۰۰۰	۴۵۵,۴۰۰,۰۰۰	۲/۴۹٪
اسفند ۹۷	۱۸,۸۲۸,۹۰۰,۰۰۰	۵۴۷,۵۰۰,۰۰۰	۲/۹۱٪
فروردین ۹۸	۱۸,۹۰۴,۹۰۰,۰۰۰	۵۰۴,۷۰۰,۰۰۰	۲/۶۷٪
اردیبهشت ۹۸	۱۹,۴۱۹,۹۰۰,۰۰۰	۴۹۵,۲۰۰,۰۰۰	۲/۵۵٪
خرداد ۹۸	۱۹,۷۹۹,۱۰۰,۰۰۰	۵۰۲,۲۰۰,۰۰۰	۲/۵۴٪

در خرداد ماه ۱۳۹۸، ۲/۵۴ درصد از کل نقدینگی، متعلق به اسکناس و مسکوک در دست اشخاص بوده است که نسبت به مقدار مشابه در ماه اردیبهشت کاهش ۰/۰۱ درصدی را تجربه نموده است. در خرداد ماه ۱۳۹۸ میزان نقدینگی با افزایش ۱/۹۵ درصدی همراه بوده و میزان اسکناس و مسکوک در دست اشخاص نیز با افزایش ۱/۴۱ درصدی همراه بوده است.

۱-۱-۲- مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

شکل زیر روند دو شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی را نشان داده و امکان مقایسه تغییرات ارزش تراکنش‌های پرداخت الکترونیک و حجم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص را از کل نقدینگی در طول زمان، ممکن می‌سازد.

شکل ۲-۱ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

روند نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در طول مدت مورد بررسی (ابتدای سال ۱۳۹۲ تا خرداد ماه سال ۱۳۹۸) دارای برآیند صعودی بوده است و از ۶/۶۱ درصد در فروردین ماه ۱۳۹۲ به ۱۲/۰۸ درصد در خرداد ماه ۱۳۹۸ افزایش یافته است. این در حالی است که درصد اسکناس و مسکوک به نقدینگی در طول این مدت روندی در مجموع کاهشی داشته و از ۶/۰۷ درصد به ۲/۵۴ درصد رسیده است. به عبارت دیگر، گسترش نفوذ ابزارهای پذیرش، یکی از دلایل کاهش ۳/۵۳ درصدی نسبت اسکناس و مسکوک به نقدینگی در مدت مورد بررسی بوده است که انتظار می‌رود این روند کاهشی همچنان تداوم داشته باشد. اما با توجه به شروع روند کاهشی میزان نقدینگی به نظر می‌رسد سرعت کاهش سهم اسکناس و مسکوکات از نقدینگی، نسبت به گذشته کاهش یابد. کاهش این نسبت در خرداد ماه ۱۳۹۸ نسبت به فروردین ماه ۱۳۹۲ یکی از

عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم‌سازی ترکیب نقدینگی^۳ در بازه زمانی اخیر بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود و بخشی از نیاز به پول فیزیکی برای پرداخت بهای کالاها و خدمات مورد تقاضا، با گسترش زیرساخت‌های لازم توسط شبکه پرداخت الکترونیک کارت جبران شود. این در صورتی است که در ماه‌های گذشته شاهد افزایش سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی می‌باشیم که این بیانگر تزریق پول پر قدرت به بازار می‌باشد.

۱-۲- بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان

بر اساس انتظارات و در حالت عمومی، رابطه مستقیمی بین تقاضا در دوره مشخص و مبلغ پرداخت‌های صورت گرفته در آن دوره وجود دارد؛ چرا که بهای کالای مورد تقاضا به صورت الکترونیکی و یا نقدی پرداخت می‌شود. از سوی دیگر عواملی از قبیل تورم، نرخ بهره، رکود و رونق اقتصادی، اوضاع سیاسی و سایر عوامل، بر تقاضا، عادات و رفتار مصرفی آحاد جامعه اثرگذار است. به عنوان مثال در یک اقتصاد رکودی، با کاهش تقاضا و خرید کالاها و خدمات، انتظار بر آن است که پرداخت وجوه چه به صورت نقدی و چه به صورت الکترونیکی در مجموع کاهش یابد.

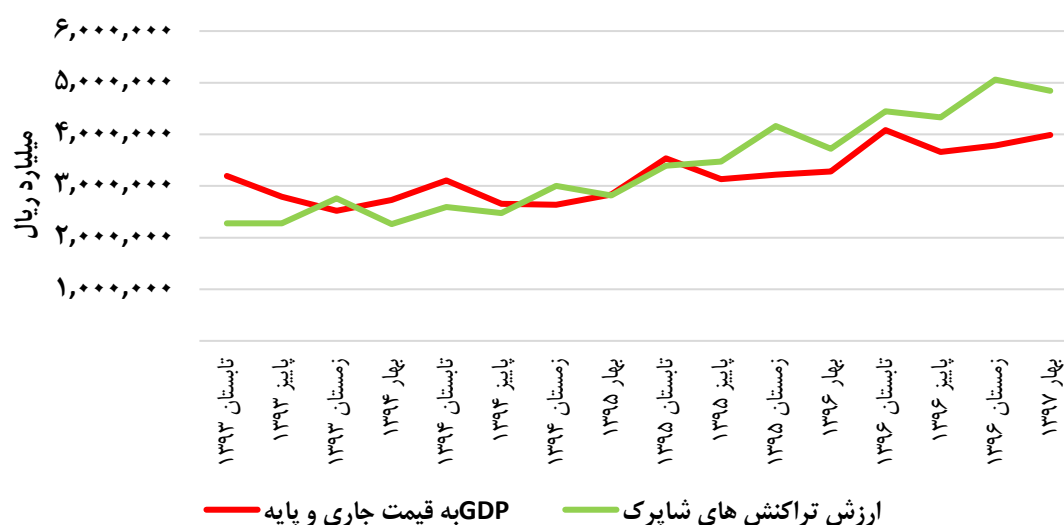
به عبارت دیگر روند ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی، به تنهایی عملکرد شرکت شاپرک و یا اعتماد افراد جامعه به صنعت پرداخت الکترونیک کارتی را نشان نداده و لازم است بررسی ارزش تراکنش‌های کارتی را با توجه به وضعیت سیکل‌های تجاری^۴ و دوره‌های رکود و رونق اقتصادی کشور و نسبت به تولید ناخالص داخلی مورد تحلیل قرار داد.

^۳ منظور کاهش سهم پول پر قدرت از ترکیب نقدینگی و افزایش سهم ضریب فزاینده است.

^۴ بررسی روند تاریخی تولید ناخالص داخلی هر کشوری به عنوان معیاری از سطح فعالیت اقتصادی آن کشور نمایانگر آن است که این متغیر در طول سال‌ها، حول یک روند رشد بلندمدت نوسان کرده است. این نوسانات در ادبیات اقتصادی به سیکل‌های تجاری معروفند.

۱-۲-۱- قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی

در شکل شماره ۳-۱ روند تولید ناخالص داخلی^۵ به قیمت پایه بر حسب قیمت‌های جاری و ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک از تابستان سال ۱۳۹۳ لغایت بهار ۱۳۹۷ به صورت فصلی ترسیم شده است.^۶

شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک

در محاسبات تولید ناخالص داخلی برای جلوگیری از محاسبه چند باره ارزش کالای تولید شده، صرفاً ارزش کالاهای نهایی و نه واسط محاسبه می‌شود. اما از آنجا که ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک، شامل بهای همه انواع کالا، چه نهایی و چه واسط است، امکان بالاتر رفتن ارزش تراکنش‌ها از ارزش تولید ناخالص

^۵ رجوع شود به پیوست ۷-۴.

^۶ آمار تولید ناخالص داخلی از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. و از گزارش سه ماهه نماگرهای اقتصادی اخذ شده است. در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به سه ماهه بهار سال ۱۳۹۷ می‌باشد.

داخلی وجود داشته که به این دلیل ارزش تراکنش‌های شاپرک از میزان تولید ناخالص داخلی در برخی برهه های زمانی بیشتر است.

۱-۲-۲- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP

نسبت ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارتی به GDP، شاخصی جهت نشان دادن گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است. آمار این شاخص در طول زمان^۷ در جدول ۱-۳ ارائه شده است. ارقام این جدول با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ توسط بانک مرکزی ج.ا.ا. مورد بازنگری قرار گرفته است و دلیل وجود اختلاف در GDP اعلام شده در شماره‌های گذشته گزارش اقتصادی شاپرک با این گزارش نیز همین مهم می‌باشد.

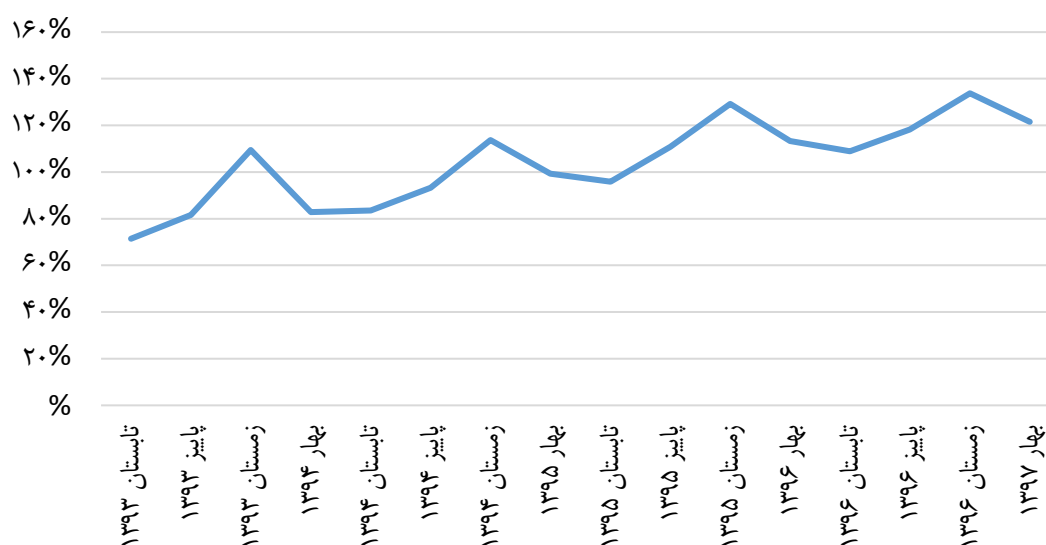
جدول ۱-۳ نسبت ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی به GDP

دوره	GDP (میلیون ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیون ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌ها به GDP
بهار ۱۳۹۴	۲,۷۳۱,۰۰۰,۰۰۰	۲,۲۶۱,۸۳۰,۲۷۷/۱۶	۸۲/۸۲٪
تابستان ۱۳۹۴	۳,۱۰۷,۰۰۰,۰۰۰	۲,۵۹۳,۰۷۸,۸۳۸/۹۸	۸۳/۴۶٪
پاییز ۱۳۹۴	۲,۶۵۲,۰۰۰,۰۰۰	۲,۴۷۳,۰۹۴,۴۲۱/۹۱	۹۳/۲۵٪
زمستان ۱۳۹۴	۲,۶۳۹,۰۰۰,۰۰۰	۲,۹۹۹,۸۵۱,۸۸۱/۹۹	۱۱۳/۶۷٪
بهار ۱۳۹۵	۲,۸۳۸,۰۰۰,۰۰۰	۲,۸۱۶,۳۶۲,۸۲۷/۴۲	۹۹/۲۴٪
تابستان ۱۳۹۵	۳,۴۹۲,۰۰۰,۰۰۰	۳,۳۹۰,۱۸۲,۴۸۲/۱۹	۹۷/۰۸٪
پاییز ۱۳۹۵	۳,۱۰۴,۰۰۰,۰۰۰	۳,۴۷۳,۵۷۳,۶۸۰/۵۳	۱۱۱/۹۱٪
زمستان ۱۳۹۵	۳,۲۱۹,۰۰۰,۰۰۰	۴,۱۵۹,۰۵۱,۹۳۹/۹۶	۱۲۹/۲۰٪
بهار ۱۳۹۶	۳,۲۷۵,۰۰۰,۰۰۰	۳,۷۲۰,۸۱۱,۴۳۷/۸۲	۱۱۳/۶۱٪
تابستان ۱۳۹۶	۴,۰۶۱,۰۰۰,۰۰۰	۴,۴۴۳,۷۱۶,۵۰۳/۲۷	۱۰۹/۴۲٪
پاییز ۱۳۹۶	۳,۶۳۷,۰۰۰,۰۰۰	۴,۳۲۸,۷۱۸,۶۹۳/۲۸	۱۱۹/۰۲٪
زمستان ۱۳۹۶	۳,۷۸۳,۰۰۰,۰۰۰	۵,۰۶۰,۱۱۷,۷۱۴/۰۷	۱۳۳/۷۶٪
بهار ۱۳۹۷	۳,۹۸۸,۰۰۰,۰۰۰	۴,۸۴۴,۴۰۵,۵۳۱/۸۶	۱۲۱/۴۷٪

^۷ در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به بهار ۱۳۹۷ می‌باشد.

*در محاسبات GDP صرفاً ارزش مبادلات کالاها و محصولات نهایی لحاظ می‌شود و به دلیل جلوگیری از محاسبات چند باره ارزش کالاها، ارزش مبادلات کالاها واسطه‌ای لحاظ نمی‌شود. لذا ارزش مبادلات الکترونیکی ممکن است به دلیل محاسبات ارزش مبادلات کالاها واسطه‌ای، بیش از ارزش GDP شود و نسبت آن به GDP بیش از ۱۰۰ درصد شود.

بر اساس اطلاعات جدول ۵-۱، نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP طی دوره مورد بررسی در مجموع روندی صعودی داشته است که این روند در شکل ۴-۱ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۴-۱ نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP

روند افزایشی این شاخص، نشان‌دهنده عملکرد مثبت شاپرک و افزایش سطح فعالیت آن با توجه به اندازه اقتصاد کشور می‌باشد. در واقع شکل ۴-۱ نشان می‌دهد در طول مدت مورد بررسی، بخش بیشتری از وجوه در تبادلات مالی به صورت الکترونیکی پرداخت شده است.

شاخص‌های عملکردی شاپرک

در دی ماه ۹۸

۲- شاخص‌های عملکردی شاپرک در دی ماه ۱۳۹۸

فعالیت و عملکرد پذیرندگی در کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت در این بخش بررسی شده است. این بخش خود به سه زیر بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "نفوذ منطقه‌ای" و نیز "شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" تقسیم شده که در هر زیر بخش شاخص‌های مختلفی ارائه شده است.

۱-۲- آمار عملکردی شاپرک

در این بخش، عملکرد شاپرک به لحاظ تعدادی و ارزشی و نیز رشد اسمی و حقیقی آن، نسبت تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و سهم هر یک از انواع خدمات پرداخت الکترونیک کارت (خرید کالا و خدمات، پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه و مانده‌گیری) با ارائه شاخص‌هایی بررسی می‌شود.

۲-۱-۱- آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک

در دی ماه ۱۳۹۸ بالغ بر ۲،۲۰۹ میلیون تراکنش با ارزش ۲،۸۱۴ هزار میلیارد ریال در شبکه الکترونیک پرداخت کارت پردازش شده که نسبت به آذر ماه رشد ۲/۲۴- درصدی در تعداد و ۰/۸۲ درصدی در ارزش ریالی داشته است. در جدول ۱-۲ آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در آذر و دی ماه ۱۳۹۸ و درصد تغییرات آن درج شده است.

جدول ۱-۲ مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک

نوع	آذر ۱۳۹۸	دی ۱۳۹۸	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۲،۲۵۹،۱۷۸،۰۵۸	۲،۲۰۸،۵۸۶،۷۰۸	-۲/۲۴٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۲،۷۹۰،۸۳۵،۱۶۲	۲،۸۱۳،۷۲۳،۰۴۹	۰/۸۲٪

همچنین جدول ۲-۲ حاوی آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در دی ۱۳۹۷، دی ۱۳۹۸ و درصد تغییرات آن می‌باشد.

جدول ۲-۲ مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت به ماه مشابه سال ۱۳۹۷

نوع	دی ۱۳۹۷	دی ۱۳۹۸	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۱،۸۵۷،۹۲۸،۸۴۷	۲،۲۰۸،۵۸۶،۷۰۸	۱۸/۸۷٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۲،۰۴۱،۵۱۸،۰۶۴	۲،۸۱۳،۷۲۳،۰۴۹	۳۷/۸۳٪

بر اساس مندرجات جدول ۲-۲ تراکنش‌های دی ۱۳۹۸ به نسبت ماه مشابه سال ۱۳۹۷ از نظر تعدادی ۱۸/۸۷٪ و از نظر ریالی ۳۷/۸۳٪ رشد داشته است.

۲-۱-۲ رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرک

در اقتصاد برای ارائه تحلیل‌های قابل اتکا، متغیرهای ارزشی و مبلغی را به صورت حقیقی بررسی می‌کنند. به این مفهوم که متغیر ارزشی اسمی^۸ را تورم‌زدایی نموده تا اثر عامل تورم موجب برداشت‌های اشتباه و انحراف در تصمیم‌گیری نشود. لذا شاخص مناسب‌تر برای بیان رشد ارزش تراکنش‌ها، بیان آن به صورت رشد حقیقی^۹ و تورم‌زدایی شده می‌باشد.

جدول ۳-۲ مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	آذر ۱۳۹۸	دی ۱۳۹۸	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۲,۷۹۰,۸۳۵,۱۶۲/۴۵	۲,۸۱۳,۷۲۳,۰۴۸/۹۴	۰/۸۲٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۱۴,۴۰۰,۵۹۴/۲۳	۱۴,۳۹۹,۸۱۰/۹۰	-۰/۰۱٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) *	۱۹۳/۸۰	۱۹۵/۴۰	۰/۸۳٪

*نرخ تورم ماهانه: درصد تغییرات شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در دو ماه متوالی بیانگر نرخ تورم ماهانه می‌باشد. (مرجع آمار CPI تا ابتدای آذر ماه سایت بانک مرکزی ج.ا.ا.و بعد از آن سایت مرکز آمار کشور می‌باشد.)

همان‌گونه که جدول ۳-۲ نشان می‌دهد ارزش اسمی تراکنش‌های دی ۱۳۹۸ نسبت به آذر ماه رشد ۰/۸۲ درصدی داشته و این در حالی است که ارزش حقیقی تراکنش‌ها در دی ۱۳۹۸ رشد ۰/۰۱- درصدی را تجربه نموده است. ارزش حقیقی تراکنش‌ها در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرکی بدون در نظر گرفتن اثرات تورم می‌باشد. به عبارت دیگر ارزش تراکنش‌های شاپرکی که نسبت به نرخ تورم خالص سازی شده است، ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرکی را تشکیل می‌دهد. در ادامه طی جدول ۴-۲ مقایسه‌ای بین رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک آورده شده است.

^۸ ارزش تراکنش‌های شاپرک با احتساب نرخ تورم (مبلغ معمول گزارش شده)

^۹ ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون اثرات تورم، برای محاسبه ارزش حقیقی، شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) به قیمت سال پایه ۱۳۹۵ به صورت ماهانه از سایت مرکز آمار اخذ شده است.

جدول ۲-۴ مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	دی ۱۳۹۷	دی ۱۳۹۸	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۲۰,۴۱,۵۱۸,۰۶۴/۱۷	۲۸,۱۳,۷۲۳,۰۴۸/۹۴	۳۷/۸۳٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۱۳,۱۹۶,۶۲۶/۱۴	۱۴,۳۹۹,۸۱۰/۹۰	۹/۱۲٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI)*	۱۵۴/۷۰	۱۹۵/۴۰	۲۶/۳۱٪

* تورم نقطه به نقطه: رشد شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه مشخص نسبت به ماه مشابه سال قبل را در نظر می‌گیرد.
(مرجع آمار CPI: سایت بانک مرکزی ج.ا.ا.)

همانگونه که مشاهده می‌گردد، مندرجات جدول ۲-۴ بیانگر رشد ۳۷/۸۳ درصدی در ارزش اسمی تراکنش‌ها در قیاس نقطه به نقطه بوده که می‌توان آن را شاهدی برای افزایش استقبال عمومی از پرداخت الکترونیکی تفسیر کرد. همچنین ملاحظه می‌شود که رشد حقیقی ارزش تراکنش‌ها بدون در نظر گرفتن اثرات تورم محاسبه شده است ۹/۱۲ درصد می‌باشد. اثرات نرخ تورم بر مبلغ تراکنش‌های شاپرک طی سال‌های ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ به وضوح در جدول فوق قابل مشاهده می‌باشد.

همانطور که قبلاً نیز اشاره گردید ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرک در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون در نظر گرفتن اثرات تورمی می‌باشد.

۲-۱-۳- عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش

سوئیچ شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) سه نوع "ابزار پذیرش اینترنتی"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی" را پشتیبانی می‌نماید که در این بخش تعداد هر یک از این ابزارها، در کنار سایر عوامل نظیر تعداد تراکنش، دسترسی و توسعه شبکه پرداخت الکترونیک کارتی مورد بررسی قرار می‌گیرد. در مبحث بررسی تعداد ابزارهای پذیرش، به جهت قیاس بهتر و تحلیل دقیق‌تر، از تعداد

ابزار "فعال سیستمی"^{۱۰} استفاده شده است. در این راستا تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در دی ۱۳۹۸ در قیاس با آذر ماه در جدول ۵-۲ ارائه شده است.

جدول ۵-۲ مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - آذر و دی ۱۳۹۸

تعداد ابزار فعال سیستمی			ابزار پذیرش
رشد	دی ۱۳۹۸	آذر ۱۳۹۸	
۲/۰۳٪	۱,۱۱۶,۴۷۶	۱,۰۹۴,۲۲۷	ابزار پذیرش اینترنتی
۱/۲۶٪	۱,۲۹۲,۸۵۶	۱,۲۷۶,۷۸۹	ابزار پذیرش موبایلی
۲/۵۵٪	۸,۱۶۵,۵۶۶	۷,۹۶۲,۷۱۸	کارتخوان فروشگاهی
۲/۳۳٪	۱۰,۵۷۴,۸۹۸	۱۰,۳۳۳,۷۳۴	مجموع ابزارها

بر اساس جدول ۵-۲ تعداد ابزارهای شاپرکی در مجموع نسبت به آذر ماه رشد ۲/۳۳ درصدی را تجربه نموده‌اند که به نظر می‌رسد سبب این تغییر، افزایش ۲/۵۵ درصدی تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. ابزارهای پذیرش اینترنتی در دی ۱۳۹۸ نسبت به آذر ماه رشد ۲/۰۳ درصدی را تجربه نموده‌اند و تعداد ابزار پذیرش موبایلی نیز در مدت مشابه با افزایش ۱/۲۶ درصدی همراه بوده است. در ادامه آمار سهم بازار هر یک از ابزارها در جدول ۶-۲ ارائه شده است.

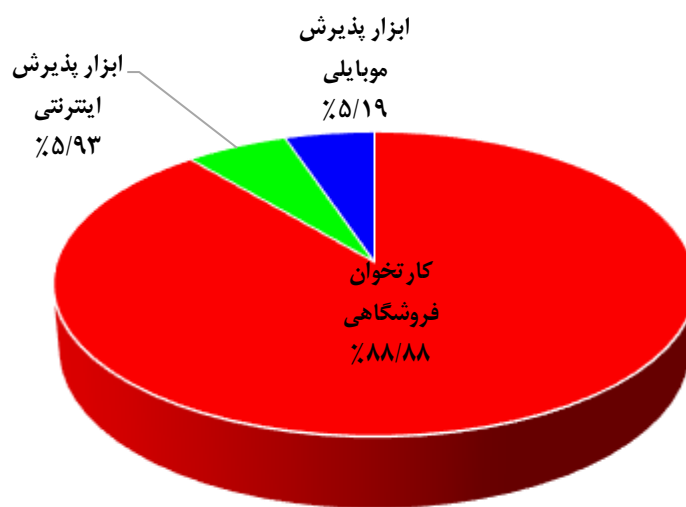
جدول ۶-۲ مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار - آذر و دی ۱۳۹۸

دی ۱۳۹۸		آذر ۱۳۹۸		ابزار پذیرش
سهم از بازار	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار	تعداد ابزار فعال سیستمی	
۱۰/۵۶٪	۱,۱۱۶,۴۷۶	۱۰/۵۹٪	۱,۰۹۴,۲۲۷	ابزار پذیرش اینترنتی
۱۲/۲۳٪	۱,۲۹۲,۸۵۶	۱۲/۳۶٪	۱,۲۷۶,۷۸۹	ابزار پذیرش موبایلی
۷۷/۲۳٪	۸,۱۶۵,۵۶۶	۷۷/۰۶٪	۷,۹۶۲,۷۱۸	کارتخوان فروشگاهی
۱۰۰/۰۰٪	۱۰,۵۷۴,۸۹۸	۱۰۰/۰۰٪	۱۰,۳۳۳,۷۳۴	مجموع ابزارها

^{۱۰} ابزارهایی که به لحاظ فنی امکان انجام تراکنش بر روی آن‌ها مهیا می‌باشد و در پایگاه داده شاپرک با وضعیت "Y" ثبت شده است.

۲-۱-۴- عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها

سهم تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش نیز شاخص دیگری است که در شکل ۲-۱ نشان داده شده است. همانطور که مشخص است کارتخوان فروشگاه‌های با سهم ۸۸/۸۸ درصدی، بیشترین تعداد تراکنش را در بین سایر ابزارهای پذیرش داشته است و ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب در جایگاه‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

شکل ۲-۱ سهم هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها - دی ۱۳۹۸

همانگونه که در شکل مشخص است، بیشترین سهم بازار تراکنش‌های شاپرکی در اختیار ابزار کارتخوان فروشگاه‌های می‌باشد. این در حالی است که عواملی مانند وجود محدودیت انجام تراکنش بر روی ابزار پذیرش موبایلی، تعداد بالای ابزار کارتخوان فروشگاه‌های، فراگیر بودن این ابزار، عدم نیاز این ابزار به تجهیزات مکمل دیگر نظیر کامپیوتر یا گوشی موبایل و عواملی از این دست را می‌توان از جمله عوامل تاثیر گذار بر تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های دانست. این در حالی است که به منظور استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی، به بستر اینترنتی امن و در استفاده از ابزار پذیرش موبایل به وجود دستگاه گوشی تلفن همراه نیاز می‌باشد که ممکن است هنگام خرید در دسترس همگان قرار نداشته باشد. متوسط تعداد تراکنش به ازای هر یک از ابزارها در جدول ۲-۷ به خوبی قابل ملاحظه می‌باشد.

جدول ۷-۲ شاخص تعداد تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - دی ۱۳۹۸

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	تعداد تراکنش‌ها	تعداد تراکنش به ازای هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۱۱۶,۴۷۶	۱۳۰,۹۸۰,۳۷۶	۱۱۷
ابزار پذیرش موبایلی	۱,۲۹۲,۸۵۶	۱۱۴,۵۳۴,۳۲۴	۸۹
کارتخوان فروشگاهی	۸,۱۶۵,۵۶۶	۱,۹۶۳,۰۷۲,۰۰۸	۲۴۰
مجموع ابزارها	۱۰,۵۷۴,۸۹۸	۲,۲۰۸,۵۸۶,۷۰۸	۲۰۹

متوسط تراکنش هر ابزار پذیرش شاپرک در دی ۱۳۹۸، ۲۰۹ تراکنش می‌باشد که این تعداد نسبت به مقدار مشابه در ماه گذشته کاهش ۹/۷۷ واحدی (۴/۴۷٪- درصدی) را تجربه نموده است. بیشترین کاهش متوسط تعداد تراکنش مربوط به ابزار پذیرش اینترنتی می‌باشد. در دی ماه متوسط تعداد تراکنش‌های اینترنتی با کاهش ۱۲/۲۰ درصدی از ۱۳۰ تراکنش در آذر ماه ۱۳۹۸ به ۱۱۷ تراکنش رسیده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش موبایلی ۸۹ تراکنش است که این مقدار نسبت به ماه گذشته با کاهش ۹/۸۹ واحدی همراه بوده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاهی نیز با ۹/۷۲ واحد کاهش نسبت به آذر ۱۳۹۸ به ۲۴۰ عدد در دی ماه رسیده است. در ادامه طی جدول ۸-۲ به بررسی شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزار پذیرش فعال سیستمی پرداخته شده است.

جدول ۸-۲ شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - دی ۱۳۹۸

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	سرانه مبلغ تراکنش‌های هر ابزار پذیرش (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۱۱۶,۴۷۶	۳۳۶,۶۲۰,۱۹۲	۳۰۱/۵۰
ابزار پذیرش موبایلی	۱,۲۹۲,۸۵۶	۸,۴۱۹,۴۹۴	۶/۵۱
کارتخوان فروشگاهی	۸,۱۶۵,۵۶۶	۲,۴۶۸,۶۸۳,۳۶۲	۳۰۲/۳۳
مجموع ابزارها	۱۰,۵۷۴,۸۹۸	۲,۸۱۳,۷۲۳,۰۴۹	۲۶۶/۰۸

متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش اینترنتی در دی ۱۳۹۸ ماه با افزایش ۲۱/۲۹ میلیون ریالی به ۳۰۱/۵۰ میلیون ریال رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش موبایلی با کاهش ۰/۱۴ میلیون ریالی نسبت به آذر ماه به ۶/۵۱ میلیون ریال به ازای هر ابزار در دی ماه رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار کارتخوان

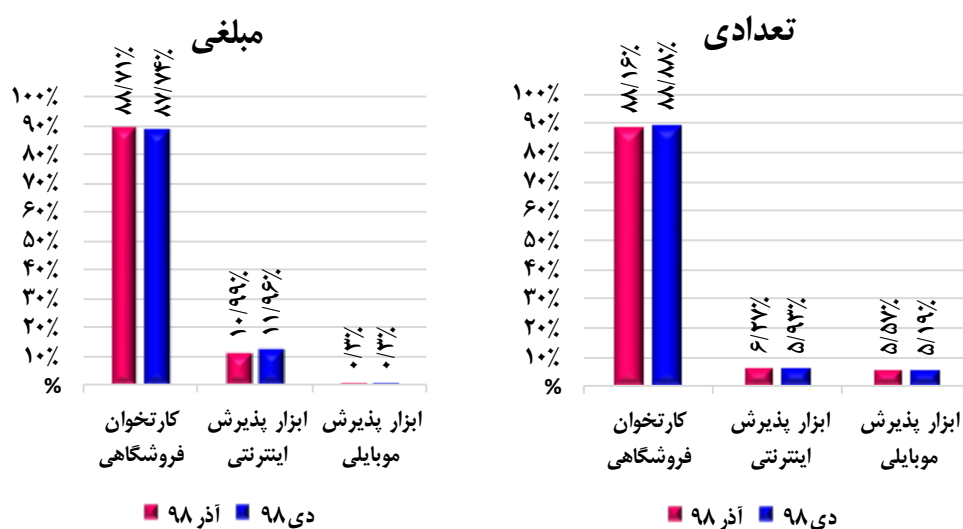
فروشگاهی نیز با توجه به جدول ۲-۸ نزدیک به ۳۰۲/۳۳ میلیون ریال می‌باشد که این میزان نیز نسبت آذر ماه ۸/۵۹ میلیون ریال کاهش را تجربه نموده است.

همانگونه که مشاهده می‌گردد، جدول ۲-۹ حاوی اطلاعات متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش است. بر اساس این جدول تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به طور متوسط کمترین ارزش ریالی را داشته و ابزار کارتخوان فروشگاهی از این منظر رتبه نخست را دارد.

جدول ۲-۹ شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - دی ۱۳۹۸

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها (عدد)	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	متوسط مبلغ هر تراکنش در هر ابزار (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۱۳۰,۹۸۰,۳۷۶	۳۳۶,۶۲۰,۱۹۲	۲/۵۷
ابزار پذیرش موبایلی	۱۱۴,۵۳۴,۳۲۴	۸,۴۱۹,۴۹۴	۰/۰۷
کارتخوان فروشگاهی	۱,۹۶۳,۰۷۲,۰۰۸	۲,۴۶۸,۶۸۳,۳۶۲	۱/۲۶
مجموع ابزارها	۲,۲۰۸,۵۸۶,۷۰۸	۲,۸۱۳,۷۲۳,۰۴۹	۱/۲۷

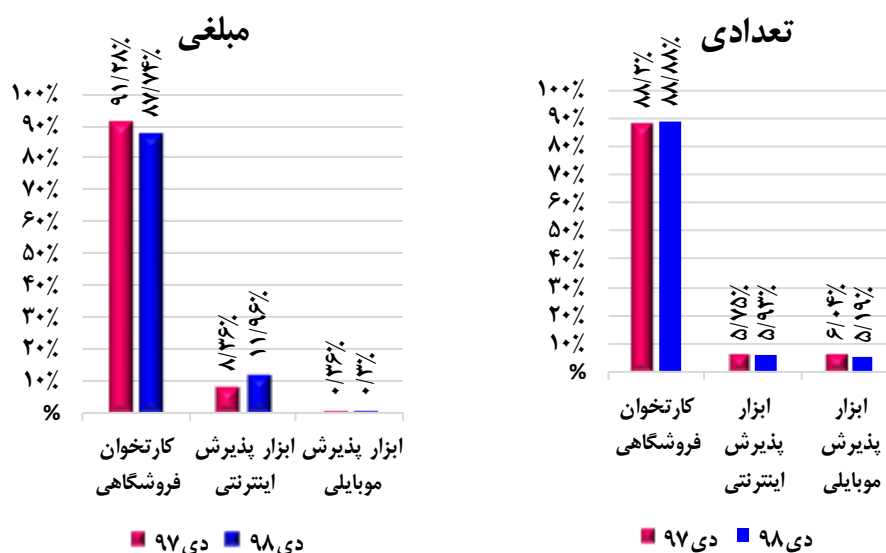
اطلاعات مربوط به تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر ابزار پذیرش، در ماه‌های آذر و دی ۱۳۹۸ در شکل ۲-۲ ترسیم شده است.

شکل ۲-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - آذر و دی ۱۳۹۸

همانگونه که در شکل ۲-۲ ملاحظه می‌شود، سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های دی ۱۳۹۸ نسبت به آذر ماه به ترتیب افزایش ۰/۷۲ و کاهش ۰/۹۷ درصدی داشته است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی در دی ۱۳۹۸ نسبت به آذر به ترتیب کاهش ۰/۳۴ و افزایش ۰/۹۸ درصدی را تجربه نموده‌اند در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی نیز کاهش ۰/۳۸ درصدی در تعداد تراکنش‌ها و کاهش ۰/۰۵ درصدی در مبلغ تراکنش‌ها مشهود می‌باشد.

شکل ۳-۲ تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای هر نوع ابزار پذیرش برای دی ۱۳۹۸ و مقایسه آن با دی ۱۳۹۷ را نشان می‌دهند.

شکل ۳-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - دی ۱۳۹۷ و دی ۱۳۹۸

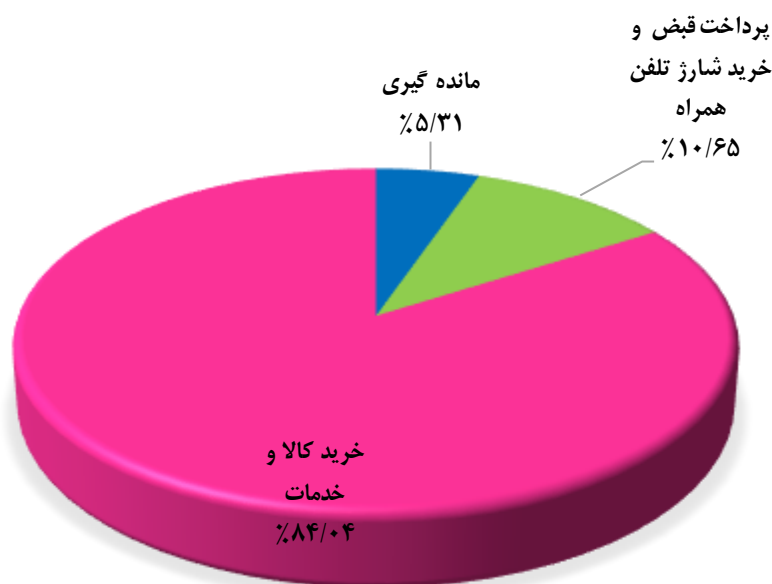
همانگونه که در شکل ۳-۲ مشاهده می‌گردد، تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های دی ماه ۱۳۹۸ نسبت به دی ۱۳۹۷ به ترتیب با افزایش ۰/۶۸ و کاهش ۳/۵۵ درصدی همراه بوده است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب افزایش ۰/۱۸ درصدی و افزایش ۳/۶۱ درصدی را تجربه نموده است. همچنین در زمان مشابه تعداد تراکنش ابزار پذیرش موبایلی با کاهش ۰/۸۶ درصدی همراه بوده و مبلغ تراکنش‌های این ابزار نیز با کاهش ۰/۰۶۰ درصدی همراه بوده است.

۲-۱-۵- عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت

شبکه پرداخت الکترونیک کارتی سه خدمت "خرید کالا و خدمات"، "پرداخت قبض و خرید شارژ" و "مانده‌گیری" را به جامعه ارائه می‌نماید.

در این راستا شکل ۲-۴ و شکل ۲-۵ به ترتیب نسبت تعدادی و مبلغی هر یک از انواع خدمات ارائه شده را در کل شبکه پرداخت نشان می‌دهد.

شکل ۲-۴ مبین آن است که در دی ۱۳۹۸، ۸۴/۰۴ درصد خدمات ارائه شده توسط شبکه شاپرک از نوع خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده که با توجه به شکل ۲-۶ نسبت به ماه گذشته این سهم افزایش ۰/۲۵ درصدی داشته است. همانگونه که مشاهده می‌گردد، خدمت "مانده‌گیری" با ۵/۳۱ درصد سهم، کمترین سهم از کل خدمات در بین خدمات ارائه شده داشته است.

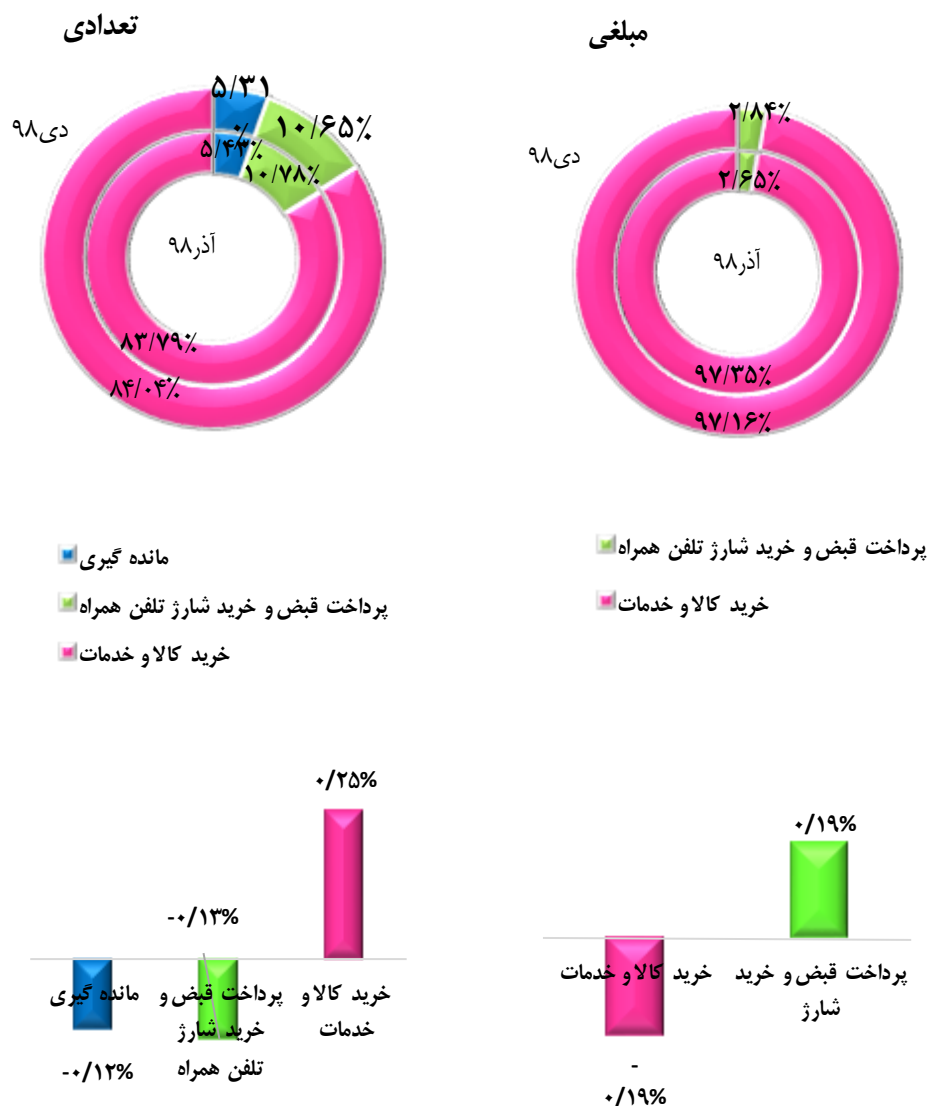
شکل ۲-۴ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - دی ۱۳۹۸

شکل ۵-۲ نشان می‌دهد که ۹۷/۱۶ درصد مبلغ خدمات ارائه شده در ماه دی ۱۳۹۸ مربوط به خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده است و خدمت "مانده‌گیری" نیز به دلیل عدم اثر مالی بر مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت، سهم مبلغی صفر را دارا بوده است.

شکل ۵-۲ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - دی ۱۳۹۸

برای بررسی تغییرات تعدادی و مبلغی در انواع خدمات به صورت ماهانه، شکل ۶-۲ ترسیم شده است. دو شکل دایره‌ای سهم هر یک از خدمات از کل و شکل‌های میله‌ای اختلاف سهم خدمات در این دوره یک ماهه را نشان می‌دهد.

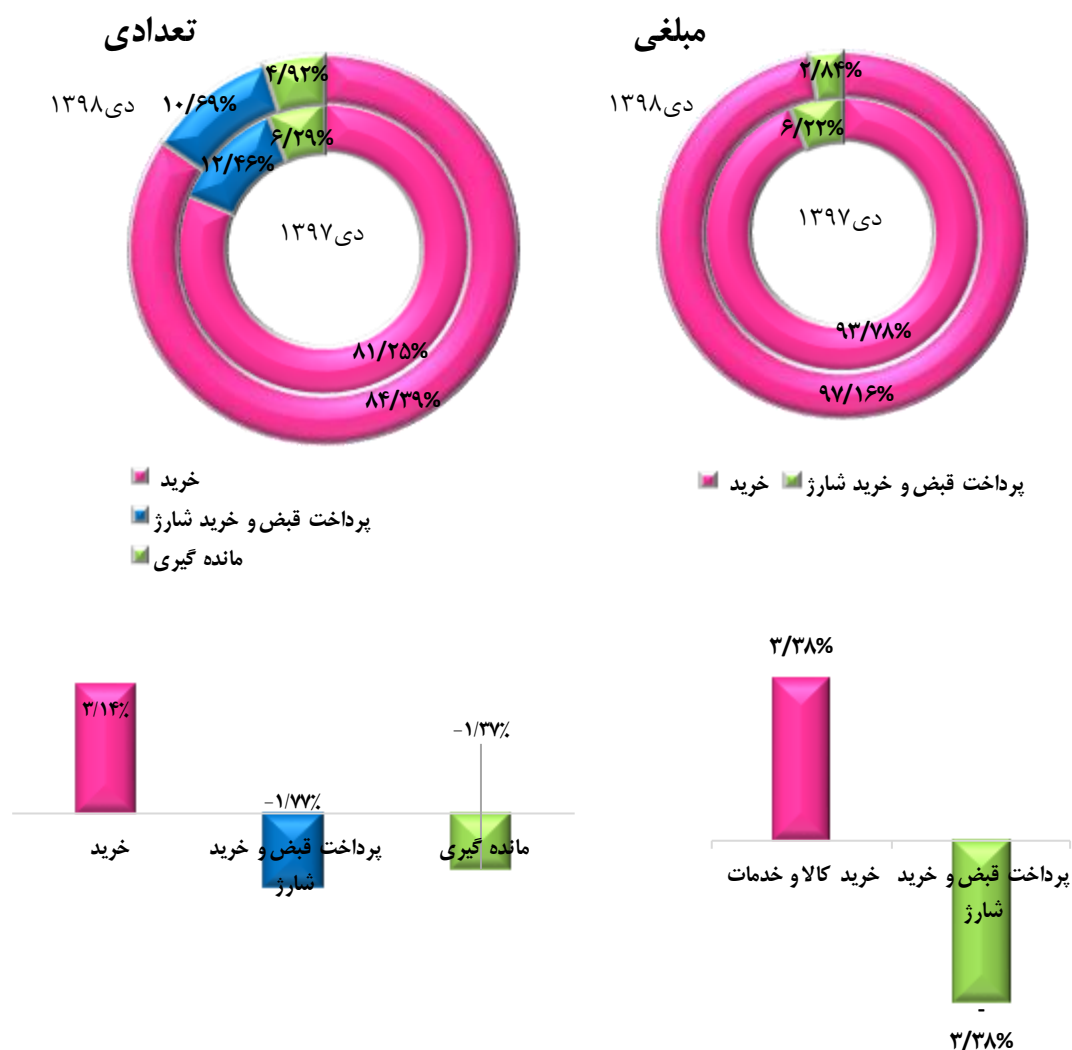

شکل ۲-۶ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - آذر و دی ۱۳۹۸

در شکل ۲-۶ ملاحظه می‌شود که نسبت به آذر ماه، سهم تعدادی خدمات "خرید کالا و خدمات" از کل تراکنش‌ها با افزایش همراه بوده، خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" از کل تراکنش‌ها کاهش داشته و خدمت "مانده‌گیری" با کاهش مواجه بوده است. سهم تعدادی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" نسبت به ماه گذشته افزایش ۰/۲۵ درصدی، "پرداخت قبض و خرید شارژ" کاهش ۰/۱۳ درصدی و سهم تعدادی تراکنش‌های مانده‌گیری "با کاهش ۰/۱۲ درصدی مواجه بوده است. سهم مبلغی تراکنش‌های "خرید کالا

و خدمات" نیز در دی ماه با کاهش ۰/۱۹- درصدی همراه بوده است که میزان کاهش یافته به سهم مبلغی تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" افزوده شده است.

در شکل ۷-۲ این موضوع در مقایسه با ماه مشابه سال گذشته یعنی دی ۱۳۹۷ بررسی شده است.

شکل ۷-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - دی ۱۳۹۷ و دی ۱۳۹۸

بر اساس شکل ۷-۲ ملاحظه می‌شود همزمان با رشد ۳/۱۴ درصدی سهم تعداد تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" در دی ۱۳۹۸ نسبت به دی ۱۳۹۷، سهم مبلغی آن به میزان ۳/۳۸ درصد افزایش داشته است. تعداد

تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" در قیاس نقطه به نقطه با کاهش ۱/۷۷- درصدی همراه بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری نیز کاهش ۱/۳۷- درصدی را تجربه نموده است.

۲-۲- نفوذ منطقه‌ای

شاخص نفوذ منطقه‌ای بیانگر سرانه ابزارهای پذیرش و تعداد تراکنش‌های هر ابزار در کل کشور و در هر استان است. این شاخص معیاری برای سنجش فراگیر شدن خدمات پرداخت الکترونیک کارتی در مناطق مختلف کشور است.

۲-۲-۱- ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی

آمار تعداد کل هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی شبکه شاپرک و سرانه آن به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال^{۱۱} مصرف‌کننده خدمات کارت در کل کشور (ضریب نفوذ ابزار پذیرش) در جدول ۲-۱ ارائه شده است.

همانطور که ملاحظه می‌شود ضریب نفوذ مجموع ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در دی ۱,۷۷۲/۶۸ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور بوده است. بیشترین میزان نفوذ این ابزارها متعلق به کارتخوان فروشگاه‌های با تعداد ۱,۳۶۸/۸۰ به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور می‌باشد و کمترین آن به ابزار پذیرش اینترنتی اختصاص دارد که به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر صرفاً ۱۸۷/۱۶ ابزار پذیرش اینترنتی در کشور وجود دارد. به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور نیز ۲۱۶/۷۲ ابزار پذیرش موبایلی نیز در کشور وجود دارد. شایان توجه است که بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های، امکان دسترسی از نقاط مختلف کشور به ابزار

^{۱۱} آمار جمعیت افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، از بخش نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵ از شبکه ملی آمار استخراج شده است.

پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام پرداخت‌ها میسر بوده است. این در حالی است که ماهیت پرداخت وجوه با استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی به نسبت ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های که نیازمند حضور فیزیک کارت در محل می‌باشد، متفاوت است.

جدول ۲-۱۰ ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - دی ۱۳۹۸

ابزار پذیرش	تعداد ابزار	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	ضریب نفوذ هر ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۱۱۶,۴۷۶	۵۹,۶۵۴,۷۴۲	۱۸۷/۱۶
ابزار پذیرش موبایلی	۱,۲۹۲,۸۵۶		۲۱۶/۷۲
کارتخوان فروشگاه‌های	۸,۱۶۵,۵۶۶		۱,۳۶۸/۸۰
کل ابزارها	۱۰,۵۷۴,۸۹۸		۱,۷۷۲/۶۸

در دی ۱۳۹۸ بیش از ۱,۷۷۳ ابزار شاپرکی به ازای هر ۱۰ هزار نفر جمعیت بالای ۱۸ سال کشور وجود دارد که از این تعداد ۱,۳۶۹ ابزار کارتخوان فروشگاه‌های می‌باشد. همچنین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز به ازای هر ۱۰ هزار نفر بالای ۱۸ سال در کشور به ترتیب ۱۸۷ و ۲۱۷ ابزار می‌باشد.

۲-۲-۲- سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور

آمار تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و نیز سرانه تراکنش‌های هر یک از این ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال را در دی ماه سال جاری در جدول ۲-۱۱ ارائه گردیده است.

جدول ۲-۱۱ سرانه تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - دی ۱۳۹۸

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	سرانه تراکنش‌های هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۱۳۰,۹۸۰,۳۷۶	۵۹,۶۵۴,۷۴۲	۲/۲۰
ابزار پذیرش موبایلی	۱۱۴,۵۳۴,۳۲۴		۱/۹۲
کارتخوان فروشگاه‌های	۱,۹۶۳,۰۷۲,۰۰۸		۳۲/۹۱
کل ابزارها	۲,۲۰۸,۵۸۶,۷۰۸		۳۷/۰۲

همانطور که در جدول ۲-۱۱ ملاحظه می‌شود به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال، در دی ماه سال جاری ۳۷/۰۲ عدد تراکنش پرداخت الکترونیکی صورت گرفته است و بیشترین سرانه تعداد تراکنش متعلق به کارتهخوان فروشگاه‌های با ۳۲/۹۱ تراکنش برای هر فرد بالای ۱۸ سال بوده است.

۲-۲-۳- تعداد و تعداد سرانه کارتهخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان

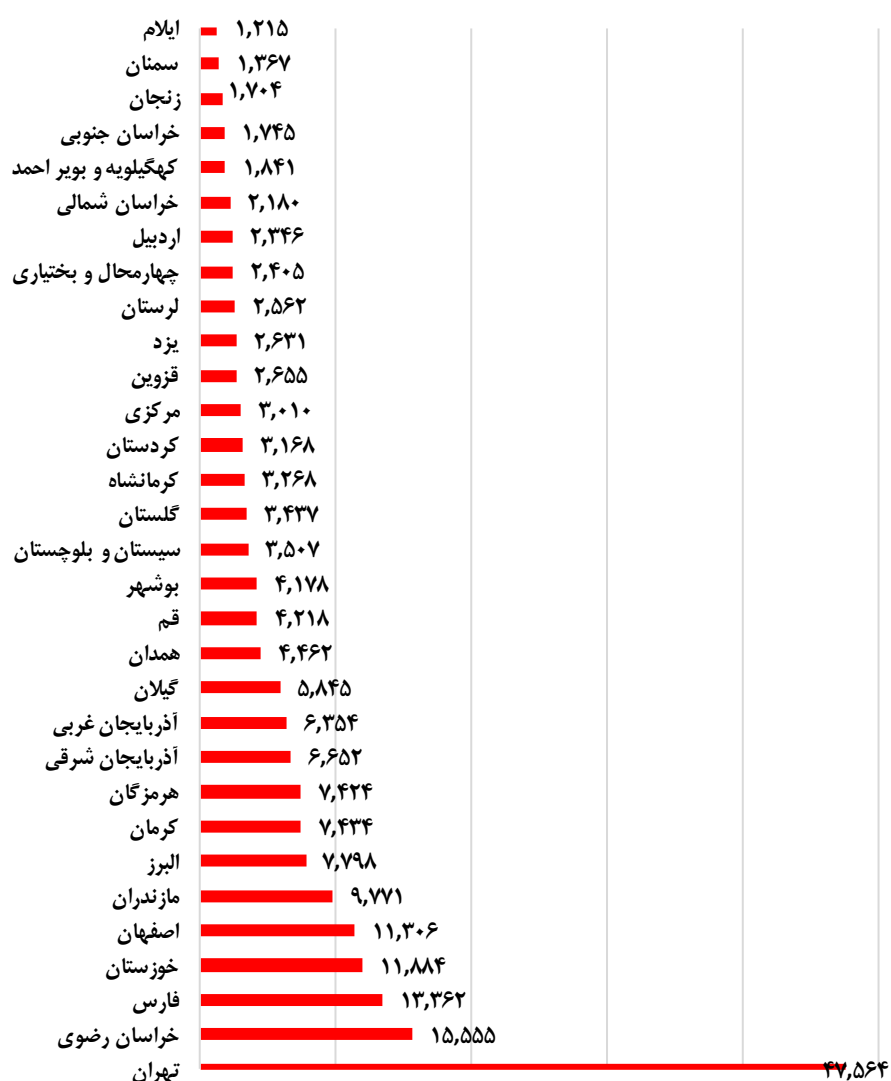
در این بخش به منظور بررسی نحوه توزیع و میزان نفوذ ابزارهای پذیرش، تعداد و سرانه هر یک از ابزارهای فعال سیستمی در استان‌های مختلف مورد بررسی قرار می‌گیرد. شایان توجه است که برخلاف کارتهخوان فروشگاه‌ها، خدمات ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارها فراهم است. بنابراین سرانه ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای هر استان معنای دقیقی نداشته و صرفاً تعداد توزیع شده این دو ابزار پذیرش در بخش بعدی مورد توجه قرار می‌گیرد. اطلاعات مربوط به تعداد توزیع شده کارتهخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در ۵ استان دارای بیشترین تعداد کارتهخوان فروشگاه‌های فعال و تغییرات آن در دی ۱۳۹۸ نسبت به آذر ماه در جدول ۲-۱۲ ارائه شده است.

جدول ۲-۱۲ پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتهخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی - آذر و دی ۱۳۹۸

نام استان	آذر ۱۳۹۸	دی ۱۳۹۸	میزان تغییرات	درصد تغییرات
تهران	۱۶۵۸۶۲۷	۱۷۰۶۰۱۹۱	۴۷۵۶۴	۲/۸۷٪
خراسان رضوی	۶۰۷۰۴۶۸	۶۲۳۰۰۲۳	۱۵۵۵۵	۲/۵۶٪
اصفهان	۵۵۷۰۲۸۳	۵۶۸۵۸۹	۱۱۳۰۶	۲/۰۳٪
فارس	۴۸۳۰۵۷۲	۴۹۶۰۹۳۴	۱۳۰۳۶۲	۲/۷۶٪
خوزستان	۴۰۵۰۷۱۵	۴۱۷۰۵۹۹	۱۱۸۸۴	۲/۹۳٪

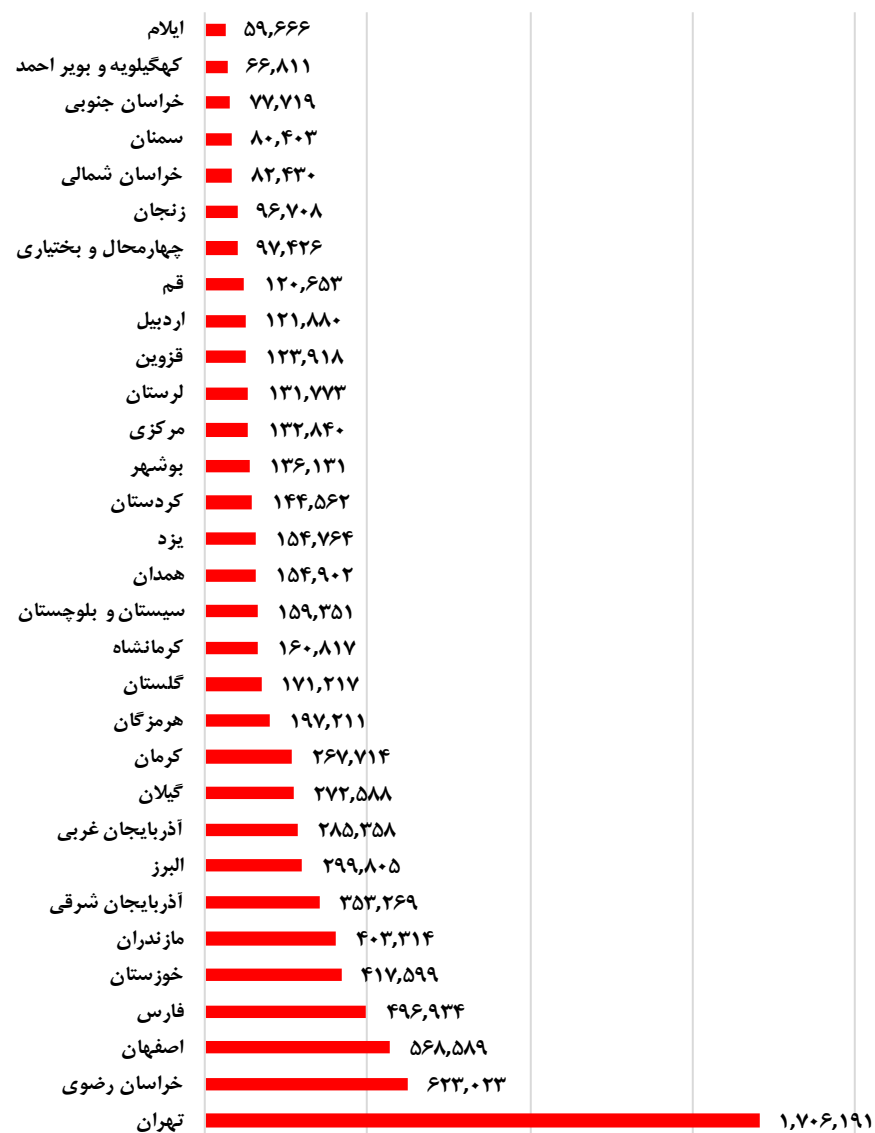
همانگونه که در جدول ۱۲-۲ مشاهده می‌گردد، استان‌های تهران، خراسان رضوی، اصفهان، فارس و خوزستان به ترتیب دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال در دی ۱۳۹۸ بوده‌اند.

بر اساس اطلاعات جدول ۱۲-۲، شکل ۸-۲ تغییرات تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌ها را در دی ۱۳۹۸ نسبت به آذر ماه نشان می‌دهد.

شکل ۸-۲ تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان - دی نسبت به آذر ۱۳۹۸

در دی ۱۳۹۸ بیشترین افزایش در تعداد کارتخوان فروشنده فعال با ۴۷,۵۶۴ افزایش متعلق به استان تهران می‌باشد. شکل ۹-۲ تعداد کارتخوان فروشنده فعال سیستمی در استان‌های کشور را نشان می‌دهد و مبین آن است که همچنان بیشترین تعداد این ابزار با اختلاف زیادی نسبت به سایر استان‌ها، در استان تهران توزیع شده است.

شکل ۹-۲ تعداد کارتخوان فروشنده فعال سیستمی در هر استان - دی ۱۳۹۸

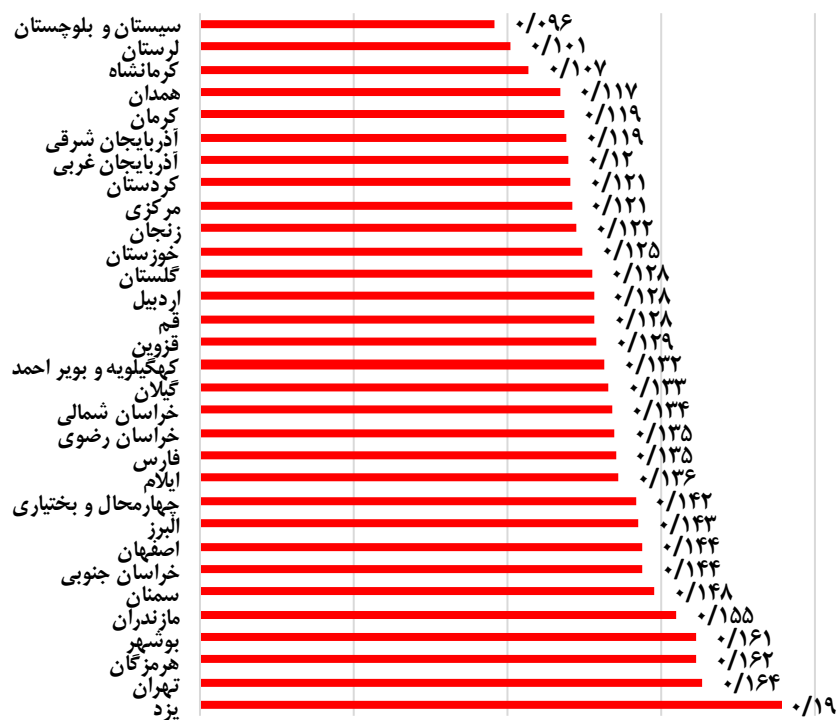
در ادامه توزیع کارتخوان فروشگاه‌های به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال که متقاضی استفاده از خدمات پرداخت الکترونیک هستند، در هر استان مورد بررسی قرار گرفته است. اطلاعات مربوط به تعداد سرانه این ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر یک از استان‌های کشور، در جدول ۲-۱۳ ارائه شده است.

جدول ۲-۱۳ سرانه استانی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - آذر و دی ۱۳۹۸

تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی			
استان	آذر ۹۸	دی ۹۸	درصد تغییرات
یزد	۰/۱۸۶	۰/۱۹۰	۱/۳۳٪
تهران	۰/۱۵۹	۰/۱۶۴	۲/۸۷٪
هرمزگان	۰/۱۵۵	۰/۱۶۲	۳/۹۱٪
بوشهر	۰/۱۵۶	۰/۱۶۱	۳/۱۷٪
مازندران	۰/۱۵۱	۰/۱۵۵	۲/۴۸٪
سمنان	۰/۱۴۶	۰/۱۴۸	۱/۷۳٪
خراسان جنوبی	۰/۱۴۱	۰/۱۴۴	۲/۳۰٪
اصفهان	۰/۱۴۱	۰/۱۴۴	۲/۰۳٪
البرز	۰/۱۳۹	۰/۱۴۳	۲/۶۷٪
چهارمحال و بختیاری	۰/۱۳۸	۰/۱۴۲	۲/۵۳٪
ایلام	۰/۱۳۳	۰/۱۳۶	۲/۰۸٪
فارس	۰/۱۳۲	۰/۱۳۵	۲/۷۶٪
خراسان رضوی	۰/۱۳۲	۰/۱۳۵	۲/۵۶٪
خراسان شمالی	۰/۱۳۱	۰/۱۳۴	۲/۷۲٪
گیلان	۰/۱۳۰	۰/۱۳۳	۲/۱۹٪
کهگیلویه و بویر احمد	۰/۱۲۸	۰/۱۳۲	۲/۸۳٪
قزوین	۰/۱۲۶	۰/۱۲۹	۲/۱۹٪
قم	۰/۱۲۴	۰/۱۲۸	۳/۶۲٪
اردبیل	۰/۱۲۵	۰/۱۲۸	۱/۹۶٪
گلستان	۰/۱۲۵	۰/۱۲۸	۲/۰۵٪
خوزستان	۰/۱۲۱	۰/۱۲۵	۲/۹۳٪
زنجان	۰/۱۲۰	۰/۱۲۲	۱/۷۹٪
مرکزی	۰/۱۱۸	۰/۱۲۱	۲/۳۳٪

تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی			
استان	آذر ۹۸	دی ۹۸	درصد تغییرات
کردستان	۰/۱۱۸	۰/۱۲۱	۲/۲۴٪
آذربایجان غربی	۰/۱۱۷	۰/۱۲۰	۲/۲۸٪
آذربایجان شرقی	۰/۱۱۷	۰/۱۱۹	۱/۹۲٪
کرمان	۰/۱۱۵	۰/۱۱۹	۲/۸۶٪
همدان	۰/۱۱۴	۰/۱۱۷	۲/۹۷٪
کرمانشاه	۰/۱۰۵	۰/۱۰۷	۲/۰۷٪
لرستان	۰/۰۹۹	۰/۱۰۱	۱/۹۸٪
سیستان و بلوچستان	۰/۰۹۴	۰/۰۹۶	۲/۲۵٪

در شکل ۲-۱۰ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان قابل ملاحظه می‌باشد.

شکل ۲-۱۰ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - دی ۱۳۹۸

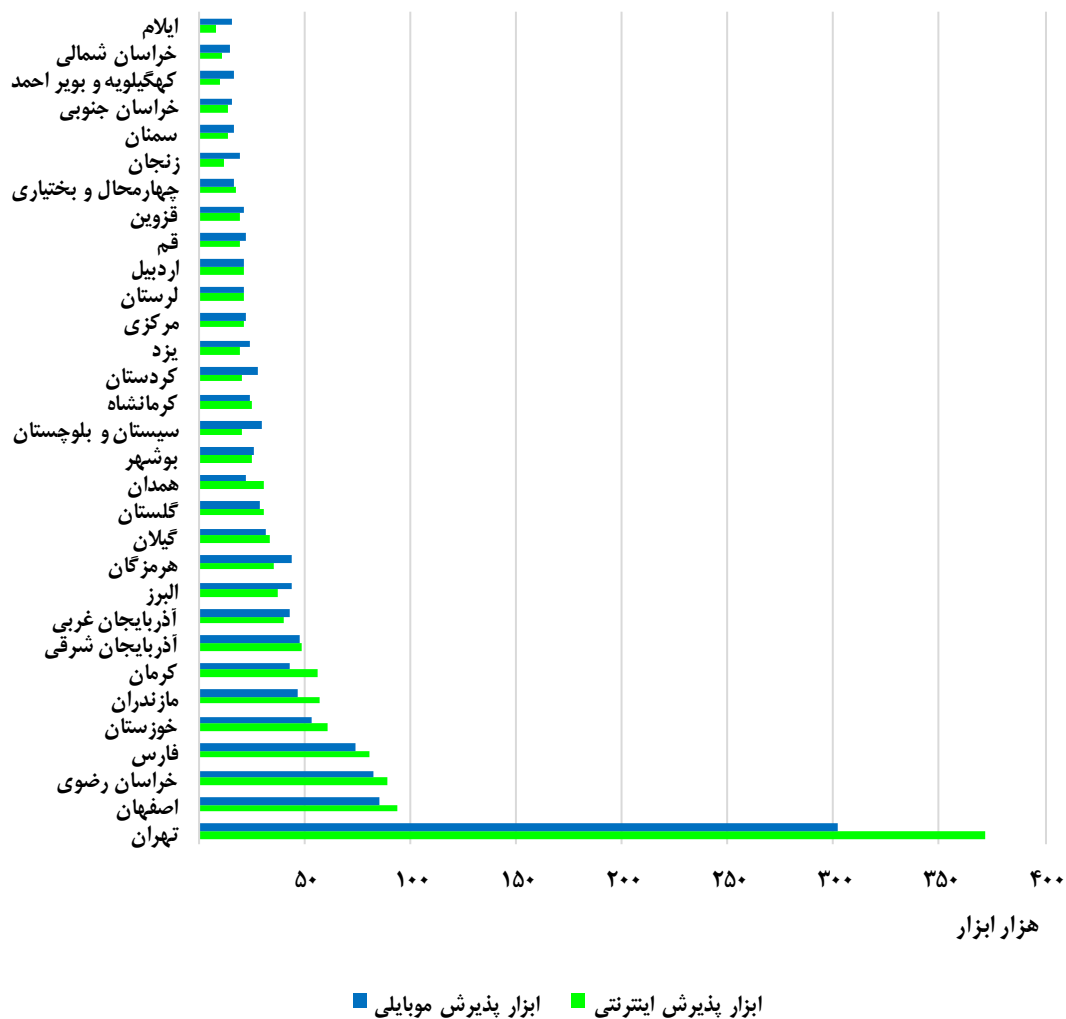
همانگونه که مشاهده می‌گردد، بیشترین تعداد سرانه کارتخوان فروشگاهی به ترتیب به استان‌های یزد، تهران و هرمزگان و کمترین آن به ترتیب به استان‌های سیستان و بلوچستان، لرستان و کرمانشاه تعلق گرفته است.

لازم به ذکر است که به منظور انجام محاسبات سرانه ابزار کارتخوان فروشگاهی هر استان از جمعیت بالای ۱۸ سال کشور بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ استفاده شده است. بر همین اساس در دی ۱۳۹۸، تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاهی در کل کشور ۰/۱۳۶۹ عدد به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال (۱،۳۶۹ ابزار به ازای هر ۱۰،۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال) بوده است.

۲-۲-۴- تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی

همانطور که قبلاً ذکر شد، امکان استفاده از ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام عملیات پرداخت الکترونیکی (بر خلاف کارتخوان فروشگاهی) به دلیل اینکه نیاز به حضور فیزیکی ابزار کارت ندارد، لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارهای پذیرش میسر می‌باشد. لذا محاسبه تعداد سرانه این ابزارها برای بررسی، معنای دقیقی نداشته و تنها تعداد این ابزارها در استان‌های کشور بررسی می‌شود. شایان ذکر است که این اطلاعات بر مبنای آدرس و استان ثبت شده در اطلاعات پذیرندگان ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی محاسبه شده است.

تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به تفکیک استان‌های محل استقرار پذیرندگان ثبت شده در سوییچ شاپرک، در شکل ۲-۱۱ ترسیم شده است.

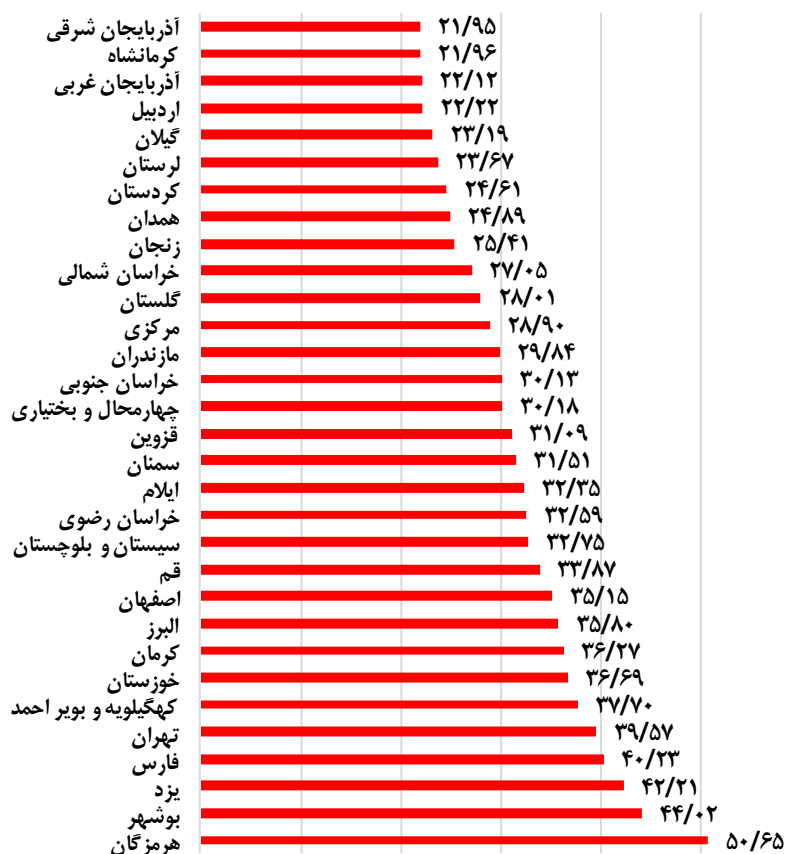
شکل ۲-۱۱ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - دی ۱۳۹۸

شکل ۲-۱۱ مبین آن است بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به ترتیب در اختیار استان‌های تهران، اصفهان و خراسان رضوی می‌باشد.

۲-۲-۵- تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های در استان‌های کشور

استفاده از ابزارهای پذیرشی که در انجام عملیات پرداخت الکترونیکی نیازی به ارائه فیزیک کارت بانکی ندارد (یعنی ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی) بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و انجام تراکنش به وسیله این ابزارها (که هر یک از پذیرندگان آن به یک استان خاص تعلق

دارند) از نقاط مختلف کشور امکان پذیر است. به همین دلیل شکل زیر به منظور نمایش تعداد سرانه تراکنش‌ها صرفاً برای ابزار کارتخوان فروشگاه‌های (که موقعیت محلی برای آن معنی دار بوده) در استان‌های مختلف برای دی ۱۳۹۸ ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۲ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - دی ۱۳۹۸

همانطور که در شکل ۲-۱۲ ملاحظه می‌شود استان‌های هرمزگان، بوشهر و یزد در سه جایگاه برتر تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، قرار گرفته‌اند و آذربایجان شرقی، کرمانشاه و آذربایجان غربی کمترین تعداد سرانه تراکنش‌های این ابزار را در دی ۱۳۹۸ داشته‌اند.

۲-۳- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها

در این قسمت به بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها پرداخته می‌شود. بدین منظور ابتدا دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزار پذیرش به تفکیک ارائه شده و سپس نسبت دهکی برای کل ابزارهای پذیرش و نیز دهک‌های قیمتی به تفکیک هر خدمت و به طور هم‌زمان به تفکیک نوع ابزار ارائه می‌شود.

۲-۳-۱- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه

در این بخش از گزارش شکل دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزارهای پذیرش یعنی "کارتخوان فروشگاه‌های"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش اینترنتی" در دی ماه ۱۳۹۸ ترسیم شده و مورد بررسی قرار می‌گیرد.

بر اساس شکل ۱-۱۳ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های ترسیم شده است. این بازه‌ها با توجه به نحوه محاسبه کارمزد بانک پذیرنده تقسیم‌بندی شده‌اند، چراکه سهم کارمزدی بانک پذیرنده به ازای تراکنش‌های با مبالغ:

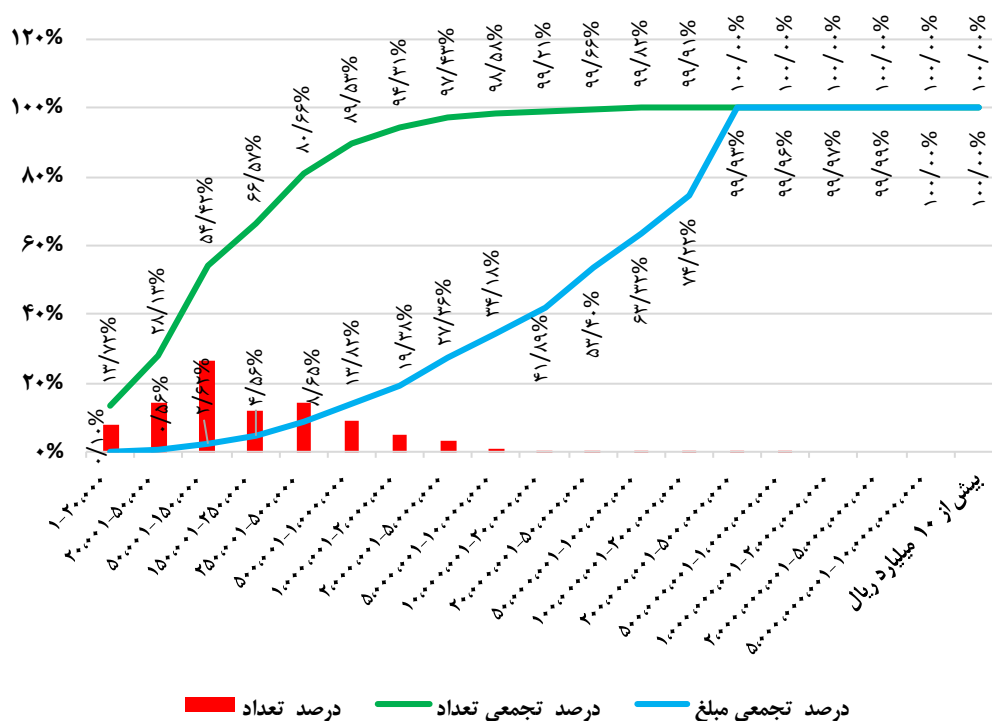
- زیر ۵۰,۰۰۰ ریال
- بین ۵۰,۰۰۱ ریال تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال
- بالای ۲۵۰,۰۰۰ ریال

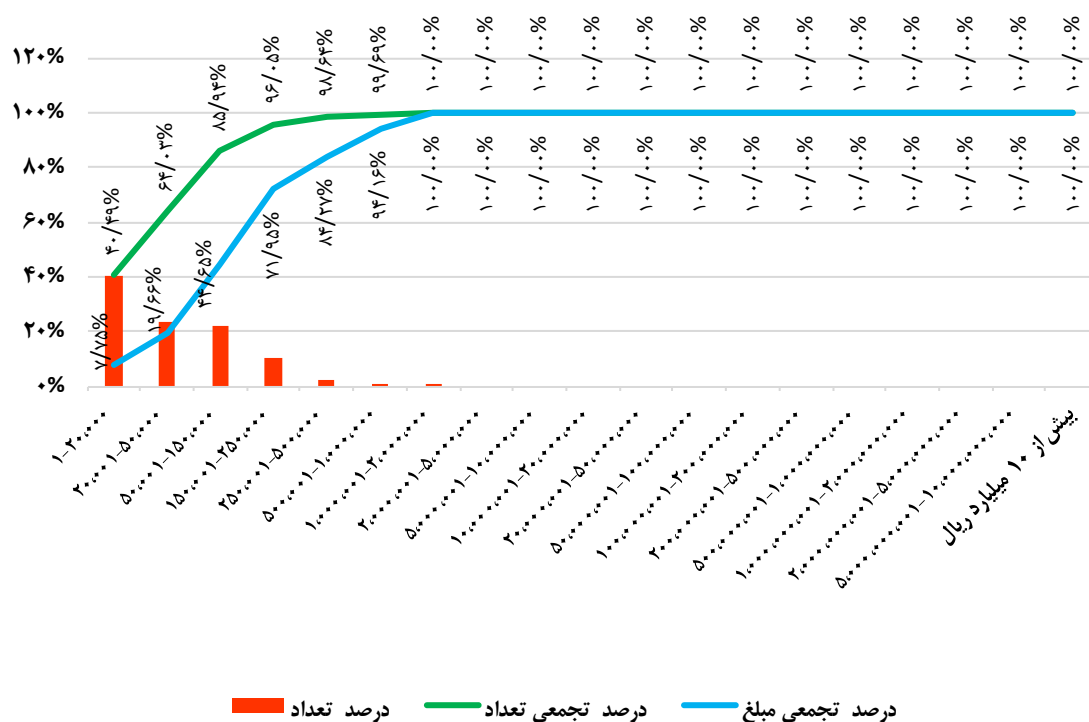
محاسبه می‌گردد.

سهم تراکنش‌های مانده‌گیری از کل تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های ۵/۶۶ درصد می‌باشد. همانگونه که از اطلاعات موجود در شکل ۲-۱۳ مشخص است در دی ماه ۱۳۹۸:

- بیشترین تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های دارای مبلغی بین ۵۰,۰۰۱ تا ۱۵۰,۰۰۰ ریال بوده است.
- ۲۲/۴۸ درصد تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های، مبلغ زیر ۵۰,۰۰۰ ریال را داشته‌اند.
- ۳۸/۴۳ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های، در بازه مبلغی ۵۰,۰۰۱ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند.

- ۳۳/۴۳ درصد تراکنش‌ها با مبلغ بالای ۲۵۰,۰۰۰ ریال انجام گرفته‌اند.

شکل ۲-۱۵ دامنه مبلغ تراکنش‌های ان‌ار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - دی ۱۳۹۸

در بررسی شکل ۲-۱۵ که مربوط به دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد، شرایط کاملاً متفاوت با ابزار پذیرش اینترنتی و کارتهخوان فروشگاهی بوده است، به نحوی که ۴۹/۴۰ درصد مجموع تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۲۰,۰۰۰ ریال و ۶۴/۰۳ درصد تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۵۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند. با توجه به استفاده عموم جامعه از کارت‌های شارژ با مبلغ در حدود ۵۰,۰۰۰ ریالی و همچنین اقبال فراوان ابزار پذیرش موبایلی به منظور تهیه کارت‌های شارژ اپراتورهای مختلف، می‌توان حضور حداکثری تراکنش‌های موبایلی در دامنه مبلغی کمتر از ۵۰,۰۰۰ ریال را توجیه نمود. شایان ذکر است که با توجه به ممنوعیت ارائه خدمت خرید کالا و خدمات با استفاده از ابزار پذیرش موبایلی در دی ماه ۱۳۹۴ از سوی بانک مرکزی ج.ا.ا.، شکل فوق صرفاً نمایشی از دامنه مبلغی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. نکته قابل توجه در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار

پذیرش موبایلی، اعمال محدودیت سقف مبلغی ۲ میلیون ریالی می‌باشد که شکل ۲-۱۵ به خوبی نمایانگر انجام تراکنش‌ها با مبلغ حداکثر تا این سقف می‌باشد.

۲-۳-۲- نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها

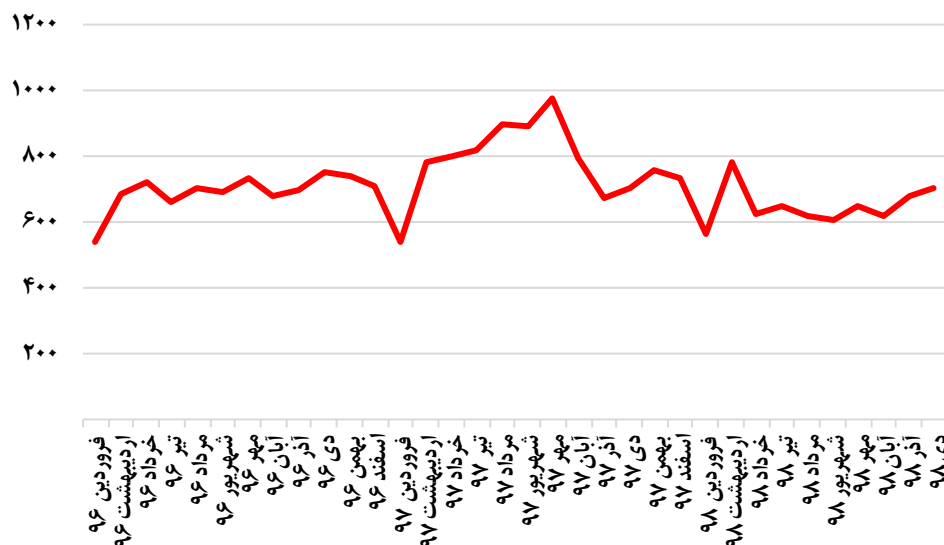
در این بخش شاخص نسبت دهکی^{۱۲} به منظور اندازه‌گیری نابرابری در توزیع ارزش‌هایی نظیر درآمد، ثروت و ... محاسبه می‌شود. محاسبه این نسبت برای مبلغ تراکنش‌ها، بیانگر توزیع نابرابری مبلغی تراکنش‌های پرداخت الکترونیک کارتی می‌باشد که روند کاهشی آن در طول زمان نشان‌دهنده حذف تراکنش‌های با مبالغ بسیار ریز و یا بسیار بزرگ تعریف می‌شود. جدول ۲-۱۲ شاخص نسبت دهکی مبلغ تراکنش‌های شبکه شاپرک را در دی ماه ۱۳۹۸ در مقایسه با ماه گذشته و نیز ماه مشابه سال ۱۳۹۷ ارائه نموده است.

جدول ۲-۱۴ مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی

مقایسه ماهانه			مقایسه نقطه به نقطه		
میانگین مبلغ تراکنش دهک دهم (ریال)	آذر ۱۳۹۸	دی ۱۳۹۸	میانگین مبلغ تراکنش دهک اول (ریال)	دی ۱۳۹۸	دی ۱۳۹۷
۱۱,۱۹۰,۶۲۱/۳۲	۱۱,۵۸۸,۵۵۱/۰۶	۳/۵۶٪	۱۰,۰۹۴,۹۴۰/۹۶	۱۱,۵۸۸,۵۵۱/۰۶	۱۴/۸۰٪
۱۶,۵۱۹/۸۹	۱۶,۵۴۸/۳۰	۰/۱۷٪	۱۴,۴۲۴/۲۳	۱۶,۵۴۸/۳۰	۱۴/۷۳٪
۶۷۷/۴۰	۷۰۰/۲۹	۳/۳۸٪	۶۹۹/۸۶	۷۰۰/۲۹	۰/۰۶٪

ملاحظه می‌شود که نسبت دهکی در مقایسه نقطه به نقطه رشد ۰/۰۶ درصدی و در قیاس ماهانه نیز رشد ۳/۳۸ درصدی داشته است. در قیاس ماهانه، متوسط مبلغی تراکنش‌های دهک دهم رشد ۳/۵۶ درصدی و متوسط مبلغی دهک اول نیز رشد ۰/۱۷ درصدی را تجربه نموده است که در نهایت منجر به رشد ۳/۳۸ درصدی نسبت متوسط قیمت دهک دهم به دهک اول شده است در قیاس ماهانه شده است.

^{۱۲} تراکنش‌های دوره مورد بررسی به ۱۰ دهک با تعداد تراکنش مساوی تقسیم شده و مورد بررسی قرار گرفته است.

شکل ۲-۱۶ روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی

با توجه به شکل ۲-۱۶، نسبت دهکی در دی ۱۳۹۸ نسبت به آذر ماه روند افزایشی داشته است، به طوری که نسبت دهکی در دی ۱۳۹۸ نسبت به آذر رشد ۲۲/۸۸ واحدی را تجربه نموده است.

۲-۳-۳- بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش

در این بخش به منظور بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها، دهک‌های قیمتی هر دو خدمت "خرید کالا و خدمات" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش ارائه شده است.

جدول ۲-۱۵ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "خرید کالا و خدمات" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

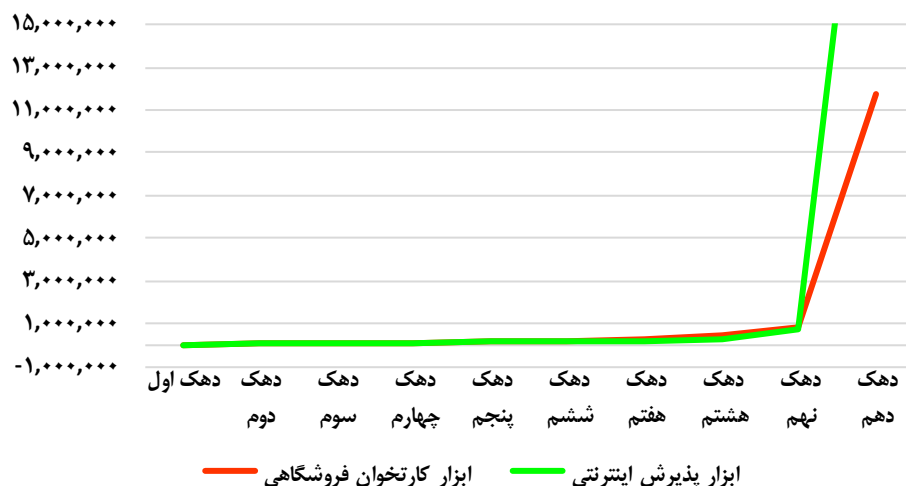
جدول ۱۵-۲ متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)		دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار کارتخوان فروشگاه	
۱۲,۹۲۸/۱۵	۱۷,۳۳۷/۵۵	دهک اول
۳۷,۸۵۵/۶۳	۴۰,۲۹۰/۱۷	دهک دوم
۷۳,۴۳۹/۹۶	۶۰,۸۵۳/۸۲	دهک سوم
۱۰۳,۰۴۴/۹۶	۹۲,۹۷۰/۲۶	دهک چهارم
۱۴۱,۰۲۶/۶۹	۱۲۸,۸۱۵/۶۷	دهک پنجم
۱۷۶,۸۸۵/۱۶	۱۸۵,۸۶۴/۲۶	دهک ششم
۲۰۷,۳۰۶/۲۶	۲۷۳,۷۶۹/۹۲	دهک هفتم
۲۶۴,۰۱۰/۲۹	۴۳۰,۰۳۱/۹۸	دهک هشتم
۷۳۱,۶۶۱/۹۴	۸۰۸,۶۳۹/۷۷	دهک نهم
۳۱,۱۰۰,۹۲۳/۱۵	۱۱,۷۴۶,۴۵۲/۳۱	دهک دهم

* ارائه خدمت خرید کالا و خدمات از طریق ابزار پذیرش موبایلی ممنوع و متوقف شده است.

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که متوسط مبلغ تراکنش‌های خرید کالا و خدمات در دهک آخر قیمتی در ابزار پذیرش اینترنتی بالاتر از ابزار کارتخوان فروشگاه است، این امر مؤید این موضوع است که ابزار پذیرش اینترنتی ابزار مطلوب انجام تراکنش‌های خرید در دهک دهم می‌باشد. در خدمت خرید کالا و خدمات اعداد جدول مبین آن است که به طور متوسط ۹۰ درصد تراکنش‌ها (۹ دهک) در ابزارهای کارتخوان فروشگاه و اینترنتی مربوط به خرید کالا و خدمات با مبلغ کمتر از ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریالی بوده است.

اطلاعات جدول ۱۵-۲ در شکل ۱۷-۲ برای مقایسه بهتر ترسیم شده است.

شکل ۱۷-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - دی ۱۳۹۸

در شکل ۱۷-۲ به علت نمایش بهتر، متوسط مبلغ دهک دهم به ۱۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. در این ماه متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های خرید کالا و خدمات توسط ابزار پذیرش اینترنتی ۳۱,۱۰۰,۹۲۳/۱۵ ریال بوده است.

جدول ۱۶-۲ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

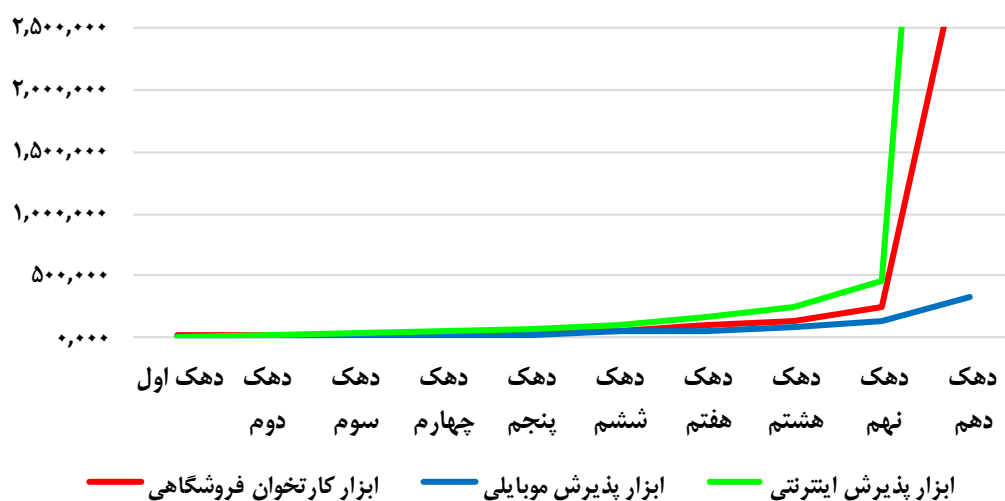
جدول ۱۶-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)			دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار کارتخوان فروشگاهی	
۱۱,۱۴۲/۰۰	۹,۲۷۹/۸۱	۱۵,۹۵۷/۶۴	دهک اول
۲۰,۴۶۴/۸۷	۱۰,۴۳۳/۵۴	۲۰,۰۰۰/۰۰	دهک دوم
۳۲,۲۴۶/۰۳	۱۶,۲۶۵/۳۹	۲۰,۰۹۲/۰۳	دهک سوم
۵۱,۲۸۶/۰۴	۲۰,۰۰۰/۰۰	۴۵,۰۰۵/۲۴	دهک چهارم
۶۵,۵۳۹/۹۳	۲۱,۷۱۰/۲۹	۵۰,۰۰۰/۰۰	دهک پنجم
۱۰۴,۷۰۸/۰۸	۴۶,۷۱۷/۷۶	۵۹,۱۵۷/۱۸	دهک ششم

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)			دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار کارتخوان فروشگاهی	
۱۷۱,۷۶۷/۳۳	۵۲,۶۶۹/۷۴	۱۰۰,۰۰۰/۰۰	دهک هفتم
۲۴۷,۸۶۲/۸۰	۸۴,۵۲۰/۹۹	۱۳۸,۶۹۸/۴۹	دهک هشتم
۴۶۰,۴۷۱/۸۸	۱۴۰,۵۳۱/۷۹	۲۵۴,۰۹۴/۱۶	دهک نهم
۹,۵۵۸,۱۰۹/۰۱	۳۳۲,۹۵۵/۲۵	۳,۴۶۲,۲۸۳/۵۶	دهک دهم

با توجه به اطلاعات جدول ۲-۱۶ به نظر می‌رسد که از ابزار کارتخوان فروشگاهی و نیز ابزار پذیرش موبایلی به طور عمده برای خرید کارت‌های شارژ تلفن همراه اعتباری نیز استفاده می‌شود. به طوری که بیشترین تعداد تراکنش از نوع خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه صورت گرفته توسط کارتخوان فروشگاهی، خرید کارت شارژ ۲۰,۰۰۰ ریالی بوده است که به طور متوسط ۳۰ درصد تراکنش‌های این ابزار (دو دهک قیمتی) را در بر می‌گیرد و ۱۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (یک دهک قیمتی) با مبلغ ۵۰,۰۰۰ ریالی انجام گرفته است. این در حالی است که به طور متوسط ۱۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (یک دهک قیمتی) در ابزار پذیرش موبایلی با مبلغ ۲۰,۰۰۰ ریالی انجام شده است. به عبارتی این طور به نظر می‌رسد که به طور متوسط حداقل ۴۰ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی و ۱۰ درصد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی مربوط به خرید کارت شارژ تلفن همراه اعتباری بوده است. مقایسه متوسط مبالغ هر دهک مبین آن است که در دهک‌های پایانی اختلاف متوسط مبالغ ابزار پذیرش اینترنتی با دو ابزار دیگر در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه قابل ملاحظه است. از جمله علل بیشتر بودن متوسط مبلغ دهک‌های مختلف در ابزار پذیرش اینترنتی، استفاده اکثر نهادهای متولی دریافت مالیات و عوارض از درگاه‌های اینترنتی می‌باشد.

شکل ۲-۱۸ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه را به تفکیک ابزارهای پذیرش نشان می‌دهد.

شکل ۲-۱۸ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - دی ۱۳۹۸

در شکل ۲-۱۸ به علت نمایش بهتر، دهک دهم به ۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. متوسط مبلغ دهک دهم خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ در ابزار پذیرش اینترنتی حدود ۹,۵۵۸,۱۰۹/۰۱ ریال و متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های این خدمت در ابزار کارتخوان فروشگاهی در حدود ۳,۴۶۲,۲۸۳/۵۶ ریال بوده است. این در حالی است که در ابزار پذیرش موبایلی متوسط مبلغ دهک دهم حدود ۳۳۲,۹۵۵/۲۵ ریال بوده است که نسبت به دو ابزار پذیرش دیگر، به طور قابل ملاحظه‌ای کمتر است.

کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

۳- کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

ارتقای کیفیت خدمات ارائه شده اصلی‌ترین هدف شرکت‌های ارائه‌دهنده آن خدمات می‌باشد؛ چرا که ارتقای کیفیت خدمت ارائه شده افزایش مطلوبیت و رضایت‌مندی مصرف‌کننده را به دنبال خواهد داشت. شرکت شاپرک نیز در راستای وظایف نظارتی خود، به دنبال افزایش کیفیت انجام خدمات ارائه شده در شبکه و انجام صحیح پرداخت‌ها می‌باشد. کاهش خطاها و تراکنش‌های ناتمام از یک سو و افزایش دسترس‌پذیری حس شده خدمات و دسترس‌پذیری زمانی از سوی دیگر منجر به بهبود عملکرد شاپرک می‌گردد در ادامه شاخص‌هایی برای سنجش این هدف ارائه می‌گردد.

۱-۳- سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها

یکی از اصلی‌ترین برنامه‌های شرکت شاپرک، تلاش برای کاهش وقوع خطاهای شبکه و افزایش نسبت تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها می‌باشد. در حال حاضر در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی، خطاها در پنج گروه "خطای صادرکنندگی"^{۱۳}، "خطای پذیرندگی"^{۱۴}، "خطای شاپرکی"^{۱۵}، "خطای کاربری"^{۱۶} و "خطای کسب و کار"^{۱۷} طبقه‌بندی می‌شوند. جدول ۱-۳ اطلاعات مربوط به تعداد تراکنش‌های موفق و ناموفق (خطادار) کل شبکه شاپرک را نشان می‌دهد که این بررسی حکایت از سهم ۹۰/۷۰ درصدی تراکنش‌های موفق و ۹/۳۰ درصدی خطاهای رخ داده در دی ۹۸ دارد.

جدول ۱-۳ تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - دی ۹۸

نوع تراکنش	تعداد	سهم از کل تراکنش‌ها
تراکنش‌های موفق	۲,۲۰۸,۵۸۶,۷۰۸	۹۰/۷۰٪
تراکنش‌های ناموفق	۲۲۶,۵۳۹,۲۵۴	۹/۳۰٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۲,۴۳۵,۱۲۵,۹۶۲	۱۰۰/۰۰٪

۲-۳- آنالیز خطاهای تراکنش‌ها

همانطور که ذکر گردید، خطاهای تراکنش‌ها انواع مختلفی دارند که اطلاعات مربوط به آمار تعدادی هر یک از انواع خطا در دو ماه آذر و دی ۱۳۹۸ در جدول ۲-۳ ارائه شده است. اطلاعات مندرج در این جدول تغییرات مربوط به هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق را نشان می‌دهد.

^{۱۳} علت خطا بانک صادر کننده یا شبکه شتاب می‌باشد.

^{۱۴} علت خطا سوئیچ شرکت ارائه کننده خدمات پرداخت می‌باشد.

^{۱۵} علت خطا سوئیچ شرکت شاپرک می‌باشد.

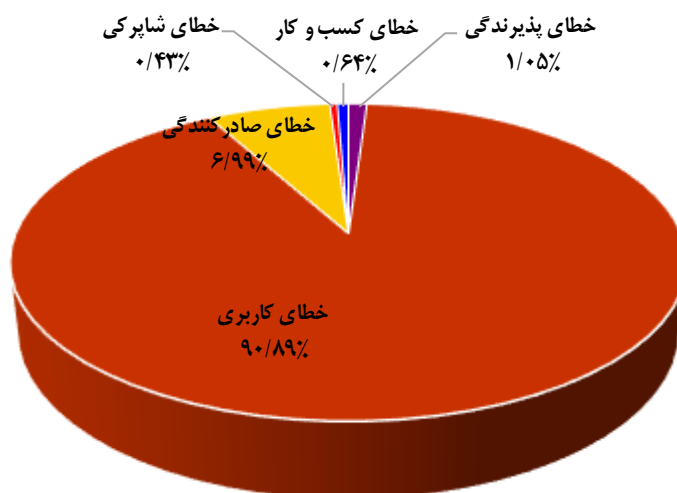
^{۱۶} علت خطا کاربران شبکه پرداخت الکترونیکی (دارندگان کارت) می‌باشد.

^{۱۷} رخداد خطا بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان می‌باشد.

جدول ۲-۳ مقایسه تعداد تراکنش‌ها و خطاها - آذر و دی ۱۳۹۸

نوع تراکنش و انواع خطا	آذر ۱۳۹۸	دی ۱۳۹۸	درصد تغییرات
خطای پذیرندگی	۱,۸۹۹,۸۶۷	۲,۳۷۶,۳۵۳	۲۵/۰۸%
خطای کاربری	۲,۰۶,۴۷۲,۶۱۴	۲,۰۵,۹۱۱,۹۵۸	-۰/۲۷%
خطای صادرکنندگی	۲۰,۲۰۳,۱۴۵	۱۵,۸۳۶,۳۹۸	-۲۱/۶۱%
خطای شاپرکی	۱,۰۷۱,۶۷۰	۹۶۸,۳۴۴	-۹/۶۴%
خطای کسب و کار	۱,۴۰۳,۶۹۸	۱,۴۴۶,۲۰۱	۳/۰۳%
تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	۲۳۱,۰۵۰,۹۹۴	۲۲۶,۵۳۹,۲۵۴	-۱/۹۵%
تعداد کل تراکنش‌های موفق	۲,۲۵۹,۱۷۸,۰۵۸	۲,۲۰۸,۵۸۶,۷۰۸	-۲/۲۴%
تعداد کل تراکنش‌ها	۲,۴۹۰,۲۲۹,۰۵۲	۲,۴۳۵,۱۲۵,۹۶۲	-۲/۲۱%

بر اساس اطلاعات جدول ۲-۳ ملاحظه می‌شود که در دی ماه ۱۳۹۸ تعداد خطاها در گروه خطاهای پذیرندگی و کسب و کار با کاهش همراه بوده است.

شکل ۱-۳ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - دی ۱۳۹۸

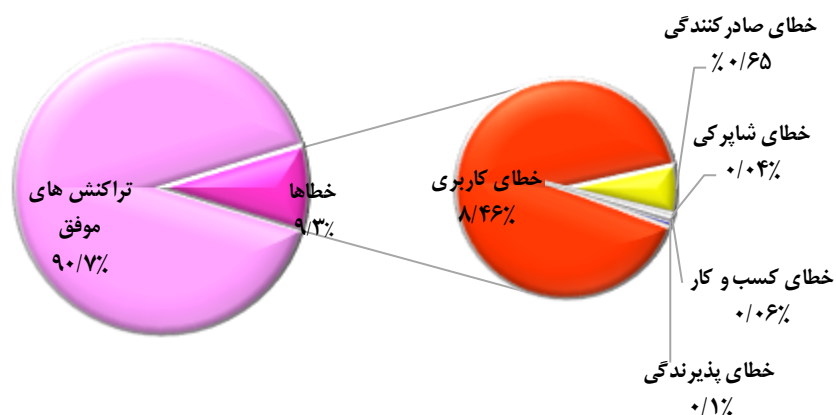
همچنین در راستای بررسی‌های انجام گرفته، اطلاعات جدول ۳-۳ حاکی از آن است که بروز خطای کاربری عمده‌ترین دلیل بروز خطاها بوده و ۹۰/۸۹ درصد از کل تراکنش‌های خطا را شامل می‌شود. این نوع خطا به

عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت (نظیر کمبود موجودی یا فراموشی رمز) می باشد.

جدول ۳-۳ آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی - دی ۱۳۹۸

نوع تراکنش و انواع خطا	تعداد	سهم
موفق	تراکنش های موفق	۹۰/۷۰٪
ناموفق	خطای پذیرندگی	۰/۱۰٪
	خطای کاربری	۸/۴۶٪
	خطای صادرکنندگی	۰/۶۵٪
	خطای شاپرکی	۰/۰۴٪
	خطای کسب و کار	۰/۰۶٪
	تعداد کل تراکنش ها	۱۰۰/۰۰٪
	۲,۲۰۸,۵۸۶,۷۰۸	۲,۴۳۵,۱۲۵,۹۶۲

در ادامه اطلاعات جدول ۳-۳ در شکل ۲-۳ به تصویر کشیده شده و سهم هر یک از انواع تراکنش های موفق و ناموفق از کل تراکنش ها در شکل آمده است.

شکل ۲-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش های ناموفق و تراکنش های موفق از کل تراکنش ها - دی ۱۳۹۸

همانگونه که در شکل ۳-۲ فوق ملاحظه می‌شود، کمترین سهم در تراکنش‌های خطادار مربوط به خطای شاپرکی با سهم ۰/۰۴ درصدی از کل تراکنش‌ها بوده است. این نوع خطا سهم ۰/۴۳ درصدی را در بین تراکنش‌های خطادار داشته که در شکل ۳-۱ نشان داده شده است.

جهت بررسی تغییرات تراکنش‌های خطا در دو ماه متوالی بهتر است سهم انواع خطا نسبت به کل تراکنش‌های صورت گرفته در ماه مورد نظر، مورد قیاس قرار گیرد. لذا تغییر سهم تراکنش‌های خطا در دو ماه آذر و دی ۱۳۹۸ در جدول ۳-۴ ارائه شده است.

جدول ۳-۴ قیاس سهم هر یک از انواع خطا - آذر و دی ۱۳۹۸

نوع تراکنش و انواع خطا	سهم از کل تراکنش‌ها آذر ۱۳۹۸	سهم از کل تراکنش‌ها دی ۱۳۹۸	تغییر سهم
خطای پذیرندگی	۰/۰۸٪	۰/۱۰٪	۰/۰۲۱٪
خطای کاربری	۸/۲۹٪	۸/۴۶٪	۰/۱۶۵٪
خطای صادرکنندگی	۰/۸۱٪	۰/۶۵٪	-۰/۱۶۱٪
خطای شاپرکی	۰/۰۴٪	۰/۰۴٪	-۰/۰۰۳٪
کسب و کار	۰/۰۶٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰۳٪
تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	۹/۲۸٪	۹/۳۰٪	۰/۰۲۵٪
تعداد کل تراکنش‌های موفق	۹۰/۷۲٪	۹۰/۷۰٪	-۰/۰۲۵٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۱۰۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	-

اطلاعات جدول ۳-۴ مبین کاهش سهم گروه‌های خطایی کاربری، صادرکنندگی، شاپرکی و کسب و کار در مقابل افزایش سهم تراکنش‌های گروه خطایی پذیرندگی از کل تراکنش‌های دی ۱۳۹۸ نسبت به آذر ماه می‌باشد.

۳-۳- دسترسی پذیری حس شده خدمات

یکی از دلایل وجودی شرکت شاپرک و از مهم ترین اهداف آن، بهبود امکان دسترسی به خدمات و انجام تراکنش موفق در هر زمانی می باشد. برای سنجش میزان تحقق این هدف، شاخص دسترسی پذیری حس شده خدمات تعریف شده که سهم تراکنش های موفق سیستمی کل شبکه یا تراکنش های موفق سیستمی سوئیچ شاپرک را از کل تراکنش ها محاسبه می کند. در ادامه اطلاعات مربوط به شاخص دسترسی پذیری حس شده خدمات در جدول ۳-۵ ارائه شده است.

جدول ۳-۵ دسترسی پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی

دی ۱۳۹۸		آذر ۱۳۹۸		دی ۱۳۹۷		تراکنش های موفق
دسترسی پذیری حس شده	تعداد تراکنش	دسترسی پذیری حس شده	تعداد تراکنش	دسترسی پذیری حس شده	تعداد تراکنش ها	
۹۹/۱۵٪	۲,۴۱۴,۴۹۸,۶۶۶	۹۹/۰۱٪	۲,۴۶۵,۶۵۰,۶۷۲	۹۹/۲۹٪	۲,۰۲۳,۶۳۰,۱۱۶	تراکنش های موفق سیستمی کل شبکه پرداخت ^{۱۸}
۹۹/۹۶٪	۲,۴۳۴,۱۵۷,۶۱۸	۹۹/۹۶٪	۲,۴۸۹,۱۵۷,۳۸۲	۹۹/۲۹٪	۲,۰۳۷,۴۷۰,۸۰۲	تراکنش های موفق سیستمی شاپرکی ^{۱۹}
-	۲,۴۳۵,۱۲۵,۹۶۲	-	۲,۴۹۰,۲۲۹,۰۵۲	-	۲,۰۳۸,۱۵۲,۷۲۵	تعداد کل تراکنش

جدول ۳-۵ مبین در دسترس بودن ۹۹/۹۶ درصدی خدمات شرکت شاپرک در دی ۱۳۹۸ می باشد که نسبت به دی ۱۳۹۷ تغییر ۱۳/۰- درصدی و نسبت به آذر ۱۳۹۸ رشد ۱۴/۰ درصدی داشته است.

^{۱۸} تراکنشی است که از دید شبکه ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می شوند؛ چرا که نمایش دهنده ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه ی سیستم رخ داده اند.

^{۱۹} تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش های خطای شاپرکی را شامل می شود.

۴-۳- آنالیز تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه

شاخص میزان تراکنش‌های ناتمام^{۲۰} رخ داده در شبکه الکترونیک پرداخت کارتی و روند آن در طول زمان، یکی از شاخص‌هایی است که بر کیفیت انجام عملیات و رضایت از شبکه پرداخت اثرگذار است. لذا می‌بایست نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها روندی کاهشی داشته باشد. جدول ۳-۶ مقادیر این شاخص را ارائه نموده است.

جدول ۳-۶ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - آذر و دی ۱۳۹۸

تراکنش‌های ناتمام	آذر ۱۳۹۸	دی ۱۳۹۸	تغییرات
تعداد تراکنش‌های ناتمام	۶۲۶,۶۸۴	۴۵۲,۲۴۹	-۲۷/۸۳٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۲,۲۵۹,۱۷۸,۰۵۸	۲,۲۰۸,۵۸۶,۷۰۸	-۲/۲۴٪
نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها	۰/۰۲۸٪	۰/۰۲۰٪	-۰/۰۰۷۳٪

*در گزارش‌های پیشین، از عنوان "تراکنش معوق" به جای "تراکنش ناتمام" استفاده شده بود

همانطور که در جدول ۳-۶ ملاحظه می‌شود تعداد تراکنش‌های ناتمام دی ماه نسبت به آذر ماه با رشد ۲۷/۸۳- درصدی همراه بوده است. همزمان با رشد ۲/۲۴- درصدی تعداد تراکنش‌های موفق در دی ۱۳۹۸ نسبت به آذر ماه، تعداد تراکنش‌های ناتمام نیز در این دوره با کاهش همراه بوده است. نسبت تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌های موفق در این ماه نسبت به ماه گذشته کاهش ۰/۰۰۷۳- درصدی را تجربه نموده است.

^{۲۰} تراکنش دارنده‌ی کارت که موفق کاربری بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است).

بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت

۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت

شاخص‌های معرفی شده در این بخش، گستره فعالیت هر یک از شرکت‌های PSP را در صنعت پرداخت الکترونیکی نشان می‌دهند که آگاهی از آن برای نهاد نظارتی شاپرک جزو ملزومات به‌شمار می‌رود؛ چرا که این نهاد سیاستگذار و ناظر می‌بایست به خوبی از نقش و سطح فعالیت هر یک از شرکت‌های مزبور اطلاع داشته باشد تا با نظارت بر عملکرد آن‌ها بتواند در هدایت صنعت پرداخت الکترونیک ایفای نقش نماید. همچنین این شاخص‌ها کمک شایان توجهی به مطالعه‌ی بازار هریک از شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت خواهد نمود.

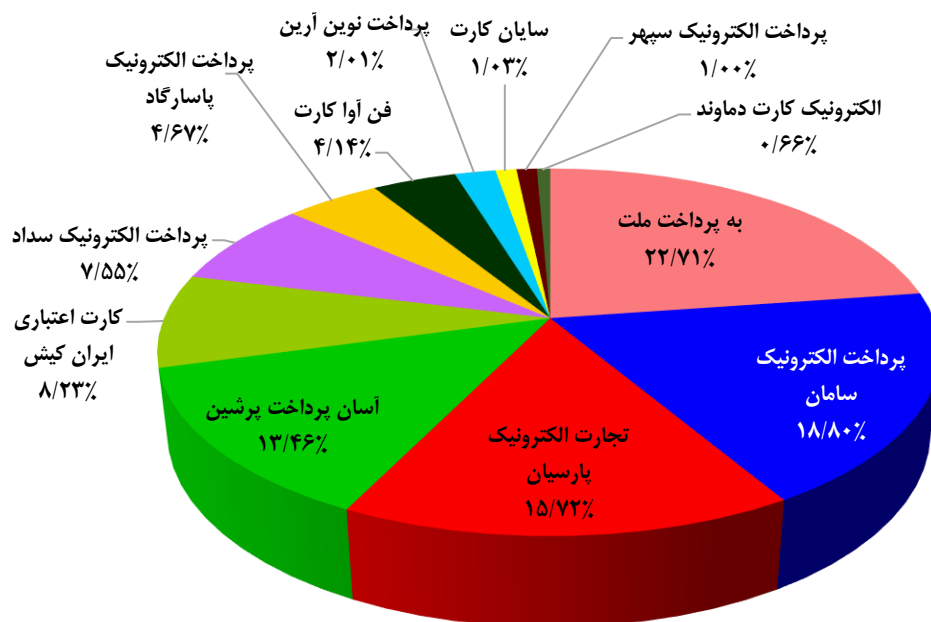
در این بخش عملکرد شرکت‌های PSP در دو حوزه اصلی مورد بررسی قرار می‌گیرد که اولین حوزه عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت را مورد بررسی قرار داده و در بخش دوم به‌طور ویژه عملکرد این شرکت‌ها در بازار کارتخوان فروشگاهی تحلیل می‌شود.

۴-۱- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP

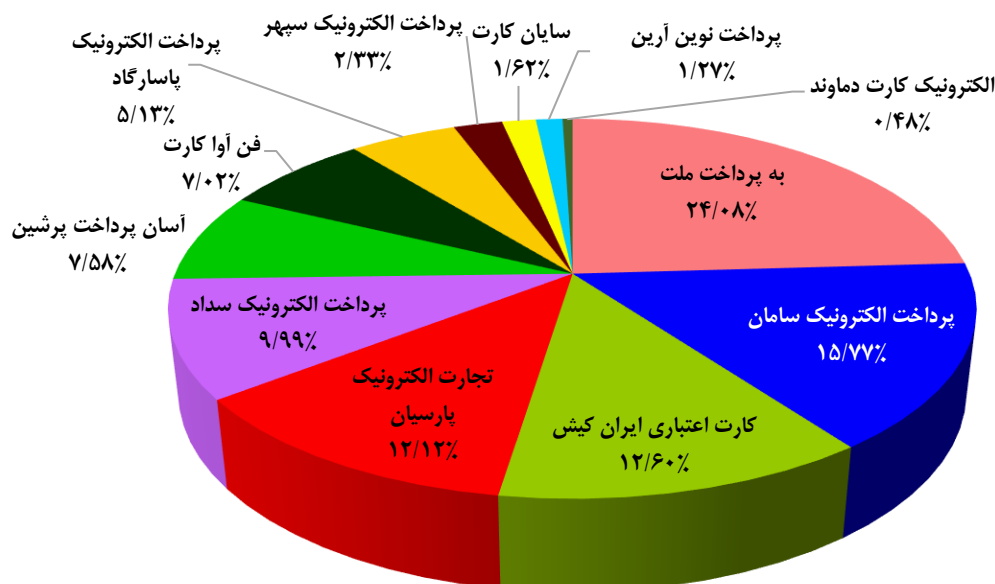
به‌منظور رصد وضعیت کنونی صنعت پرداخت الکترونیکی کارت کشور و ترسیم مسیر حرکت آتی بازار آن و همچنین کمک به تعیین سیاست‌های توسعه‌ی بازار و نظارت بر آن، می‌بایست شاخص‌هایی تعریف و روند تغییرات آن بررسی گردد. در این بخش از گزارش سعی گردیده است تا با مطالعه‌ی شاخص‌های عملکرد تعدادی و مبلغی شرکت‌ها در کل و همچنین به تفکیک هریک از ابزار پذیرش و نوع سرویس، تصویری کلی از وضعیت آن‌ها در صنعت پرداخت الکترونیکی کارت ترسیم شود. در پایان نیز عملکرد هریک از شرکت‌های PSP در رخداد تراکنش‌های خطا مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۴-۱-۱- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت

سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تراکنش‌های بازار خدمات پرداخت الکترونیک کارت، در دو شکل ۴-۱ و شکل ۴-۲ ترسیم شده است.

شکل ۴-۱ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - دی ۱۳۹۸

شکل ۲-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - دی ۱۳۹۸

همانگونه که در دو شکل فوق ملاحظه می‌گردد، شرکت "به پرداخت ملت" با سهم ۲۲/۷۱ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و سهم ۲۴/۰۸ درصدی از مبلغ آن‌ها همچنان بیشترین سهم را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست هر دو بازار قرار گرفته است. اختلاف سهم مبلغی بیش از ۸ درصدی بین دو شرکت نخست بازار، نقش شرکت "به پرداخت ملت" را در میزان ارزش ربالی تراکنش‌های پرداخت کارت به روشنی نشان می‌دهد. این در حالی‌ست که شاخص فوق در مولفه تعدادی رقمی در حدود ۴ درصد است.

مقایسه دو شکل بالا با شکل‌های مشابه در گزارش آذر ماه سال ۹۸، حکایت از آن دارد که نوسانات این سهم‌ها چندان قابل توجه نبوده و در مولفه سهم تعدادی و مبلغی تغییری در ترتیب شرکت‌ها بر حسب بیشترین میزان سهم از حجم تراکنش‌ها رخ نداده است.

۴-۱-۲- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر شرکت به تفکیک ابزار پذیرش مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی آذر و دی ۹۸ در جدول ۴-۱ ارائه شده است.

در دی ماه شرکت "به‌پرداخت ملت" همچنان با پوشش ۲۳/۶۱ درصد از بازار تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی، بالاترین سهم را در اختیار خود دارد. همچنین شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب ۳۶/۲۸ درصد از سهم بازار تراکنش‌های اینترنتی، به‌عنوان ارائه‌دهنده‌ی خدمات به بیشترین تعداد تراکنش‌های مذکور محسوب می‌شود. همین شرکت با پوشش ۳۱/۴۷ درصدی از سهم تعدادی تراکنش‌های موبایلی به‌عنوان دارنده‌ی بالاترین سهم در بازار تراکنش‌های موبایلی شناخته شده است.

جدول ۱-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - آذر و دی ۹۸

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	آذر	دی	اختلاف	آذر	دی	اختلاف	آذر	دی	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۱۰/۹۴٪	۱۰/۸۹٪	-۰/۰۴٪	۳۷/۸۴٪	۳۶/۲۸٪	-۱/۵۶٪	۲۹/۸۸٪	۳۱/۴۷٪	۱/۵۹٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۷۴٪	۰/۷۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۲۳/۷۳٪	۲۳/۶۱٪	-۰/۱۲٪	۱۲/۶۹٪	۱۱/۷۹٪	-۰/۹۰٪	۲۰/۶۳٪	۱۹/۷۳٪	-۰/۹۰٪
پرداخت الکترونیک سداد	۸/۰۱٪	۸/۱۱٪	۰/۱۰٪	۴/۸۲٪	۵/۶۳٪	۰/۸۲٪	۰/۰۸٪	۰/۱۱٪	۰/۰۴٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۱۰٪	۵/۰۵٪	-۰/۰۶٪	۲/۵۹٪	۳/۱۷٪	۰/۵۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۸/۷۰٪	۱۸/۹۴٪	۰/۲۴٪	۱۱/۳۹٪	۱۰/۷۸٪	-۰/۶۱٪	۲۶/۶۳٪	۲۵/۷۵٪	-۰/۸۹٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۱/۱۱٪	۱/۱۰٪	-۰/۰۱٪	۰/۳۸٪	۰/۳۷٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۱/۲۲٪	۱/۲۱٪	-۰/۰۱٪	۱/۳۸٪	۰/۹۶٪	-۰/۴۲٪	۱۶/۴۳٪	۱۶/۹۳٪	۰/۴۹٪
تجارت الکترونیک پارس‌یان	۱۵/۲۹٪	۱۵/۴۷٪	۰/۱۸٪	۲۵/۸۴٪	۲۸/۰۵٪	۲/۲۱٪	۶/۱۰٪	۵/۹۳٪	-۰/۱۸٪
سایان کارت	۱/۱۸٪	۱/۱۶٪	-۰/۰۲٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۱٪
فن آوا کارت	۴/۷۱٪	۴/۵۸٪	-۰/۱۳٪	۱/۰۵٪	۱/۰۲٪	-۰/۰۳٪	۰/۲۴٪	۰/۰۷٪	-۰/۱۷٪
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۲۶٪	۹/۱۳٪	-۰/۱۳٪	۲/۰۱٪	۱/۹۴٪	-۰/۰۷٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول ۱-۴ ملاحظه می‌شود، بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی در آذر ماه ۹۸ نسبت به ماه گذشته، با رقم ۰/۲۴ درصد در شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" گزارش شده است. سهم تعدادی تراکنش‌های اینترنتی شرکت "تجارت الکترونیک پارس‌یان" با افزایش ۲/۲۱ درصدی بیشترین اختلاف را نسبت به ماه گذشته رقم زده است. در ابزار پذیرش موبایلی بیشترین اختلاف به شرکت "آسان پرداخت پرشین" تعلق دارد. سهم تعدادی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی این شرکت کاهش ۱/۵۹ درصدی نشان می‌دهد.

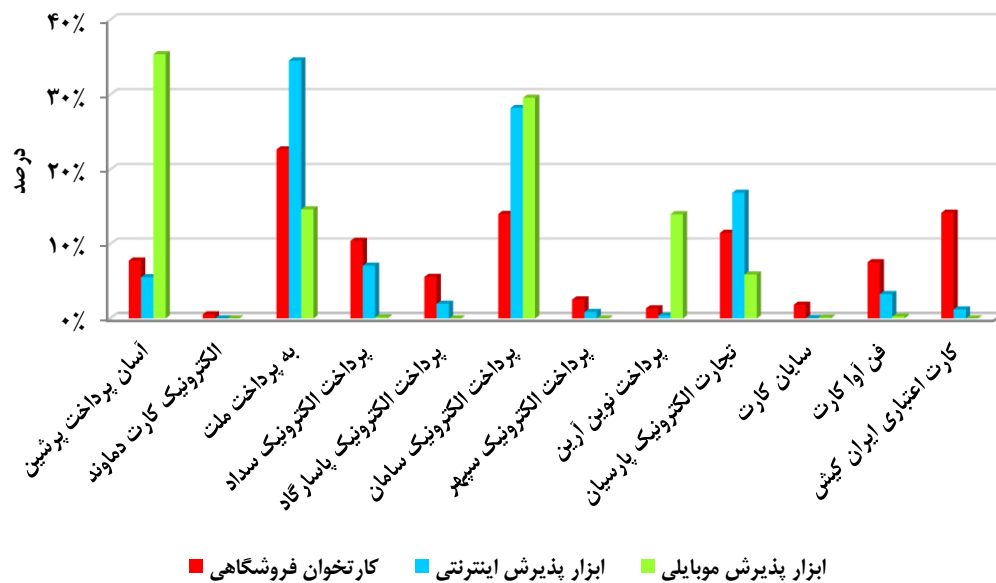
سهم شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در شکل ۳-۴ نمایش داده شده است.

جدول ۲-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - آذر و دی ۹۸

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	آذر	دی	اختلاف	آذر	دی	اختلاف	آذر	دی	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۷/۸۴٪	۷/۷۷٪	-۰/۰۸٪	۶/۳۵٪	۵/۵۳٪	-۰/۸۲٪	۳۴/۶۸٪	۳۵/۳۹٪	-۰/۷۱٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۵۴٪	۰/۵۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۲۳/۲۹٪	۲۲/۶۸٪	-۰/۶۱٪	۳۴/۴۲٪	۳۴/۵۵٪	۰/۱۳٪	۱۵/۴۳٪	۱۴/۶۵٪	-۰/۷۸٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۲۳٪	۱۰/۴۲٪	۰/۱۹٪	۵/۶۰٪	۷/۰۸٪	۱/۴۸٪	۰/۰۹٪	۰/۱۳٪	۰/۰۴٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۵۴٪	۵/۵۸٪	۰/۰۳٪	۲/۲۲٪	۱/۹۷٪	-۰/۲۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۳/۸۹٪	۱۴/۰۳٪	۰/۱۴٪	۲۸/۳۲٪	۲۸/۲۱٪	-۰/۱۱٪	۲۸/۷۳٪	۲۹/۵۸٪	-۰/۸۵٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۲/۵۰٪	۲/۵۴٪	۰/۰۴٪	۱/۰۵٪	۰/۸۶٪	-۰/۱۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۱/۳۵٪	۱/۳۵٪	۰/۰۱٪	۰/۶۶٪	۰/۳۷٪	-۰/۲۹٪	۱۳/۷۷٪	۱۴/۰۰٪	-۰/۲۳٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۱/۳۶٪	۱۱/۵۰٪	۰/۱۴٪	۱۵/۸۹٪	۱۶/۸۸٪	۰/۹۹٪	۶/۹۴٪	۵/۹۰٪	-۱/۰۴٪
سایان کارت	۱/۸۳٪	۱/۸۴٪	۰/۰۱٪	۰/۰۶٪	۰/۰۵٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۱۰٪	۰/۰۹٪
فن آوا کارت	۷/۴۹٪	۷/۵۵٪	۰/۰۷٪	۴/۰۹٪	۳/۲۸٪	-۰/۸۱٪	۰/۳۵٪	۰/۲۵٪	-۰/۱۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۴/۱۲٪	۱۴/۱۹٪	۰/۰۷٪	۱/۳۵٪	۱/۲۱٪	-۰/۱۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول ۲-۴ ملاحظه می‌شود، بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های در ماه دی نسبت به آذر در شرکت "به پرداخت ملت" با ۰/۶۱ درصد کاهش و در ابزار پذیرش اینترنتی با ۱/۴۸ درصد افزایش در شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" گزارش شده است. در ابزار پذیرش موبایلی بیشترین اختلاف سهم با کاهش ۱/۰۴ درصدی به شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" تعلق دارد.

لازم به توضیح است تغییرات سهم مبلغی تراکنش‌های شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت در مقایسه با سهم تعدادی لزوماً همسو نبوده و حتی میزان آن‌ها نیز هم اندازه نیستند. شکل ۴-۴ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را در دی ۱۳۹۸ نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - دی ۱۳۹۸

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که شرکت "الکترونیک کارت دماوند" همچنان کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن از بازار کلیه ابزارهای پذیرش بسیار ناچیز است.

۴-۱-۳- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر شرکت PSP در سرویس‌های خدمات پرداخت می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از شرکت‌ها به تفکیک نوع سرویس مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس برای دو ماه متوالی آذر و دی ۹۸ در جدول ۳-۴ ارائه شده است.

شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش ۲۳/۶۳ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، بالاترین سهم را در اختیار دارد. شرکت فوق همانند گذشته با کسب ۱۸/۵۷ درصد از سهم بازار تراکنش‌های مانده‌گیری، به بالاترین حجم از این گونه تراکنش‌ها نیز خدمت ارائه می‌دهد.

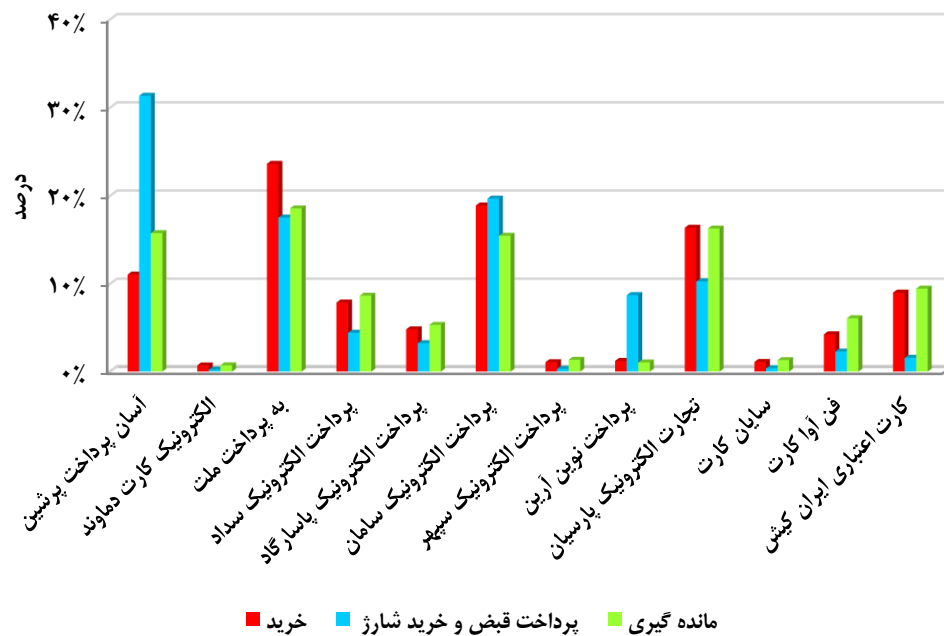
در حوزه تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب ۳۱/۳۳ درصد از بازار تراکنش‌های فوق، بیشترین سهم را به خود اختصاص داده است.

جدول ۳-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس-آذر و دی ۹۸

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های خرید			سهم از تعداد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ			سهم از تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری		
	آذر	دی	اختلاف	آذر	دی	اختلاف	آذر	دی	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۱۱/۱۹٪	۱۱/۰۵٪	-۰/۱۴٪	۳۱/۴۸٪	۳۱/۳۳٪	-۰/۱۵٪	۱۶/۶۶٪	۱۵/۷۶٪	-۰/۹۰٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۷۱٪	۰/۷۱٪	۰/۰۰٪	۰/۲۰٪	۰/۲۳٪	۰/۰۳٪	۰/۷۰٪	۰/۷۱٪	۰/۰۱٪
به پرداخت ملت	۲۳/۷۹٪	۲۳/۶۳٪	-۰/۱۷٪	۱۷/۸۴٪	۱۷/۵۴٪	-۰/۳۰٪	۱۸/۵۷٪	۱۸/۵۷٪	-۰/۰۱٪
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۷۶٪	۷/۸۷٪	۰/۱۲٪	۳/۸۳٪	۴/۴۳٪	۰/۶۰٪	۸/۴۶٪	۸/۶۵٪	۰/۱۹٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۴/۸۷٪	۴/۸۱٪	-۰/۰۶٪	۲/۶۸٪	۳/۲۵٪	۰/۵۷٪	۵/۳۶٪	۵/۳۳٪	-۰/۰۵٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۸/۶۸٪	۱۸/۹۰٪	۰/۲۳٪	۲۰/۵۰٪	۱۹/۶۸٪	-۰/۸۲٪	۱۵/۱۰٪	۱۵/۴۷٪	۰/۳۷٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۱/۰۷٪	۱/۰۷٪	-۰/۰۱٪	۰/۲۹٪	۰/۳۲٪	۰/۰۳٪	۱/۳۵٪	۱/۳۵٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۱/۲۶٪	۱/۲۳٪	-۰/۰۴٪	۸/۹۱٪	۸/۷۱٪	-۰/۲۰٪	۱/۰۴٪	۱/۰۵٪	۰/۰۱٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۶/۰۸٪	۱۶/۳۸٪	۰/۳۰٪	۱۰/۱۸٪	۱۰/۲۷٪	۰/۰۹٪	۱۶/۰۷٪	۱۶/۲۸٪	۰/۲۱٪
سایان کارت	۱/۱۱٪	۱/۰۹٪	-۰/۰۲٪	۰/۳۳٪	۰/۳۹٪	۰/۰۶٪	۱/۳۳٪	۱/۳۱٪	-۰/۰۲٪
فن آوا کارت	۴/۳۹٪	۴/۲۵٪	-۰/۱۴٪	۲/۱۸٪	۲/۲۸٪	۰/۱۰٪	۵/۹۸٪	۶/۰۸٪	۰/۱۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۰۸٪	۹/۰۰٪	-۰/۰۸٪	۱/۵۸٪	۱/۵۷٪	-۰/۰۲٪	۹/۳۷٪	۹/۴۶٪	۰/۰۹٪

همانگونه که در جدول ۳-۴ ملاحظه می‌شود، بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های خرید در ماه دی نسبت به آذر ماه با افزایش رقم ۰/۳۰ درصدی در شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" اتفاق افتاده است. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در سهم تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ خود با کاهش ۰/۸۲ درصدی بیشترین اختلاف در سهم تعدادی این تراکنش‌ها را رقم زده است. این اختلاف سهم در تراکنش‌های مانده‌گیری نیز با رقم منفی ۰/۹۰ درصد در شرکت "آسان پرداخت پرشین" مشاهده می‌شود.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت در شکل ۴-۵ نمایش داده شده است.

شکل ۴-۵ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس — دی ۱۳۹۸

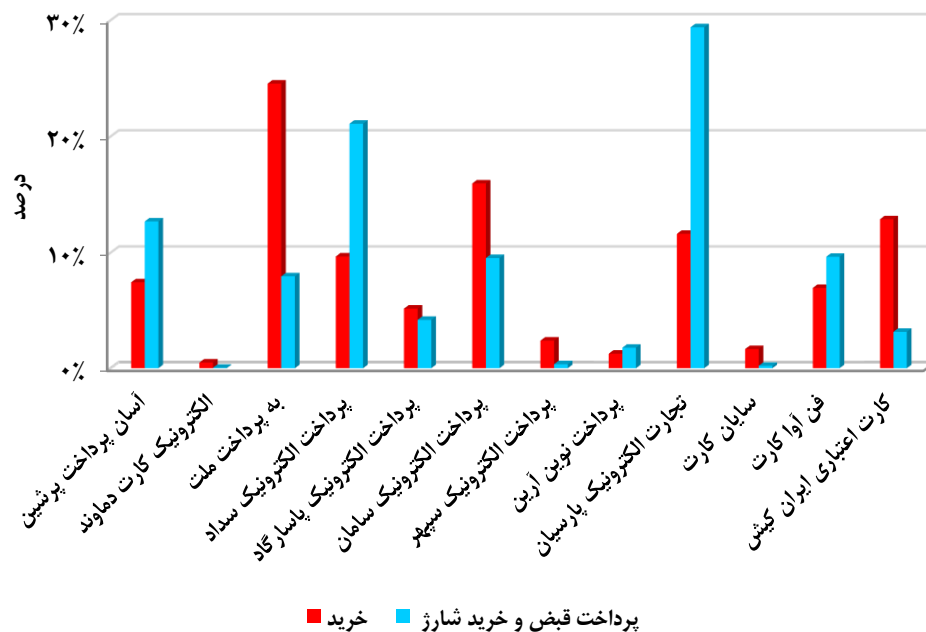
سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت برای دو ماه متوالی آذر و دی ۹۸ در جدول ۴-۴ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در دی ماه شرکت "به پرداخت ملت" همچنان با پوشش ۲۴/۵۵ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، به عنوان بالاترین دارنده‌ی سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور محسوب می‌گردد. همچنین شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با سهم مبلغی ۲۹/۳۹ درصد بیشترین سهم مبلغی تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ را به خود اختصاص داده است.

جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس-آذر و دی ۹۸

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت			سهم از مبلغ تراکنش‌های خرید			سهم از مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ		
آذر	دی	اختلاف	آذر	دی	اختلاف	آذر	دی	اختلاف
۷/۶۱٪	۷/۴۳٪	-۰/۱۷٪	۱۳/۴۷٪	۱۲/۶۸٪	-۰/۷۹٪			
۰/۴۹٪	۰/۴۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۴٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪			
۲۴/۹۳٪	۲۴/۵۵٪	-۰/۳۹٪	۸/۲۴٪	۷/۹۵٪	-۰/۲۹٪			
۹/۵۱٪	۹/۶۷٪	۰/۱۶٪	۱۶/۵۴٪	۲۱/۱۰٪	۴/۵۵٪			
۵/۲۰٪	۵/۱۶٪	-۰/۰۴٪	۳/۹۲٪	۴/۱۸٪	۰/۲۷٪			
۱۵/۶۸٪	۱۵/۹۵٪	۰/۲۷٪	۹/۶۵٪	۹/۵۳٪	-۰/۱۱٪			
۲/۳۹٪	۲/۳۹٪	۰/۰۰٪	۰/۳۵٪	۰/۳۵٪	-۰/۰۱٪			
۱/۲۹٪	۱/۲۶٪	-۰/۰۳٪	۱/۸۹٪	۱/۷۷٪	-۰/۱۱٪			
۱۱/۴۱٪	۱۱/۶۲٪	۰/۲۱٪	۲۷/۷۵٪	۲۹/۳۹٪	۱/۶۴٪			
۱/۶۷٪	۱/۶۶٪	-۰/۰۱٪	۰/۱۸٪	۰/۲۱٪	۰/۰۳٪			
۶/۹۶٪	۶/۹۴٪	-۰/۰۲٪	۱۱/۹۸٪	۹/۶۴٪	-۲/۳۴٪			
۱۲/۸۶٪	۱۲/۸۷٪	۰/۰۲٪	۵/۹۹٪	۳/۱۵٪	-۲/۸۴٪			

بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های خرید در آذر و دی ماه با رقمی برابر با ۰/۳۹ درصد کاهش در شرکت "به پرداخت ملت" اتفاق افتاده است. در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" با افزایش چشم‌گیر ۴/۵۵ درصدی بیشترین اختلاف سهم را نسبت به سایر شرکت‌ها نشان می‌دهد.

شکل ۴-۶ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های سرویس‌های مختلف را در دی ماه ۱۳۹۸ نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۶ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - دی ۱۳۹۸

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که شرکت "الکترونیک کارت دماوند" همچنان کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن از بازار کلیه سرویس‌های خدمات پرداخت کارت ناچیز است.

۴-۱-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها

در این بخش عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از منظر تراکنش‌های ناموفق حوزه پذیرندگی مورد بررسی قرار می‌گیرد. هدف آن، انجام مقایسه‌ای بین شرکت‌ها در پشتیبانی از تراکنش‌های صحیح و دقت در عملکرد می‌باشد. بدین منظور سهم خطای پذیرندگی از تعداد کل تراکنش‌های هر شرکت PSP محاسبه گردیده تا بررسی شود که کدام شرکت عملکرد بهتری از این منظر داشته است. جدول ۴-۵ نتایج این بررسی در دو ماه متوالی آذر و دی ۹۸ را منعکس نموده است.

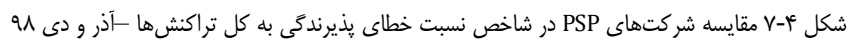
جدول ۴-۵ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - آذر و دی ۹۸

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	نسبت تعداد خطای پذیرندگی به تعداد کل تراکنش‌ها		درصد تغییرات
	دی ۹۸	آذر ۹۸	
آسان پرداخت پرشین	۰/۰۳۴٪	۰/۰۴۴٪	-۰/۰۱۰٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۰۶٪	۰/۱۸۶٪	۰/۰۲۰٪
به پرداخت ملت	۰/۰۳۹٪	۰/۰۳۳٪	۰/۰۰۷٪
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۰۳۳٪	۰/۰۱۸٪	۰/۰۱۴٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۰۴۳٪	۰/۰۳۳٪	۰/۰۱۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۰/۱۶۳٪	۰/۱۷۹٪	-۰/۰۱۷٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۰/۰۲۱٪	۰/۰۱۲٪	۰/۰۱۰٪
پرداخت نوین آراین	۰/۰۶۱٪	۰/۰۶۱٪	۰/۰۰۰٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۰/۱۸۸٪	۰/۰۴۳٪	۰/۱۴۵٪
سایان کارت	۰/۰۸۲٪	۰/۰۵۷٪	۰/۰۲۶٪
فن آوا کارت	۰/۰۳۷٪	۰/۰۳۲٪	۰/۰۰۵٪
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۱۸۲٪	۰/۱۸۸٪	-۰/۰۰۶٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف سایر جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

در ماه دی همانند ماه گذشته شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را به‌دست آورده است. پس از این شرکت با سهم ۰/۰۲۱ درصدی تعداد خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها، شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" با کسب رقمی در حدود ۰/۰۳۲ درصد در جایگاه بعدی از منظر کمترین میزان شاخص قرار گرفته‌اند. در ماه جاری شرکت "الکترونیک کارت دماوند" با افزایش ۰/۰۲۰ درصدی با پیشی گرفتن از شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" بالاترین عدد شاخص مذکور را به خود اختصاص داده است.

عملکرد متفاوت شرکت‌ها در کاهش و یا افزایش خطای پذیرندگی به‌طور کلی سبب افزایش چشم‌گیر ۲۵/۰۸ درصد از خطاهای مذکور در شبکه شده است. اطلاعات این جدول در شکل ۴-۷ به تصویر کشیده شده است.

در مقایسه ماهانه عملکرد این شرکت‌ها ملاحظه می‌شود که بیشترین کاهش در نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها (عملکرد مثبت)، در شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" رخ داده است. همچنین شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با رقم ۰/۱۴۵ درصد بیشترین افزایش را نسبت به سایر شرکت‌ها در این شاخص تجربه کرده است.

۴-۱-۵- اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال -

هیرشمن^{۲۱} به ازای ابزارهای پذیرش

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال - هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.^{۲۲} شاخص هرفیندال - هیرشمن یکی از شاخص‌های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است که از اطلاعات همه‌ی شرکت‌ها برای اندازه گیری تمرکز و قدرت رقابتی در صنعت استفاده می‌کند؛ به طوری که هرچه میزان شاخص تمرکز کمتر باشد، بازار رقابتی‌تر است و هر چه میزان شاخص تمرکز بیشتر باشد، نشان‌دهنده آن است که رقابت کمتری در صنعت وجود دارد و بازار به انحصار نزدیک‌تر می‌باشد. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال - هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار قضاوت نمود که دامنه مقادیر شاخص و وضعیت تمرکز بازار در جدول ۴-۶ ارائه شده است.

جدول ۴-۶ وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال - هیرشمن

وضعیت تمرکز	اندازه HHI
رقابتی	کمتر از ۱۰۰۰
تمرکز ملایم	بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰
تمرکز بالا	بالای ۱۸۰۰

برای محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در شبکه پرداخت الکترونیک کشور، نیاز به دانستن سهم بازاری هر یک از شرکت‌های PSP می‌باشد. به این منظور می‌توان سهم هر یک از شرکت‌ها از تعداد تراکنش‌ها را به ازای ابزارهای مختلف و همچنین نوع خدمات پرداخت مورد ارائه آن‌ها به کار گرفت.

^{۲۱} Herfindahl-Hirschman Index

^{۲۲} برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه‌های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه‌ها در صنعت یا بازار استفاده می‌شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می‌دهد. شاخص هرفیندال - هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف میشود:

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه‌های موجود در صنعت یا بازار است.

در جدول ۴-۷ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد به ازای هر سه ابزار پذیرش برای دی سال ۹۸ محاسبه شده است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار هر ابزار پذیرش محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده‌است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال-هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۴-۷ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش - دی ۹۸

شاخص H-H و شرکت PSP		کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی
S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
۱۱	۱۱۹	۳۶	۱۰,۳۱۶	۳۱	۹۹۰	
۱	۱	۰	۰	۰	۰	
۲۴	۵۵۸	۱۲	۱۳۹	۲۰	۳۸۹	
۸	۶۶	۶	۳۲	۰	۰	
۵	۲۵	۳	۱۰	۰	۰	
۱۹	۳۵۹	۱۱	۱۱۶	۲۶	۶۶۳	
۱	۱	۰	۰	۰	۰	
۱	۱	۱	۱	۱۷	۲۸۶	
۱۵	۲۳۹	۲۸	۷۸۷	۶	۳۵	
۱	۱	۰	۰	۰	۰	
۵	۲۱	۱	۱	۰	۰	
۹	۸۳	۲	۴	۰	۰	
۱	۱,۴۷۴	۱	۲,۴۰۶	۱	۲,۳۶۴	

در دی ماه ۱۳۹۸ شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار کارتخوان فروشگاهی عددی حدود ۱,۴۷۴ به دست آمده است (بین ۱,۰۰۰ تا ۱,۸۰۰) که نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار این ابزار است؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. برای این شاخص در بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی به ترتیب ارقامی در حدود ۲,۴۰۶ و ۲,۳۶۴ حاصل شده است (بیشتر از ۱,۸۰۰) که مبین وجود تمرکز بالا در بازار این ابزارهاست. به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین" و "تجارت الکترونیک پارسیان" و پس از آن دو تا حدودی شرکت "به پرداخت ملت" و

"پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های اینترنتی و شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "به پرداخت ملت" و "پرداخت نوین آرین" در بازار تراکنش‌های موبایلی تاثیرگذار هستند. اختلاف میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در ماه دی ۹۸ نسبت به ماه گذشته‌ی آن در جدول ۴-۸ ارائه شده است.

جدول ۴-۸ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در آذر و دی ۹۸

HHI	کارتخوان فروشگاهی			ابزار پذیرش اینترنتی			ابزار پذیرش موبایلی		
	آذر ۹۸	دی ۹۸	اختلاف	آذر ۹۸	دی ۹۸	اختلاف	آذر ۹۸	دی ۹۸	اختلاف
شاخص H-H	۱,۴۶۹	۱,۴۷۴	۵	۲,۴۲۷	۲,۴۰۶	-۲۲	۲,۳۳۵	۲,۳۶۴	۲۹

در ماه دی شاخص هرفیندال-هیرشمن نسبت به ماه گذشته در ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاهی و موبایلی افزایش و در ابزار پذیرش اینترنتی کاهش داشته است. این تغییرات در هیچ یک از ابزارهای پذیرش حائز اهمیت نمی‌باشد چرا که وضعیت تمرکز بازار هیچ کدام از آن‌ها تغییری پیدا نکرده است. بالا رفتن این شاخص بیانگر رو به افزایش بودن تمرکز بازار بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت با سهم بالا و افزایش قدرت بازاری دیگر شرکت‌ها است. پایین آمدن این شاخص نیز بیانگر رو به کاهش بودن تمرکز بازار بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت با سهم بالا و افزایش قدرت بازاری دیگر شرکت‌ها است. این موضوع در بازار تراکنش‌های اینترنتی ناشی از عملکرد شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان"، "تجارت الکترونیک پارسیان" و "پرداخت الکترونیک سداد" و در بازار تراکنش‌های موبایلی ناشی از عملکرد شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت نوین آرین" ارزیابی می‌شود.

۴-۱-۶- اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال -

هیرشمن به ازای نوع سرویس

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن به ازای هریک از انواع سرویس در شبکه‌ی پرداخت کشور سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۴-۹ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد، به ازای هر سه نوع خدمت برای دی ۹۸ محاسبه شده‌است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار هر نوع سرویس محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده‌است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال-هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۴-۹ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس - دی ۹۸

شاخص H-H و شرکت PSP		خرید		پرداخت قبض و خرید شارژ		مانده‌گیری
S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
۱۱	۱۲۲	۳۱	۹۸۲	۱۶	۲۴۸	
۱	۱	۰	۰	۱	۱	
۲۴	۵۵۸	۱۸	۳۰۸	۱۹	۳۴۵	
۸	۶۲	۴	۲۰	۹	۷۵	
۵	۲۳	۳	۱۱	۵	۲۸	
۱۹	۳۵۷	۲۰	۳۸۷	۱۵	۲۳۹	
۱	۱	۰	۰	۱	۲	
۱	۲	۹	۷۶	۱	۱	
۱۶	۲۶۸	۱۰	۱۰۵	۱۶	۲۶۵	
۱	۱	۰	۰	۱	۲	
۴	۱۸	۲	۵	۶	۳۷	
۹	۸۱	۲	۲	۹	۸۹	
۱۰۰	۱۰۴۹۵	۱۰۰	۱۰۸۹۶	۱	۱۰۳۳۲	
جمع						

در دی ماه شاخص هرفیندال-هیرشمن در تراکنش‌های خرید و مانده‌گیری به ترتیب ۱۰۴۹۵ و ۱۰۳۳۲ به دست آمده است (بین ۱۰۰۰ تا ۱۰۸۰۰) که نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار این سرویس‌هاست. به این معنا که

پشتیبانی از تراکنش‌های خرید و مانده‌گیری در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. در بازار پرداخت قبض و خرید شارژ ۱۸۹۶ حاصل شده است (بیشتر از ۱۸۰۰) که مبین وجود تمرکز بالا در بازار این ابزارهاست. به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. عملکرد شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "به پرداخت ملت" در بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تاثیرگذار بوده است.

اختلاف میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در ماه دی ۹۸ نسبت به ماه گذشته‌ی آن در جدول ۴-۱۰ ارائه شده است.

جدول ۴-۱۰ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در آذر و دی ۹۸

HHI	خرید			پرداخت قبض و خرید شارژ			مانده‌گیری	
	آذر ۹۸	دی ۹۸	اختلاف	آذر ۹۸	دی ۹۸	اختلاف	آذر ۹۸	دی ۹۸
شاخص H-H	۱,۴۸۹	۱,۴۹۵	۶	۱,۹۴۲	۱,۸۹۶	-۴۶	۱,۳۳۸	۱,۳۳۲
								-۶

در ماه دی شاخص هرفیندال-هیرشمن نسبت به ماه گذشته در تراکنش‌های سرویس‌های پرداخت قبض و خرید شارژ و مانده‌گیری شبکه‌ی پرداخت کاهش داشته است. کاهش این شاخص نشانگر پایین‌تر رفتن تمرکز بازار بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت است. این تغییرات در هیچ یک از ابزارهای پذیرش حائز اهمیت نمی‌باشد چرا که وضعیت تمرکز بازار هیچ کدام از آن‌ها تغییری پیدا نکرده است. عملکرد شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان"، "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سداد" و "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" در کاهش تمرکز بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تاثیرگذار بوده است.

۲-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش

یکی از مهمترین شاخص‌های حوزه‌ی پرداخت الکترونیک کارت، بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در مدیریت، پشتیبانی و توسعه ابزارهای پذیرش می‌باشد. با توجه به آینده‌ی صنعت پرداخت در حوزه‌ی پرداخت‌های موبایلی و اینترنتی، در گزارش اقتصادی شاپرک سعی شده است که علاوه بر ارائه‌ی اطلاعات در خصوص کارتخوان-های فروشگاه‌ی، به ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز پرداخته شود. از این رو در این بخش ابتدا عملکرد

شرکت‌ها در هریک از ابزارهای پذیرش به تفکیک ابزارهای فعال سیستمی و تراکنش‌دار مورد بررسی قرار گرفته و پس از آن به‌طور ویژه به عملکرد آن‌ها در کارتخوان فروشگاهی توجه می‌شود.

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد هر یک از انواع ابزار پذیرش فعال سیستمی و تراکنش‌دار به ازای هر شرکت مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در دو ماه آذر و دی ۹۸ در جدول ۴-۱۱ ارائه شده است.

در دی ماه ۲/۵۵ درصد بر تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی شبکه‌ی پرداخت کارت کشور نسبت به ماه گذشته افزوده شده است. در ماه جاری همه‌ی شرکت‌ها به غیر از یکی از آن‌ها کارتخوان فعال جدید در شبکه تعریف نموده‌اند. شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با کسب سهم بازار ۱۸/۰۱ درصدی همانند ماه گذشته به عنوان دارنده‌ی بالاترین تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی محسوب می‌گردد. این شرکت در این ماه بیشترین کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی را تعریف نموده است.

بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی فعال سیستمی نیز با رشد چشم‌گیر ۲/۰۳ درصدی روبه‌رو بوده است. بیشترین افزایش در این ابزار در شرکت "آسان پرداخت پرشین" رخ داده و این شرکت با سهم بازار ۵۱/۷۱ درصد از بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی فعال پشتیبانی می‌کند. لازم به توضیح است که برخی شرکت‌ها با بازتعریف برخی از کارتخوان‌های فروشگاهی خود به‌عنوان ابزار پذیرش اینترنتی، سعی در تسهیل انجام خدمات پرداخت کارت از طریق نرم‌افزار موبایلی خود و بر بستر اینترنت می‌نمایند. ابزارهای پذیرش فوق این امکان را برای مشتریان فراهم می‌کند تا با استفاده از نرم افزار این شرکت‌ها بر روی موبایل، اقدام به دریافت QRCode پذیرنده نموده و به آسانی پرداخت بدون کارت خود را با وارد کردن اطلاعات رمز دوم و CVV۲ انجام دهند.

در بازار ابزار پذیرش موبایلی نیز شرکت "به‌پرداخت ملت" با رشد مثبت از این دسته از ابزارهای پذیرش روبه‌رو بوده است و همچنان بخش عظیمی از سهم بازار ابزارهای موبایلی فعال سیستمی را با رقمی معادل ۹۴/۹۵ درصد در اختیار دارد.

جدول ۱۱-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی-آذر و دی ۹۸

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان فروشگاهی			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	آذر	دی	اختلاف	آذر	دی	اختلاف	آذر	دی	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۷/۴۶٪	۷/۳۴٪	-۰/۱۲٪	۵۱/۶۲٪	۵۱/۷۱٪	-۰/۰۸٪	۴/۶۰٪	۴/۳۹٪	-۰/۲۱٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۶۵٪	۰/۶۳٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۳/۵۵٪	۱۳/۳۱٪	-۰/۲۳٪	۱/۳۵٪	۱/۴۰٪	۰/۰۵٪	۹۴/۷۳٪	۹۴/۹۵٪	-۰/۲۲٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۰۷٪	۹/۸۷٪	-۰/۲۰٪	۳/۶۹٪	۳/۵۴٪	-۰/۱۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۶/۸۶٪	۶/۷۲٪	-۰/۱۴٪	۰/۶۱٪	۰/۶۲٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۴/۱۶٪	۱۴/۱۲٪	-۰/۰۴٪	۹/۰۵٪	۹/۲۴٪	۰/۱۸٪	۰/۱۷٪	۰/۱۷٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۲/۰۹٪	۲/۰۴٪	-۰/۰۶٪	۰/۱۹٪	۰/۱۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۲/۱۰٪	۲/۰۶٪	-۰/۰۵٪	۶/۲۳٪	۶/۶۴٪	۰/۴۱٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۶/۹۰٪	۱۸/۰۱٪	۱/۱۱٪	۹/۷۷٪	۹/۵۸٪	-۰/۱۹٪	۰/۴۲٪	۰/۴۲٪	۰/۰۰٪
سایان کارت	۱/۶۱٪	۱/۶۰٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۹٪	۰/۰۳٪	-۰/۰۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۹/۳۱٪	۹/۳۲٪	۰/۰۱٪	۰/۱۴٪	۰/۱۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۵/۲۴٪	۱۴/۹۸٪	-۰/۲۷٪	۱۷/۲۵٪	۱۶/۹۱٪	-۰/۳۴٪	۰/۰۴٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪

همانگونه که جدول بالا نشان می‌دهد، شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در کارتخوان فروشگاهی با ۱/۱۱ درصد افزایش بیشترین اختلاف را با آذر ماه رقم زده است. در ابزار پذیرش اینترنتی بالاترین تغییر سهم در شرکت "پرداخت نوین آراین" با رقم ۰/۴۱ درصد افزایش مشاهده می‌شود. سهم ابزار پذیرش موبایلی شرکت "به پرداخت ملت" نیز با افزایش ۰/۲۲ درصدی بالاترین تفاضل را نسبت به ماه گذشته نشان می‌دهند. این سهم از شرکت "آسان پرداخت پرشین" کاسته شده و به شرکت "به پرداخت ملت" اضافه شده است.

سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی تراکنش‌دار در دو ماه متوالی آذر و دی ۹۸ در جدول ۱۲-۴ ارائه شده است. همانگونه که ملاحظه می‌گردد، در این ماه همچنان شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در ابزار کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار با کسب ۱۵/۱۷ درصد بالاترین سهم را در اختیار دارد. همین شرکت با سهم ۲۶/۴۰ درصد بیشترین تعداد پایانه‌های تراکنش‌دار اینترنتی را نیز به خود اختصاص داده است.

شرکت "به پرداخت ملت" نیز علی رغم کاهش ۲/۲۲ درصدی در تعداد ابزارهای پذیرش موبایلی تراکنش دار با ۶۳/۹۷ درصد همچنان بیشترین سهم بازار ابزارهای پذیرش موبایلی را در دست دارد.

جدول ۴-۱۲ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش تراکنش دار-آذر و دی ۹۸

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان فروشگاهی			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	آذر	دی	اختلاف	آذر	دی	اختلاف	آذر	دی	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۸/۴۳٪	۸/۳۴٪	-۰/۰۹٪	۲۷/۸۸٪	۲۵/۱۹٪	-۲/۶۹٪	۱۲/۷۰٪	۱۳/۴۷٪	۰/۷۷٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۷۳٪	۰/۷۲٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۴٪	۰/۰۳٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۳/۹۵٪	۱۳/۸۱٪	-۰/۱۴٪	۱۳/۰۱٪	۱۳/۴۳٪	۰/۴۱٪	۶۶/۱۹٪	۶۳/۹۷٪	-۲/۲۲٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۳۸٪	۱۰/۳۳٪	-۰/۰۵٪	۵/۵۳٪	۵/۶۳٪	۰/۱۰٪	۱/۵۰٪	۱/۷۴٪	۰/۲۴٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۷/۷۹٪	۷/۶۷٪	-۰/۱۲٪	۳/۰۹٪	۳/۱۴٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۴/۵۶٪	۱۴/۶۱٪	۰/۰۵٪	۱۹/۴۷٪	۲۱/۱۳٪	۱/۶۷٪	۹/۰۶٪	۱۰/۳۷٪	۱/۳۳٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۲/۳۸٪	۲/۳۶٪	-۰/۰۱٪	۱/۳۰٪	۱/۲۷٪	-۰/۰۳٪	۰/۰۷٪	۰/۰۸٪	۰/۰۱٪
پرداخت نوین آراین	۲/۰۵٪	۲/۰۳٪	-۰/۰۱٪	۰/۹۵٪	۰/۹۰٪	-۰/۰۵٪	۵/۴۱٪	۶/۵۹٪	۱/۱۸٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۴/۷۴٪	۱۵/۱۷٪	۰/۴۳٪	۲۵/۹۴٪	۲۶/۴۰٪	۰/۴۶٪	۳/۳۲٪	۱/۶۷٪	-۱/۶۶٪
سایان کارت	۱/۸۴٪	۱/۸۲٪	-۰/۰۲٪	۰/۰۷٪	۰/۰۷٪	۰/۰۰٪	۰/۹۱٪	۱/۰۶٪	۰/۱۵٪
فن آوا کارت	۹/۱۱٪	۹/۲۲٪	۰/۱۱٪	۰/۴۷٪	۰/۵۳٪	۰/۰۷٪	۰/۷۲٪	۰/۹۱٪	۰/۱۹٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۴/۰۶٪	۱۳/۹۳٪	-۰/۱۲٪	۲/۲۶٪	۲/۲۷٪	۰/۰۱٪	۰/۱۳٪	۰/۱۵٪	۰/۰۲٪

با توجه به جدول فوق ملاحظه می شود که در بازار کارتخوان فروشگاهی تراکنش دار، شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با افزایش ۰/۴۳ درصدی در سهم خود نسبت به ماه گذشته مواجه شده است. سهم ابزارهای پذیرش اینترنتی تراکنش دار در شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کاهش ۲/۶۹ درصدی بالاترین اختلاف سهم را نشان می دهد. شرکت "به پرداخت ملت" نیز با کاهش ۲/۲۲ درصدی بیشترین اختلاف سهم را در ابزارهای پذیرش موبایلی تراکنش دار نسبت به ماه گذشته داشته است.

۳-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاهی

کارتخوان فروشگاهی به سبب تعدد ابزار و نیز تعداد و مبلغ^{۳۳} تراکنش‌ها اهمیت ویژه‌ای نسبت به سایر ابزارهای پذیرش در شبکه پرداخت الکترونیک کارت‌ای دارد. به همین علت به طور ویژه عملکرد کارتخوان فروشگاهی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت بررسی می‌شود.

با توجه به اهمیت کارتخوان‌های فروشگاهی در صنعت پرداخت کشور به دلیل سهم بالای تعدادی و مبلغی آن‌ها در تراکنش‌ها، مطالعه‌ای در عملکرد شرکت‌ها در این ابزار انجام شده و با محاسبه شاخص اثربخشی آن‌ها، نحوه‌ی توزیع این ابزارها توسط شرکت‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد. برای این منظور ابتدا سهم هر شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی و سهم هر شرکت PSP از کل تعداد ابزار کارتخوان‌های فروشگاهی در هر استان مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته و اثربخشی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی و کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار برای هر یک از آن‌ها در بعد کشوری و نیز در بعد استانی اندازه‌گیری و تحلیل شده است. در پایان با بهره‌جویی از آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی شرکت‌های PSP، عملکرد هر شرکت در خصوص این نوع کارتخوان‌ها بررسی خواهد شد.

^{۳۳} تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی از کل تراکنش‌های شبکه پرداخت در آذر ۹۸ رقمی در حدود ۸۷ درصد بوده که بالغ بر ۸۹ درصد مبالغ تراکنش‌های این شبکه را جابجا می‌نماید.

۴-۳-۱- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های

کارتخوان فروشگاهی در استان‌های کشور

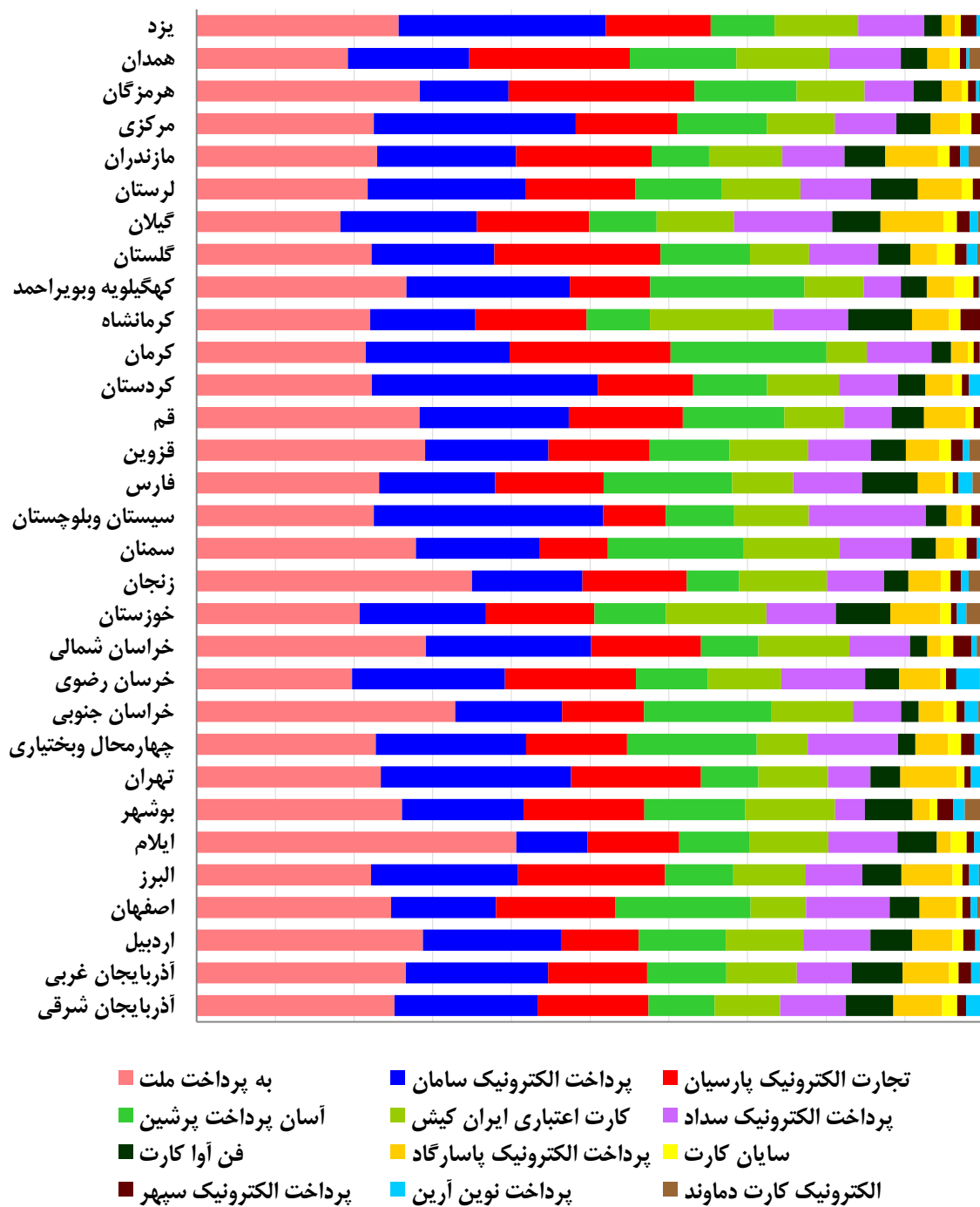
سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاهی به تفکیک استان‌های کشور در دی ماه ۱۳۹۸ در جدول ۴-۱۳ ارائه شده است. همانگونه که ملاحظه می‌گردد، در مجموع شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "تجارت الکترونیک پارسیان" بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی را در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند. شرکت "به پرداخت ملت" تقریباً در تمام استان‌ها، با اختلاف نسبت به سایر شرکت‌ها از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی پشتیبانی می‌نماید.

جدول ۴-۱۳ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به تفکیک استان - دی ۹۸

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسیان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۸/۳۷٪	۰/۳۶٪	۲۵/۱۵٪	۸/۳۸٪	۶/۲۱٪	۱۸/۱۵٪	۱/۱۳٪	۱/۸۶٪	۱۴/۱۲٪	۱/۹۳٪	۶/۰۲٪	۸/۳۳٪
آذربایجان غربی	۱۰/۰۵٪	۰/۵۴٪	۲۶/۶۱٪	۶/۹۵٪	۵/۹۴٪	۱۸/۰۵٪	۱/۵۸٪	۱/۰۷٪	۱۲/۵۸٪	۱/۲۰٪	۶/۴۵٪	۸/۹۹٪
اردبیل	۱۱/۰۷٪	۰/۵۵٪	۲۸/۷۴٪	۸/۵۳٪	۵/۱۰٪	۱۷/۵۷٪	۱/۵۴٪	۰/۵۱٪	۹/۸۷٪	۱/۳۶٪	۵/۳۴٪	۹/۸۳٪
اصفهان	۱۷/۲۱٪	۰/۸۳٪	۲۴/۷۰٪	۱۰/۶۴٪	۴/۷۰٪	۱۳/۳۲٪	۱/۰۳٪	۰/۸۲٪	۱۵/۱۴٪	۰/۷۹٪	۳/۷۷٪	۷/۰۶٪
البرز	۸/۷۰٪	۰/۶۱٪	۲۲/۱۵٪	۷/۱۹٪	۶/۴۶٪	۱۸/۷۰٪	۰/۸۷٪	۱/۲۳٪	۱۸/۶۴٪	۱/۲۸٪	۴/۹۸٪	۹/۲۰٪
ایلام	۸/۹۱٪	۰/۰۲٪	۴۰/۶۱٪	۸/۷۸٪	۱/۷۷٪	۹/۰۶٪	۰/۹۴٪	۱/۲۰٪	۱۱/۶۴٪	۲/۰۲٪	۵/۰۲٪	۱۰/۰۴٪
بوشهر	۱۲/۷۶٪	۲/۴۲٪	۲۶/۰۸٪	۳/۸۲٪	۲/۱۳٪	۱۵/۴۶٪	۲/۰۲٪	۱/۴۵٪	۱۵/۳۵٪	۰/۹۹٪	۶/۰۶٪	۱۱/۴۴٪
تهران	۷/۳۰٪	۰/۲۵٪	۲۳/۴۰٪	۵/۳۸٪	۷/۱۶٪	۲۴/۱۷٪	۰/۸۴٪	۱/۳۷٪	۱۶/۴۹٪	۰/۹۶٪	۳/۷۹٪	۸/۸۸٪
چهارمحال و بختیاری	۱۶/۴۸٪	۰/۳۵٪	۲۲/۷۸٪	۱۱/۴۶٪	۴/۱۲٪	۱۹/۰۷٪	۱/۷۰٪	۰/۸۲٪	۱۲/۸۴٪	۱/۶۷٪	۲/۲۱٪	۶/۴۹٪
خراسان جنوبی	۱۶/۱۳٪	۰/۶۸٪	۳۲/۸۷٪	۶/۱۳٪	۳/۱۸٪	۱۳/۵۸٪	۱/۰۴٪	۱/۷۳٪	۱۰/۴۰٪	۱/۶۲٪	۲/۲۳٪	۱۰/۴۱٪
خراسان رضوی	۹/۱۶٪	۰/۵۰٪	۱۹/۷۶٪	۱۰/۶۸٪	۵/۲۳٪	۱۹/۴۰٪	۱/۳۰٪	۲/۹۸٪	۱۶/۶۶٪	۰/۷۳٪	۴/۳۲٪	۹/۲۹٪
خراسان شمالی	۷/۳۲٪	۰/۸۸٪	۲۹/۱۵٪	۷/۷۱٪	۱/۶۹٪	۲۰/۹۷٪	۲/۳۰٪	۰/۶۸٪	۱۳/۹۴٪	۱/۶۲٪	۲/۲۰٪	۱۱/۵۴٪
خوزستان	۹/۰۸٪	۲/۱۹٪	۲۰/۷۲٪	۸/۸۳٪	۶/۳۲٪	۱۶/۰۴٪	۰/۷۲٪	۱/۲۳٪	۱۳/۷۷٪	۱/۳۹٪	۶/۹۳٪	۱۲/۷۸٪
زنجان	۶/۶۵٪	۱/۹۳٪	۳۴/۹۷٪	۷/۲۵٪	۴/۱۳٪	۱۴/۰۶٪	۱/۳۳٪	۰/۹۵٪	۱۳/۲۵٪	۱/۲۴٪	۳/۰۸٪	۱۱/۱۷٪
سمنان	۱۷/۱۷٪	۰/۰۱٪	۲۷/۸۸٪	۹/۱۰٪	۲/۲۹٪	۱۵/۶۵٪	۱/۳۲٪	۰/۸۳٪	۸/۷۲٪	۱/۶۱٪	۳/۱۰٪	۱۲/۳۱٪
سیستان و بلوچستان	۸/۶۵٪	۰/۰۰٪	۲۲/۵۲٪	۱۴/۸۸٪	۱/۹۰٪	۲۹/۱۲٪	۱/۳۶٪	۰/۲۰٪	۷/۹۸٪	۱/۲۴٪	۲/۶۳٪	۹/۵۱٪

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسیان	سیان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
فارس	۱۶/۳۱٪	۱/۴۱٪	۲۳/۱۸٪	۸/۷۴٪	۳/۴۹٪	۱۴/۷۳٪	۰/۷۳٪	۱/۷۸٪	۱۳/۸۱٪	۰/۹۵٪	۷/۰۸٪	۷/۷۸٪
قزوین	۱۰/۱۶٪	۱/۸۵٪	۲۹/۰۳٪	۷/۹۶٪	۴/۲۰٪	۱۵/۶۵٪	۱/۴۸٪	۰/۸۰٪	۱۲/۸۶٪	۱/۵۴٪	۴/۴۳٪	۱۰/۰۲٪
قم	۱۲/۹۲٪	۰/۰۰٪	۲۸/۳۳٪	۶/۰۴٪	۵/۳۳٪	۱۸/۹۵٪	۰/۷۹٪	۰/۴۷٪	۱۴/۴۸٪	۰/۹۹٪	۴/۱۰٪	۷/۶۰٪
کردستان	۹/۳۷٪	۰/۴۰٪	۲۲/۲۷٪	۷/۴۹٪	۳/۴۸٪	۲۸/۶۹٪	۰/۸۸٪	۱/۴۸٪	۱۲/۱۳٪	۱/۱۸٪	۳/۴۸٪	۹/۱۶٪
کرمان	۱۹/۸۲٪	۰/۱۸٪	۲۱/۴۸٪	۸/۱۹٪	۲/۱۰٪	۱۸/۳۰٪	۰/۷۹٪	۰/۳۱٪	۲۰/۴۴٪	۰/۷۵٪	۲/۵۱٪	۵/۱۳٪
کرمانشاه	۸/۰۴٪	۰/۰۰٪	۲۲/۰۴٪	۹/۵۴٪	۴/۷۰٪	۱۳/۳۸٪	۲/۵۶٪	۰/۳۷٪	۱۴/۱۲٪	۱/۴۶٪	۸/۱۲٪	۱۵/۶۵٪
کهگیلویه و بویراحمد	۱۹/۶۰٪	۰/۰۴٪	۲۶/۶۷٪	۴/۷۰٪	۳/۵۱٪	۲۰/۷۵٪	۰/۷۱٪	۰/۵۶٪	۱۰/۲۱٪	۲/۴۰٪	۳/۳۱٪	۷/۵۴٪
گلستان	۱۱/۳۵٪	۰/۸۱٪	۲۲/۲۳٪	۸/۷۸٪	۳/۴۰٪	۱۵/۵۹٪	۱/۴۷٪	۱/۳۶٪	۲۱/۱۳٪	۲/۲۹٪	۴/۰۵٪	۷/۵۴٪
گیلان	۸/۵۸٪	۰/۷۰٪	۱۸/۲۸٪	۱۲/۴۸٪	۸/۰۰٪	۱۷/۳۰٪	۱/۶۳٪	۱/۰۶٪	۱۴/۳۰٪	۱/۷۰٪	۶/۱۳٪	۹/۸۴٪
لرستان	۱۰/۹۳٪	۰/۰۰٪	۲۱/۷۴٪	۸/۹۹٪	۵/۵۵٪	۲۰/۰۰٪	۱/۱۰٪	۰/۳۰٪	۱۴/۰۱٪	۱/۴۰٪	۵/۹۵٪	۱۰/۰۳٪
مازندران	۷/۳۲٪	۱/۹۱٪	۲۲/۹۴٪	۷/۹۲٪	۶/۶۹٪	۱۷/۶۵٪	۱/۳۶٪	۱/۰۶٪	۱۷/۲۰٪	۱/۵۰٪	۵/۱۵٪	۹/۳۱٪
مرکزی	۱۱/۳۴٪	۰/۰۵٪	۲۲/۵۲٪	۷/۸۶٪	۳/۷۳٪	۲۵/۶۴٪	۱/۱۱٪	۰/۴۱٪	۱۲/۹۳٪	۱/۴۳٪	۴/۳۵٪	۸/۶۴٪
هرمزگان	۱۲/۹۷٪	۰/۵۸٪	۲۸/۳۸٪	۶/۲۳٪	۲/۴۹٪	۱۱/۲۵٪	۱/۰۳٪	۰/۳۷٪	۲۳/۶۳٪	۰/۸۴٪	۳/۵۸٪	۸/۶۵٪
همدان	۱۳/۵۶٪	۱/۸۳٪	۱۹/۲۴٪	۹/۱۱٪	۲/۸۵٪	۱۵/۳۸٪	۰/۸۳٪	۰/۳۷٪	۲۰/۴۰٪	۱/۲۸٪	۳/۳۵٪	۱۱/۷۹٪
یزد	۸/۱۱٪	۰/۳۵٪	۲۵/۶۸٪	۸/۴۱٪	۱/۶۹٪	۲۶/۳۲٪	۲/۰۱٪	۰/۵۷٪	۱۳/۳۲٪	۰/۷۳٪	۲/۲۰٪	۱۰/۶۲٪

سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به تفکیک استان‌های کشور برای دی ۱۳۹۸ در شکل ۴-۸ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۴-۸ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشنده‌ها به تفکیک استان‌ها- دی ۱۳۹۸

۴-۳-۲- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور

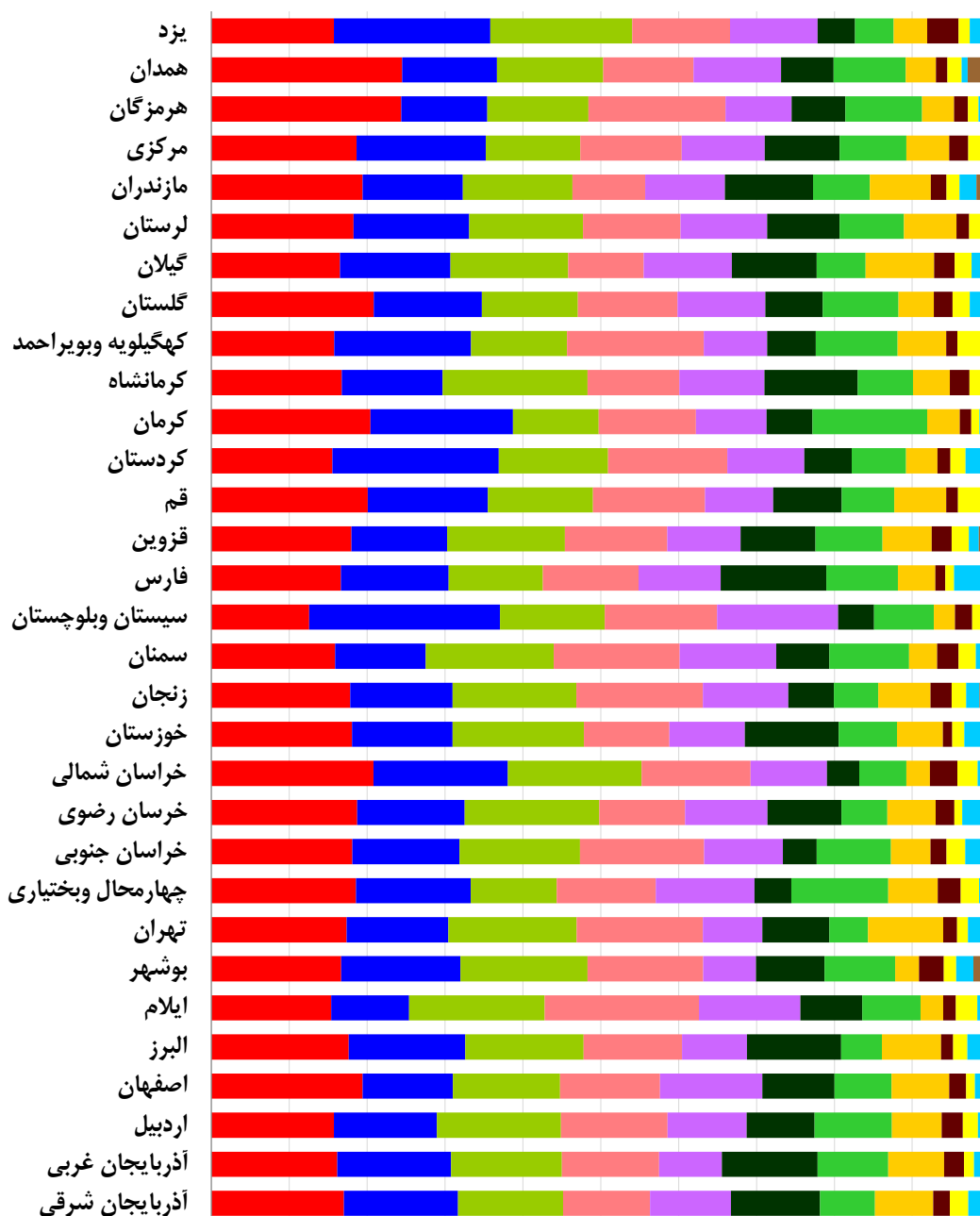
در این بخش به بررسی اطلاعات سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور پرداخته می‌شود. جدول ۴-۱۴ اطلاعات سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر استان را برای دی ۱۳۹۸ نشان می‌دهد. همانگونه که مشاهده می‌گردد شرکت‌های "تجارت الکترونیک پارسیان"، "کارت اعتباری ایران کیش"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "به پرداخت ملت" به ترتیب بیشترین سهم از بازار را از این منظر در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند. این امر با توجه به میزان شرکت‌های PSP در پشتیبانی از تعداد کارتهای فعال سیستمی قابل انتظار است.

جدول ۴-۱۴ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی به تفکیک استان- دی ۹۸

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آرین	تجارت الکترونیک پارسیان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۷/۰۵٪	۰/۳۴٪	۱۱/۱۶٪	۱۰/۳۶٪	۷/۴۸٪	۱۴/۶۶٪	۲/۱۶٪	۲/۴۸٪	۱۷/۰۱٪	۲/۳۳٪	۱۱/۴۵٪	۱۳/۵۱٪
آذربایجان غربی	۹/۰۵٪	۰/۴۶٪	۱۲/۵۰٪	۸/۰۵٪	۷/۱۷٪	۱۴/۶۱٪	۲/۵۶٪	۱/۶۲٪	۱۶/۱۵٪	۱/۲۸٪	۱۲/۳۲٪	۱۴/۲۲٪
اردبیل	۹/۹۲٪	۰/۴۸٪	۱۳/۷۰٪	۱۰/۱۶٪	۶/۴۲٪	۱۳/۲۳٪	۲/۶۹٪	۱/۰۹٪	۱۵/۷۴٪	۱/۹۴٪	۸/۷۰٪	۱۵/۹۱٪
اصفهان	۷/۳۴٪	۰/۵۷٪	۱۲/۸۴٪	۱۳/۱۲٪	۷/۳۹٪	۱۱/۵۷٪	۲/۱۸٪	۱/۳۶٪	۱۹/۴۴٪	۱/۱۴٪	۹/۲۷٪	۱۳/۷۷٪
البرز	۵/۲۳٪	۰/۵۱٪	۱۲/۶۴٪	۸/۳۱٪	۷/۶۱٪	۱۴/۹۴٪	۱/۵۳٪	۲/۴۲٪	۱۷/۶۴٪	۱/۸۳٪	۱۲/۱۱٪	۱۵/۲۳٪
ایلام	۷/۴۶٪	۰/۰۸٪	۱۹/۸۲٪	۱۳/۰۲٪	۲/۹۲٪	۱۰/۰۱٪	۱/۶۴٪	۱/۵۸٪	۱۵/۳۸٪	۲/۷۳٪	۷/۹۷٪	۱۷/۴۱٪
بوشهر	۹/۱۰٪	۲/۱۵٪	۱۴/۸۲٪	۶/۷۹٪	۳/۰۴٪	۱۵/۳۲٪	۳/۲۰٪	۲/۲۰٪	۱۶/۶۹٪	۱/۵۹٪	۸/۷۹٪	۱۶/۳۲٪
تهران	۴/۹۷٪	۰/۳۲٪	۱۶/۲۳٪	۷/۶۲٪	۹/۶۷٪	۱۳/۰۸٪	۱/۷۸٪	۲/۵۳٪	۱۷/۳۵٪	۱/۳۸٪	۸/۶۰٪	۱۶/۴۷٪
چهارمحال و بختیاری	۱۲/۴۴٪	۰/۴۱٪	۱۲/۷۳٪	۱۲/۶۹٪	۶/۳۷٪	۱۴/۷۳٪	۲/۹۴٪	۱/۰۲٪	۱۸/۵۵٪	۲/۳۵٪	۴/۷۱٪	۱۱/۰۴٪
خراسان جنوبی	۹/۵۴٪	۰/۸۰٪	۱۵/۹۵٪	۱۰/۱۰٪	۵/۰۸٪	۱۳/۷۶٪	۲/۰۴٪	۲/۴۲٪	۱۸/۱۰٪	۲/۳۹٪	۴/۳۵٪	۱۵/۴۷٪
خراسان رضوی	۵/۸۷٪	۰/۴۹٪	۱۱/۰۳٪	۱۰/۵۷٪	۶/۲۱٪	۱۳/۷۹٪	۲/۳۹٪	۳/۰۸٪	۱۸/۷۳٪	۱/۰۴٪	۹/۵۱٪	۱۷/۲۹٪
خراسان شمالی	۶/۰۶٪	۰/۷۲٪	۱۳/۹۹٪	۹/۸۱٪	۳/۰۲٪	۱۷/۲۵٪	۳/۵۵٪	۰/۹۰٪	۲۰/۸۲٪	۲/۵۷٪	۴/۱۴٪	۱۷/۱۶٪
خوزستان	۷/۴۷٪	۱/۲۷٪	۱۰/۹۸٪	۹/۶۸٪	۵/۹۰٪	۱۲/۹۰٪	۱/۲۱٪	۲/۰۳٪	۱۸/۰۷٪	۱/۵۶٪	۱۲/۰۷٪	۱۶/۸۷٪
زنجان	۵/۶۸٪	۱/۳۹٪	۱۶/۲۶٪	۱۰/۹۶٪	۶/۷۳٪	۱۳/۱۵٪	۲/۶۸٪	۱/۶۹٪	۱۷/۸۴٪	۱/۸۷٪	۵/۸۶٪	۱۵/۸۷٪

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسپان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
سمنان	۱۰/۲۳٪	-۰/۰۵٪	۱۶/۱۳٪	۱۲/۴۴٪	۳/۵۸٪	۱۱/۶۴٪	۲/۷۷٪	۱/۷۸٪	۱۵/۸۹٪	۲/۲۱٪	۶/۸۲٪	۱۶/۴۵٪
سیستان و بلوچستان	۷/۶۹٪	-۰/۰۱٪	۱۴/۴۵٪	۱۵/۵۱٪	۲/۷۱٪	۲۴/۵۲٪	۲/۱۸٪	-۰/۵۵٪	۱۲/۵۵٪	۱/۷۶٪	۴/۶۳٪	۱۳/۴۳٪
فارس	۹/۱۸٪	-۰/۷۸٪	۱۲/۲۷٪	۱۰/۵۴٪	۴/۸۰٪	۱۳/۸۶٪	۱/۲۸٪	۳/۸۵٪	۱۶/۶۲٪	۱/۱۳٪	۱۳/۵۸٪	۱۲/۱۰٪
قزوین	۸/۶۱٪	۱/۴۵٪	۱۳/۱۱٪	۹/۴۳٪	۶/۳۰٪	۱۲/۲۹٪	۲/۵۷٪	۱/۲۸٪	۱۷/۹۸٪	۲/۲۰٪	۹/۶۳٪	۱۵/۱۴٪
قم	۶/۷۷٪	-۰/۰۲٪	۱۴/۴۰٪	۸/۷۶٪	۶/۶۴٪	۱۵/۴۳٪	۱/۵۴٪	-۰/۸۸٪	۲۰/۰۸٪	۳/۲۲٪	۸/۷۸٪	۱۳/۴۹٪
کردستان	۶/۹۷٪	-۰/۴۶٪	۱۵/۳۴٪	۹/۸۶٪	۴/۰۴٪	۲۱/۳۳٪	۱/۶۶٪	۲/۷۰٪	۱۵/۵۶٪	۱/۹۴٪	۶/۰۹٪	۱۴/۰۴٪
کرمان	۱۴/۷۴٪	-۰/۳۱٪	۱۲/۵۱٪	۹/۰۶٪	۴/۱۶٪	۱۸/۳۳٪	۱/۴۸٪	۱/۰۷٪	۲۰/۴۲٪	۱/۰۴٪	۵/۹۰٪	۱۰/۹۸٪
کرمانشاه	۷/۰۸٪	-۰/۰۱٪	۱۱/۷۸٪	۱۰/۹۰٪	۴/۷۲٪	۱۲/۹۴٪	۲/۵۰٪	-۰/۹۵٪	۱۶/۷۶٪	۱/۷۱٪	۱۲/۰۱٪	۱۸/۶۳٪
کهگیلویه و بویراحمد	۱۰/۵۱٪	-۰/۱۰٪	۱۷/۶۰٪	۸/۱۱٪	۶/۲۱٪	۱۷/۵۴٪	۱/۴۶٪	۱/۰۱٪	۱۵/۷۹٪	۳/۰۹٪	۶/۲۶٪	۱۲/۳۱٪
گلستان	۹/۷۱٪	-۰/۸۳٪	۱۲/۷۹٪	۱۱/۲۷٪	۴/۵۵٪	۱۳/۸۷٪	۲/۴۱٪	۱/۷۸٪	۲۰/۸۵٪	۲/۲۱٪	۷/۳۸٪	۱۲/۳۶٪
گیلان	۶/۲۸٪	-۰/۶۹٪	۹/۶۹٪	۱۱/۳۲٪	۸/۷۸٪	۱۴/۱۹٪	۲/۶۵٪	۱/۷۰٪	۱۶/۵۲٪	۲/۱۶٪	۱۰/۹۲٪	۱۵/۱۰٪
لرستان	۸/۲۶٪	-۰/۰۰٪	۱۲/۴۹٪	۱۱/۱۶٪	۶/۷۶٪	۱۴/۸۳٪	۱/۶۰٪	-۰/۷۱٪	۱۸/۲۷٪	۱/۹۹٪	۹/۲۸٪	۱۴/۶۴٪
مازندران	۷/۲۹٪	۱/۷۵٪	۹/۳۷٪	۱۰/۲۱٪	۷/۸۱٪	۱۲/۸۷٪	۲/۰۳٪	۲/۱۹٪	۱۹/۴۳٪	۱/۶۵٪	۱۱/۳۴٪	۱۴/۰۵٪
مرکزی	۸/۵۹٪	-۰/۱۱٪	۱۳/۰۳٪	۱۰/۶۷٪	۵/۵۰٪	۱۶/۶۰٪	۲/۴۴٪	-۰/۹۲٪	۱۸/۶۳٪	۱/۷۶٪	۹/۶۱٪	۱۲/۱۳٪
هرمزگان	۹/۸۵٪	-۰/۴۹٪	۱۷/۵۸٪	۸/۵۱٪	۴/۱۱٪	۱۱/۰۴٪	۱/۷۹٪	۱/۰۲٪	۲۴/۳۸٪	۱/۳۵٪	۶/۸۷٪	۱۳/۰۲٪
همدان	۹/۲۵٪	۲/۸۷٪	۱۱/۵۹٪	۱۱/۲۲٪	۳/۸۸٪	۱۲/۱۴٪	۱/۵۰٪	-۰/۸۰٪	۲۴/۵۲٪	۱/۸۰٪	۶/۷۷٪	۱۳/۶۷٪
یزد	۴/۹۹٪	-۰/۵۲٪	۱۲/۵۶٪	۱۱/۲۵٪	۴/۲۸٪	۲۰/۰۷٪	۴/۰۵٪	۲/۰۹٪	۱۵/۷۴٪	۱/۴۳٪	۴/۷۹٪	۱۸/۲۲٪

شکل ۴-۹ سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هریک از استان‌های کشور را برای دوره دی ۱۳۹۸ را به تصویر می‌کشد.

- تجارت الکترونیک پارسیان
- پرداخت الکترونیک سامان
- کارت اعتباری ایران کیش
- به پرداخت ملت
- پرداخت الکترونیک سداد
- فن آوا کارت
- آسان پرداخت پرشین
- پرداخت الکترونیک پاسارگاد
- پرداخت الکترونیک سپهر
- پرداخت الکترونیک کارت دماوند
- سایان کارت
- پرداخت نوین آراین

شکل ۹-۴ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتهای فروشنده فعال سیستمی در هر استانها- دی ۱۳۹۸

۴-۳-۳- شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در

بعد کشوری

دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و تعداد تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تعیین کننده عملکرد شرکت و توزیع مناسب این ابزارها توسط شرکت‌ها باشند که برای این منظور می‌توان شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی را تعریف نمود.

این شاخص بیانگر نسبت سهم هر شرکت از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به سهم آن شرکت از ابزار کارتخوان فروشگاه‌های است.^{۲۴} عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیک را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها است. در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارها دارد، از بازار تراکنش‌ها به دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارها دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. بنابراین می‌توان چنین گفت که شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های، کارایی توزیع کارتخوان‌های شرکت‌های PSP را بررسی نموده و از این رو شرکت‌ها به سبب کارا تر بودن توزیع، می‌بایست با جابجایی مناسب کارتخوان‌ها برای جذب تراکنش‌های بیشتر، شاخص اثربخشی این ابزار پذیرش را بهبود بخشند.

در جدول ۴-۱۵ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر یک از شرکت‌های PSP در دی ۱۳۹۸ محاسبه شده است.

^{۲۴} این شاخص به عبارتی همان متوسط تراکنش کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت است که نسبت به کل نرمالایز شده است.

جدول ۴-۱۵ شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت-آذر و دی ۹۸

شرکت	کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی		اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی	
	سهام از کل تراکنشهای کارتهای فروشگاهی	سهام از کل تعداد ابزار	آذر ۹۸	دی ۹۸
آسان پرداخت پرشین	۱۰/۸۹٪	۷/۳۴٪	۱/۴۶۵	۱/۴۸۳
الکترونیک کارت دماوند	۰/۷۴٪	۰/۶۳٪	۱/۱۴۷	۱/۱۶۵
به پرداخت ملت	۲۳/۶۱٪	۱۳/۳۱٪	۱/۷۵۲	۱/۷۷۳
پرداخت الکترونیک سداد	۸/۱۱٪	۹/۸۷٪	۰/۷۹۶	۰/۸۲۲
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۰۵٪	۶/۷۲٪	۰/۷۴۴	۰/۷۵۱
پرداخت الکترونیک سامان	۱۸/۹۴٪	۱۴/۱۲٪	۱/۳۲۱	۱/۳۴۱
پرداخت الکترونیک سپهر	۱/۱۰٪	۲/۰۴٪	۰/۵۳۱	۰/۵۴۲
پرداخت نوین آراین	۱/۲۱٪	۲/۰۶٪	۰/۵۸۰	۰/۵۹۰
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۵/۴۷٪	۱۸/۰۱٪	۰/۹۰۵	۰/۸۵۹
سایان کارت	۱/۱۶٪	۱/۶۰٪	۰/۷۳۲	۰/۷۲۳
فن آوا کارت	۴/۵۸٪	۹/۳۲٪	۰/۵۰۷	۰/۴۹۲
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۱۳٪	۱۴/۹۸٪	۰/۶۰۷	۰/۶۱۰

در دی ماه همانند ماههای پیشین شرکتهای "به پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "الکترونیک کارت دماوند" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته‌اند. دارا بودن عدد بالاتر از یک در شاخص اثربخشی به این معناست که جذب تراکنشهای این شرکتها بر روی کارتهای آنها بیشتر از سهم تعداد کارتهای هایشان از کل کارتهای کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتهای فروشگاهی این شرکتها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنشها به نسبت سایر شرکتها موفق‌تر عمل نموده‌اند.

همانگونه که در جدول بالا مشاهده می‌شود، میزان شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در دی ماه ۹۸ نسبت به ماه گذشته تغییرات چندانی نداشته است. با توجه به متغیر بودن روند و مقدار رشد سهم تعدادی تراکنشهای کارتهای فروشگاهی شرکتها نسبت به سهم ابزار کارتهای فروشگاهی آنها، شاخص مذکور در هریک از شرکتهای PSP ممکن است دچار کاهش و یا افزایش شده باشد. جدول فوق نشان می‌دهد که اثربخشی شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با عددی برابر با منفی ۰/۰۴۶ بالاترین

تغییر را داشته است. این امر به دلیل افزایش تعداد پایانه‌های کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی این شرکت ارزیابی می‌شود.

همانگونه که ذکر شد دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و تعداد تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تصویر خوبی از توزیع مناسب این ابزارها توسط هر یک از شرکت‌های PSP را ارائه دهند. نکته حائز اهمیت این است که در شبکه‌ی شاپرک کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعالی وجود دارند که فاقد تراکنش هستند. به این معنا که وضعیت آن‌ها در شبکه فعال است ولیکن تراکنشی از سوی آن‌ها وارد شبکه‌ی پرداخت نشده‌است.

اثربخشی هریک از شرکت‌ها در کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های در بالا به تفصیل بررسی گردید. در این بخش به‌منظور مشاهده‌ی نحوه‌ی جایابی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار^{۲۵} در کشور و همچنین بررسی میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها، شاخص اثربخشی به ازای سهم تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت به سهم آن‌ها از تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار باز تعریف شده و به‌عنوان شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار ارائه می‌گردد.

در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارهای تراکنش‌دار دارد، از بازار تراکنش‌ها به‌دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارهای مزبور دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. جدول زیر همچنین، شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های را بر حسب ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار در دی ۹۸ محاسبه و ارائه می‌نماید.

^{۲۵} با حداقل یک تراکنش در ماه.

جدول ۱۶-۴ شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی تراکنش دار هر شرکت - آذر و دی ۹۸

کارتهای فروشگاهی تراکنش دار					شرکت
اختلاف	دی ۹۸	آذر ۹۸	سهم از کل تعداد ابزار	سهم از کل تراکنش های کارتهای فروشگاهی	
۰/۰۰۹	۱/۳۰۶	۱/۲۹۸	۸/۳۴٪	۱۰/۸۹٪	آسان پرداخت پرشین
۰/۰۰۸	۱/۰۲۸	۱/۰۲۰	۰/۷۲٪	۰/۷۴٪	الکترونیک کارت دماوند
۰/۰۰۹	۱/۷۱۰	۱/۷۰۱	۱۳/۸۱٪	۲۳/۶۱٪	به پرداخت ملت
۰/۰۱۳	۰/۷۸۶	۰/۷۷۲	۱۰/۳۲٪	۸/۱۱٪	پرداخت الکترونیک سداد
۰/۰۰۳	۰/۶۵۸	۰/۶۵۵	۷/۶۷٪	۵/۰۵٪	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
۰/۰۱۲	۱/۲۹۶	۱/۲۸۴	۱۴/۶۱٪	۱۸/۹۴٪	پرداخت الکترونیک سامان
-۰/۰۰۱	۰/۴۶۶	۰/۴۶۸	۲/۳۶٪	۱/۱۰٪	پرداخت الکترونیک سپهر
۰/۰۰۱	۰/۵۹۷	۰/۵۹۷	۲/۰۳٪	۱/۲۱٪	پرداخت نوین آراین
-۰/۰۱۸	۱/۰۲۰	۱/۰۳۸	۱۵/۱۷٪	۱۵/۴۷٪	تجارت الکترونیک پارسیان
-۰/۰۰۳	۰/۶۳۷	۰/۶۳۹	۱/۸۲٪	۱/۱۶٪	سایان کارت
-۰/۰۲۰	۰/۴۹۷	۰/۵۱۸	۹/۲۲٪	۴/۵۸٪	فن آوا کارت
-۰/۰۰۳	۰/۶۵۵	۰/۶۵۹	۱۳/۹۳٪	۹/۱۳٪	کارت اعتباری ایران کیش

در شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی تراکنش دار علاوه بر شرکت های "به پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "تجارت الکترونیک پارسیان" و "الکترونیک کارت دماوند" به عددی بالاتر از یک دست یافته است. این بدین معناست که جذب تراکنش های این شرکت ها بر روی کارتهای تراکنش دار بیشتر از سهم تعداد کارتهای تراکنش دار از کل کارتهای تراکنش دار کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتهای تراکنش دار این شرکت ها به گونه ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش ها به نسبت سایر شرکت ها موفق تر عمل نموده اند. عملکرد مختلف هر یک از شرکت های PSP در کسب سهم بازار تراکنش ها و کارتهای تراکنش دار سبب گردیده تا میزان شاخص مذکور بعضا با افزایش و یا کاهش مواجه شود. بیشترین تغییر در شاخص اثربخشی کارتهای تراکنش دار، در شرکت "فن آوا کارت" با کاهش ۰/۰۲۰ واحدی رخ داده است که دلیل آن افزایش تعداد تراکنش های ابزار پذیرش تراکنش دار کارتهای تراکنش دار و کاهش تعداد تراکنش های کارتهای تراکنش دار آن ارزیابی می شود.

۴-۳-۴- شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور

در این قسمت شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر شرکت در هر یک از ۳۱ استان کشور مورد بررسی قرار می‌گیرد. دو شرکت "به‌پرداخت ملت" و "آسان پرداخت پرشین" در تمام استان‌ها و شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های بالاتر از یک هستند. همچنین اعداد این شاخص در شرکت‌های "الکترونیک کارت دماوند" و "پرداخت الکترونیک پارس‌یان" نشان می‌دهد که این شرکت‌ها نیز در برخی از استان‌های کشور رقم بالاتر از یک را کسب نموده‌اند. در جدول ۴-۱۷ این شاخص در دی ماه برای هر یک از شرکت‌های PSP به ازای استان‌های کشور مورد محاسبه قرار گرفته است.

جدول ۴-۱۷ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - دی ۹۸

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آرین	تجارت الکترونیک پارس‌یان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۱/۱۸۷	۱/۰۵۶	۲/۲۵۵	۰/۸۰۹	۰/۸۳۰	۱/۲۳۸	۰/۵۲۲	۰/۷۵۰	۰/۸۳۰	۰/۸۲۳	۰/۵۲۶	۰/۶۱۶
آذربایجان غربی	۱/۱۱۱	۱/۱۸۵	۲/۱۲۹	۰/۸۶۳	۰/۸۲۹	۱/۲۳۵	۰/۶۱۶	۰/۶۵۸	۰/۷۷۹	۰/۹۳۶	۰/۵۲۳	۰/۶۳۲
اردبیل	۱/۱۱۵	۱/۱۴۷	۲/۰۹۸	۰/۸۳۹	۰/۷۹۴	۱/۳۲۸	۰/۵۷۳	۰/۴۶۸	۰/۶۲۷	۰/۶۹۹	۰/۶۱۳	۰/۶۱۸
اصفهان	۲/۳۴۵	۱/۴۴۸	۱/۹۲۴	۰/۸۱۱	۰/۶۳۵	۱/۱۵۱	۰/۴۷۱	۰/۶۰۵	۰/۷۷۹	۰/۶۸۹	۰/۴۰۷	۰/۵۱۲
البرز	۱/۶۶۴	۱/۲۰۳	۱/۷۵۲	۰/۸۶۵	۰/۸۴۹	۱/۲۵۱	۰/۵۶۷	۰/۵۰۷	۱/۰۵۷	۰/۷۰۱	۰/۴۱۱	۰/۶۰۴
ایلام	۱/۱۹۴	۰/۳۰۴	۲/۰۴۹	۰/۶۷۴	۰/۶۰۵	۰/۹۰۶	۰/۵۷۲	۰/۷۶۰	۰/۷۵۷	۰/۷۴۱	۰/۶۳۰	۰/۵۷۷
بوشهر	۱/۴۰۳	۱/۱۲۷	۱/۷۶۰	۰/۵۶۲	۰/۷۰۱	۱/۰۱۰	۰/۶۳۳	۰/۶۶۰	۰/۹۲۰	۰/۶۲۶	۰/۶۸۹	۰/۷۰۱
تهران	۱/۴۶۸	۰/۷۸۱	۱/۴۴۲	۰/۷۰۷	۰/۷۴۱	۱/۸۴۸	۰/۴۷۳	۰/۵۴۰	۰/۹۵۰	۰/۶۹۸	۰/۴۴۱	۰/۵۳۹
چهارمحال و بختیاری	۱/۳۳۴	۰/۸۶۲	۱/۷۸۹	۰/۹۰۳	۰/۶۴۷	۱/۲۹۴	۰/۵۸۰	۰/۸۰۹	۰/۶۹۲	۰/۷۱۰	۰/۴۶۸	۰/۵۸۸
خراسان جنوبی	۱/۶۹۰	۰/۸۵۳	۲/۰۶۱	۰/۶۰۷	۰/۶۲۶	۰/۹۸۷	۰/۵۱۰	۰/۷۱۷	۰/۵۷۵	۰/۶۷۷	۰/۵۱۲	۰/۶۷۳
خراسان رضوی	۱/۵۵۹	۱/۰۲۰	۱/۷۹۲	۱/۰۱۰	۰/۸۴۲	۱/۴۰۷	۰/۵۴۶	۰/۹۶۷	۰/۸۸۹	۰/۷۰۱	۰/۴۵۵	۰/۵۳۷
خراسان شمالی	۱/۲۰۷	۱/۲۲۴	۲/۰۸۴	۰/۷۸۶	۰/۵۵۸	۱/۲۱۵	۰/۶۴۸	۰/۷۵۱	۰/۶۷۰	۰/۶۳۰	۰/۵۳۲	۰/۶۷۳
خوزستان	۱/۲۱۶	۱/۷۲۵	۱/۸۸۷	۰/۹۱۲	۱/۰۷۲	۱/۲۴۳	۰/۵۹۷	۰/۶۰۴	۰/۷۶۲	۰/۸۹۴	۰/۵۷۳	۰/۷۵۸

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آرین	تجارت الکترونیک پارسیان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
زنجان	۱/۱۶۹	۱/۳۹۳	۲/۱۵۱	۰/۶۶۱	۰/۶۱۳	۱/۰۶۹	۰/۴۹۵	۰/۵۶۰	۰/۷۴۳	۰/۶۶۲	۰/۵۲۵	۰/۷۰۴
سمنان	۱/۶۷۸	۰/۱۸۴	۱/۷۲۸	۰/۷۳۲	۰/۶۳۹	۱/۳۴۵	۰/۴۷۸	۰/۴۶۸	۰/۵۴۹	۰/۷۲۹	۰/۴۵۵	۰/۷۴۸
سیستان و بلوچستان	۱/۱۲۴	۰/۴۳۳	۱/۵۵۹	۰/۹۶۰	۰/۷۰۲	۱/۱۸۸	۰/۶۲۳	۰/۳۵۵	۰/۶۳۶	۰/۷۰۵	۰/۵۶۸	۰/۷۰۸
فارس	۱/۷۷۶	۱/۸۱۱	۱/۸۸۹	۰/۸۳۰	۰/۷۲۷	۱/۰۶۳	۰/۵۷۳	۰/۴۶۴	۰/۸۳۱	۰/۸۳۶	۰/۵۲۱	۰/۶۴۳
قزوین	۱/۱۷۹	۱/۲۸۲	۲/۲۱۴	۰/۸۴۴	۰/۶۶۷	۱/۲۷۳	۰/۵۷۸	۰/۶۲۸	۰/۷۱۵	۰/۷۰۰	۰/۴۶۰	۰/۶۶۲
قم	۱/۹۰۹	۰/۲۷۱	۱/۹۶۸	۰/۶۹۰	۰/۸۰۳	۱/۲۲۸	۰/۵۱۲	۰/۵۳۲	۰/۷۲۱	۰/۳۰۹	۰/۴۶۷	۰/۵۶۳
کردستان	۱/۳۴۴	۰/۸۵۴	۱/۴۵۲	۰/۷۶۰	۰/۸۶۰	۱/۳۴۵	۰/۵۳۰	۰/۵۴۸	۰/۷۸۰	۰/۶۰۷	۰/۵۷۱	۰/۶۵۲
کرمان	۱/۳۴۴	۰/۵۷۷	۱/۷۱۶	۰/۹۰۴	۰/۵۰۶	۰/۹۹۸	۰/۵۳۳	۰/۲۹۱	۱/۰۰۱	۰/۷۱۸	۰/۴۲۶	۰/۴۶۷
کرمانشاه	۱/۱۳۵	۰/۳۶۳	۱/۸۷۱	۰/۸۷۵	۰/۹۹۶	۱/۰۳۴	۱/۰۲۴	۰/۳۹۱	۰/۸۴۳	۰/۸۵۲	۰/۶۷۵	۰/۸۴۰
کهگیلویه و بویراحمد	۱/۸۶۶	۰/۳۸۹	۱/۵۱۵	۰/۵۷۹	۰/۵۶۴	۱/۱۸۳	۰/۴۸۷	۰/۵۶۰	۰/۶۴۷	۰/۷۷۷	۰/۵۲۸	۰/۶۱۳
گلستان	۱/۱۶۹	۰/۹۸۱	۱/۷۳۸	۰/۷۷۹	۰/۷۴۸	۱/۱۲۴	۰/۶۱۱	۰/۷۶۴	۱/۰۱۳	۱/۰۳۶	۰/۵۴۹	۰/۶۱۰
گیلان	۱/۳۶۷	۱/۰۱۸	۱/۸۸۷	۱/۱۰۳	۰/۹۱۱	۱/۲۱۹	۰/۶۱۴	۰/۶۲۴	۰/۸۶۵	۰/۷۸۷	۰/۵۶۲	۰/۶۵۱
لرستان	۱/۳۲۲	۰/۱۹۳	۱/۷۴۱	۰/۸۰۶	۰/۸۲۲	۱/۳۴۹	۰/۶۸۷	۰/۴۱۷	۰/۷۶۷	۰/۷۰۵	۰/۶۴۱	۰/۶۸۵
مازندران	۱/۰۰۴	۱/۰۸۸	۲/۴۴۸	۰/۷۷۵	۰/۸۵۷	۱/۳۷۱	۰/۶۷۲	۰/۴۸۴	۰/۸۸۵	۰/۹۰۷	۰/۴۵۴	۰/۶۶۳
مرکزی	۱/۳۲۰	۰/۴۷۱	۱/۷۲۹	۰/۷۳۷	۰/۶۷۷	۱/۵۴۵	۰/۴۵۵	۰/۴۴۸	۰/۶۹۴	۰/۸۱۰	۰/۴۵۲	۰/۷۱۲
هرمزگان	۱/۳۱۷	۱/۱۸۶	۱/۶۱۴	۰/۷۳۳	۰/۶۰۴	۱/۰۱۹	۰/۵۷۹	۰/۳۶۰	۰/۹۶۹	۰/۶۲۴	۰/۵۲۱	۰/۶۶۵
همدان	۱/۴۶۶	۰/۶۳۹	۱/۶۶۰	۰/۸۱۲	۰/۷۳۵	۱/۲۶۷	۰/۵۵۰	۰/۴۷۰	۰/۸۳۲	۰/۷۱۰	۰/۴۹۵	۰/۸۶۳
یزد	۱/۶۲۵	۰/۶۶۳	۲/۰۴۴	۰/۷۴۷	۰/۳۹۴	۱/۳۱۱	۰/۴۹۷	۰/۲۷۰	۰/۸۴۶	۰/۵۱۳	۰/۴۵۹	۰/۵۸۳

همچنین شکل شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت PSP برای هر یک از استان‌های کشور در شکل ۴-۱۰ آمده است.

به پرداخت ملت آسان پرداخت پرشین پرداخت الکترونیک سامان
 الکترونیک کارت دماوند پرداخت الکترونیک سداد تجارت الکترونیک پارسیان
 پرداخت الکترونیک پاسارگاد سایان کارت کارت اعتباری ایران کیش
 پرداخت الکترونیک سپهر پرداخت نوین آراین فن آوا کارت

شکل ۱۰۴-۱ شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی شرکت های PSP به تفکیک هر استان - دی ۱۳۹۸

۴-۳-۵- عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاهی

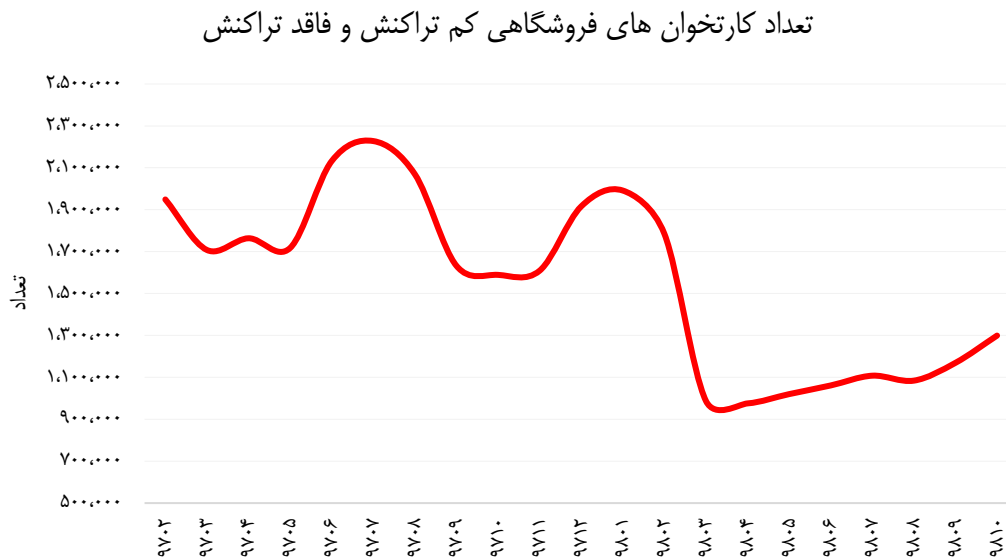
کم‌تراکنش و فاقد تراکنش

بر اساس روش معمول در سایر کشورها، پذیرندگان برای استفاده از ابزار کارتخوان فروشگاهی، ناچار به خرید یا اجاره دستگاه کارتخوان بوده و به‌علاوه موظف به پرداخت هزینه‌های نصب، نگهداری و نیز پرداخت بهای کاغذ رول مورد استفاده در آن هستند. در نتیجه در این کشورها، توجه به بهره‌وری در به‌کارگیری این ابزار بسیار بیشتر است. اما در ایران به واسطه مداخله بانک‌ها در این امر، نه تنها کارتخوان به صورت رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد، بلکه همه هزینه‌های مربوطه حتی رول کاغذ رسید نیز به رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد. به تبع این رویکرد، تعدد دستگاه‌های کارتخوان در فروشگاه‌ها و در نتیجه فراوانی کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مشاهده می‌شود. متأسفانه بی‌تفاوتی فروشنده و یا حتی استقبال از افزایش کارتخوان‌های فروشگاهی به دلیل ارزش نمایشی آن از یک سو و الزام شرکت PSP به نصب کارتخوان بدون توجه به کارایی آن که از قراردادهای این شرکت‌ها با بانک‌ها ناشی می‌شود از سوی دیگر، موجب تشدید پدیده‌هایی نظیر تعدد کارتخوان نصب شده در هر فروشگاه‌ها و وجود کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش شده است.

در این قسمت به منظور بررسی نمایش میزان کارایی و بهره‌وری کارتخوان‌های فروشگاهی، آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی هر شرکت PSP بررسی خواهد شد. از اردیبهشت ماه ۹۷ مفهوم این نوع کارتخوان‌ها بازتعریف گردیده و بر این اساس به کارتخوانی کم‌تراکنش گفته می‌شود که در یک بازه زمانی دو ماهه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در دو ماه متوالی، کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد^{۲۶}. علت ملاک قرار گرفتن بازه زمانی دو ماهه در تعریف ابزار کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، کنترل شرکت‌ها در نصب جدید کارتخوان‌ها و نیز در بر گرفتن فعالیت فصلی برخی پذیرندگان بنابر ماهیت فعالیت آن‌ها است.

^{۲۶} در تعریف گذشته به کارتخوانی کم‌تراکنش گفته می‌شد که در یک بازه زمانی سه ماهه متوالی کمتر از ۶۰ تراکنش در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد.

برای بررسی روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، شکل ۱۱-۴ طی اردیبهشت ماه ۹۷ تا دی ماه ۹۸ ترسیم شده است.

شکل ۱۱-۴ روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از اردیبهشت ۹۷ تاکنون

همانگونه که در شکل فوق ملاحظه می‌شود تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش در چهار ماه اخیر روند افزایشی داشته و در دی ماه نرخ رشد آن‌ها مثبت ۱۱/۱۱ درصد ثبت گردیده است. افزایش تعداد این کارتخوان‌ها در برخی از شرکت‌ها به‌ویژه شرکت "تجارت الکترونیک پارس‌یان" مشاهده می‌شود.

از سویی دیگر شکل ۱۱-۴ سهم تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت را ارائه می‌دهد. این جدول مبین آن است که در ماه دی ۹۸ سهم کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۱۵/۹۱ درصد از کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است. عدد فوق نسبت به رقم مشابه در آذر ماه تغییر چندانی نداشته است.

جدول ۴-۱۸ سهم تعداد کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتهای فعال سیستمی آن - دی ۹۸

نام شرکت	سهم مجموع تعداد کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کل کارتهای فعال سیستمی هر شرکت		اختلاف
	دی ۹۸	آذر ۹۸	
آسان پرداخت پرشین	۵/۷۳٪	۵/۴۶٪	۰/۲۷٪
الکترونیک کارت دماوند	۸/۲۲٪	۸/۱۳٪	۰/۰۹٪
به پرداخت ملت	۱۴/۲۸٪	۱۳/۸۳٪	۰/۴۵٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۴/۴۱٪	۱۴/۷۵٪	-۰/۳۵٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۹۷٪	۶/۴۵٪	-۰/۴۸٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۲/۳۶٪	۱۲/۱۲٪	۰/۲۴٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۴/۲۹٪	۵/۳۷٪	-۱/۰۸٪
پرداخت نوین آراین	۲۲/۶۳٪	۱۳/۶۳٪	۹/۰۰٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۲۴/۳۴٪	۱۸/۳۵٪	۵/۹۹٪
سایان کارت	۸/۹۳٪	۸/۳۷٪	۰/۵۶٪
فن آوا کارت	۱۷/۰۱٪	۱۸/۰۶٪	-۱/۰۶٪
کارت اعتباری ایران کیش	۲۲/۰۸٪	۲۲/۲۶٪	-۰/۱۸٪
مجموع	۱۵/۹۱٪	۱۴/۶۹٪	۱/۲۳٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکتها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف غالب جدولها، کمترین میزان شاخص به صورت *Bol d* نمایش داده شده است.

بسته به جهت و میزان سرعت تغییرات هریک از دو مولفه‌ی تعداد کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش و تعداد کارتهای فعال سیستمی در هر شرکت PSP، عدد شاخص مذکور تحت تاثیر قرار گرفته است. بیشترین تغییر مربوط به سهم تعداد کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش از کارتهای فعال سیستمی با افزایش چشمگیر معادل با ۹/۰۰ درصد افزایش در شرکت "پرداخت نوین آراین" اتفاق افتاده است. کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با سهمی برابر با ۲۴/۳۴ درصد از کل کارتهای فعال سیستمی آن با پیشی گرفتن از شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" بالاترین رقم شاخص را نشان می‌دهند. در مقابل آن تنها ۴/۲۹ درصد از کل کارتهای فعال سیستمی شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" را کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی آن شامل می‌شوند.

**بررسی وضعیت بانک‌های
صادرکننده و پذیرنده**

۵- بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

در این بخش از گزارش برای داشتن درک بهتری از روند کاری بانک‌های کشور، به بررسی سهم بازار پذیرندگی و صادرکنندگی در بانک‌های^{۲۷} پذیرنده^{۲۸} و صادرکننده^{۲۹} در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی پرداخته می‌شود.

۵-۱- سهم بازار پذیرندگی

در این بخش، سهم بازار هریک از بانک‌های پذیرنده از لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌های کارتی شبکه‌ی شاپرک مورد بررسی قرار گرفته و همچنین سهم هر یک از آن‌ها نیز به تفکیک ابزارهای پذیرش محاسبه شده است.

^{۲۷} در کل گزارش منظور از بانک‌ها، بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری مجاز می‌باشد.

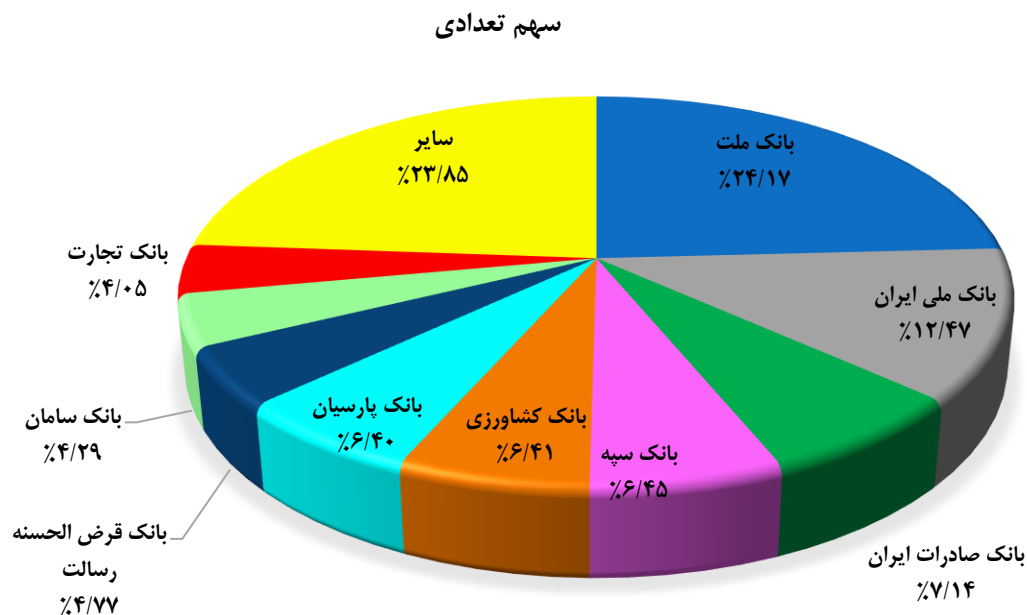
^{۲۸} بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است.

^{۲۹} بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید.

۵-۱-۱- سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت

این شاخص گستره فعالیت هر یک از بانک‌ها در پذیرش تعداد و مبلغ تراکنش‌های پشتیبانی شده در شبکه شاپرک را نشان می‌دهد.

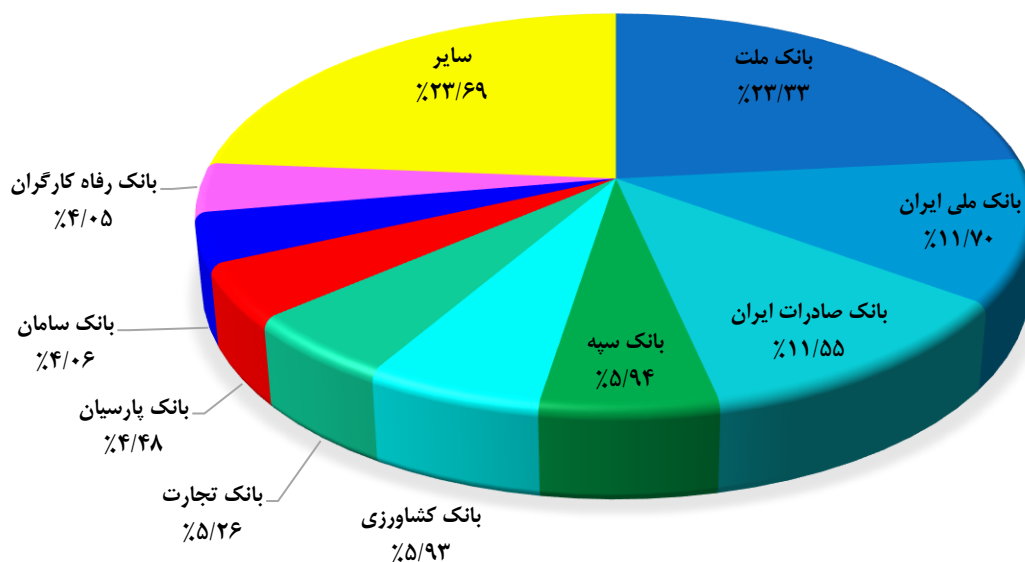
شکل ۵-۱ سهم تعدادی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت در دی ماه ۹۸ را نشان می‌دهد. همانگونه که مشاهده می‌گردد در نمودارهای مربوطه تنها نه بانک نخست با بالاترین سهم تعدادی و مبلغی در شبکه پرداخت آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

شکل ۵-۱ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - دی ۱۳۹۸

همچنین شکل ۵-۲ سهم مبلغی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل جمع مبلغ تراکنش‌های صنعت پرداخت در دی ماه ۹۸ را نشان می‌دهد.

سهم مبلغی

شکل ۲-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - دی ۱۳۹۸

از دو شکل بالا ملاحظه می‌شود که "بانک ملت" با سهم ۲۴/۱۷ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و سهم ۲۳/۳۳ درصدی از مبلغ تراکنش‌ها، همچنان با اختلاف زیاد، بالاترین سهم از پذیرش تراکنش‌های بازار را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است.

۵-۱-۲ سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار

تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، منجر به شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی بازاریابی هر یک از بانک‌ها به منظور پذیرش وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی در هر یک از ابزارهای پذیرش می‌شود. ذکر این نکته ضروری است

که در محاسبه شاخص فوق، آمار تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای تمامی بانک‌های پذیرنده در کارت‌خوان‌های چندشبایی^{۳۰} نیز در نظر گرفته می‌شود.

سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر یک از بانک‌های پذیرنده از بازار ابزارهای پذیرش برای دی ماه ۹۸ در جدول ۱-۵ ارائه شده است.

جدول ۱-۵ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - دی ۱۳۹۸

ردیف	بانک پذیرنده	سهم هر بانک پذیرنده از کل تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهم هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارت‌خوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارت‌خوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۲۷٪	۳/۵۴٪	۱/۷۷٪	۱/۳۱٪	۱/۰۱٪	۲/۷۴٪
۲	بانک انصار	۱/۷۸٪	۱/۰۵٪	۰/۰۳٪	۱/۸۴٪	۰/۳۳٪	۰/۱۹٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۶۴٪	۰/۱۱٪	۰/۰۰٪	۰/۶۸٪	۰/۳۴٪	۰/۰۰٪
۴	بانک آینده	۱/۵۰٪	۴/۳۵٪	۲۰/۶۳٪	۱/۸۸٪	۱/۹۴٪	۱۹/۴۶٪
۵	بانک پارسیان	۵/۶۷٪	۲۰/۷۶٪	۲/۴۹٪	۳/۲۳٪	۱۳/۶۷٪	۲/۵۰٪
۶	بانک پاسارگاد	۳/۸۳٪	۳/۴۳٪	۰/۰۰٪	۳/۲۰٪	۲/۱۲٪	۰/۰۰٪
۷	بانک تجارت	۴/۵۱٪	۰/۶۹٪	۰/۰۲٪	۵/۶۵٪	۲/۵۴٪	۰/۰۱٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۸۱٪	۰/۰۳٪	۰/۰۱٪	۰/۸۹٪	۰/۱۹٪	۰/۰۵٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۲۷٪	۲/۵۷٪	۰/۴۵٪	۰/۲۵٪	۰/۹۶٪	۲/۲۷٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۰۹٪	۱/۹۷٪	۰/۰۰٪	۰/۱۱٪	۲/۹۵٪	۰/۰۰٪
۱۲	بانک دی	۰/۲۵٪	۰/۱۰٪	۰/۰۰٪	۰/۳۰٪	۰/۰۹٪	۰/۰۱٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۴/۱۵٪	۱/۱۳٪	۱/۹۴٪	۴/۲۵٪	۲/۶۲٪	۲/۱۹٪
۱۴	بانک سامان	۴/۳۵٪	۵/۷۱٪	۱/۵۶٪	۳/۲۲٪	۱۰/۱۴٪	۸/۱۶٪
۱۵	بانک سپه	۶/۹۵٪	۴/۶۲٪	۰/۰۲٪	۶/۶۳٪	۱/۰۹٪	۰/۰۵٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۲۵٪	۰/۰۳٪	۰/۰۶٪	۰/۴۲٪	۰/۰۰٪	۰/۲۸٪

^{۳۰} منظور از لفظ چندشبایی، تعریف و اتصال بیش از یک شماره شبا به ابزار پذیرش است.

ردیف	بانک پذیرنده	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهم هر بانک پذیرنده از کل تراکنش های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱۷	بانک سینا	۰/۶۱٪	۰/۳۲٪	۰/۰۱٪	۰/۷۳٪	۰/۰۸٪	۰/۰۲٪
۱۸	بانک شهر	۰/۹۵٪	۰/۴۳٪	۰/۰۰٪	۰/۸۸٪	۷/۶۰٪	۰/۰۰٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۷/۹۳٪	۱/۲۰٪	۰/۴۴٪	۱۲/۲۶٪	۶/۶۳٪	۰/۵۵٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۳٪	۰/۲۶٪	۰/۰۰٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۵/۳۶٪	۰/۱۱٪	۰/۰۰٪	۳/۴۰٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱/۴۵٪	۰/۰۷٪	۰/۰۰٪	۱/۵۰٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪
۲۳	بانک قوامین	۱/۲۶٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۱/۸۸٪	۰/۰۹٪	۰/۰۰٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۱۴٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۲۶٪	۰/۳۴٪	۰/۰۰٪
۲۵	بانک کشاورزی	۶/۵۹٪	۹/۲۶٪	۰/۱۳٪	۶/۵۵٪	۱/۵۳٪	۰/۳۵٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۵۳٪	۰/۱۰٪	۰/۰۰٪	۰/۵۶٪	۰/۱۸٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۳۸٪	۱/۱۶٪	۰/۰۰٪	۰/۳۰٪	۰/۷۴٪	۰/۰۰٪
۲۸	بانک مسکن	۱/۱۱٪	۰/۱۴٪	۰/۰۰٪	۱/۳۴٪	۱/۹۵٪	۰/۰۱٪
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۰	بانک ملت	۲۲/۲۲٪	۲۱/۰۰٪	۶۱/۲۰٪	۲۱/۸۴٪	۳۳/۵۲٪	۵۴/۴۱٪
۳۱	بانک ملی ایران	۱۲/۴۳٪	۱۵/۷۹٪	۹/۲۳٪	۱۲/۳۶٪	۶/۹۵٪	۶/۷۶٪
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۱/۲۷٪	۰/۲۶٪	۰/۰۰٪	۱/۰۰٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۴۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۳۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۵۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۵۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۳۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۳۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول ۵-۱ مشاهده می گردد در بررسی این شاخص به ترتیب:

- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی به بانک‌های "ملت"، "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "سپه"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به بانک‌های "ملت"، "پارسیان"، "ملی ایران" و "کشاورزی"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به بانک‌های "ملت"، "آینده"، "ملی ایران" و "پارسیان"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی به بانک‌های "ملت"، "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "سپه"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به بانک‌های "ملت"، "پارسیان"، "سامان" و "شهر"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به بانک‌های "ملت"، "آینده"، "سامان" و "ملی ایران"

تعلق گرفته و این بانک‌ها به ترتیب در مکان‌های اول تا چهارم جای گرفته‌اند.

۵-۱-۳- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده

در این بخش از گزارش، طی شاخصی سهم تعدادی و مبلغی هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های همان بانک برای هر یک از ابزارهای پذیرش مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته است. این شاخص می‌تواند دید وسیعی از سهم و کارایی هر ابزار از تعداد کل تراکنش‌های صورت گرفته برای هر بانک پذیرنده را فراهم و زمینه تحلیل و برنامه‌ریزی را برای آن بانک ایجاد نماید.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده را به تفکیک بانک‌ها در شبکه پرداخت کشور نشان می‌دهد.

جدول ۲-۵ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - دی ۱۳۹۸

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده			سهم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱	بانک اقتصاد نوین	۷۸/۸۶٪	۱۴/۶۹٪	۶/۴۵٪	۸۹/۸۷٪	۹/۴۹٪	۰/۶۴٪
۲	بانک انصار	۹۶/۱۱٪	۳/۷۹٪	۰/۱۰٪	۹۷/۵۵٪	۲/۴۲٪	۰/۰۳٪
۳	بانک ایران زمین	۹۸/۸۷٪	۱/۱۳٪	۰/۰۰٪	۹۳/۵۴٪	۶/۴۶٪	۰/۰۰٪
۴	بانک آینده	۵۰/۱۷٪	۹/۶۹٪	۴۰/۱۴٪	۸۵/۰۵٪	۱۱/۹۴٪	۳/۰۰٪
۵	بانک پارسیان	۷۸/۷۴٪	۱۹/۲۴٪	۲/۰۲٪	۶۳/۳۳٪	۳۶/۵۱٪	۰/۱۷٪
۶	بانک پاسارگاد	۹۴/۳۶٪	۵/۶۳٪	۰/۰۰٪	۹۱/۷۳٪	۸/۲۷٪	۰/۰۰٪
۷	بانک تجارت	۹۸/۹۷٪	۱/۰۱٪	۰/۰۲٪	۹۴/۲۳٪	۵/۷۸٪	۰/۰۰٪
۸	بانک توسعه تعاون	۹۹/۶۶٪	۰/۲۵٪	۰/۰۹٪	۹۷/۱۹٪	۲/۷۹٪	۰/۰۲٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۹۹/۷۳٪	۰/۲۷٪	۰/۰۰٪	۹۹/۸۶٪	۰/۱۴٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۵۷/۳۴٪	۳۶/۹۹٪	۵/۶۷٪	۶۴/۸۶٪	۳۳/۱۶٪	۱/۹۸٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۴۰/۹۴٪	۵۹/۰۶٪	۰/۰۱٪	۲۰/۷۳٪	۷۹/۲۷٪	۰/۰۰٪
۱۲	بانک دی	۹۷/۳۶٪	۲/۶۳٪	۰/۰۲٪	۹۶/۲۵٪	۳/۷۴٪	۰/۰۱٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۹۵/۶۵٪	۱/۷۴٪	۲/۶۱٪	۹۲/۱۰٪	۷/۷۴٪	۰/۱۶٪
۱۴	بانک سامان	۹۰/۲۲٪	۷/۹۰٪	۱/۸۸٪	۶۹/۵۳٪	۲۹/۸۷٪	۰/۶۰٪
۱۵	بانک سپه	۹۵/۷۴٪	۴/۲۵٪	۰/۰۱٪	۹۷/۸۱٪	۲/۱۸٪	۰/۰۰٪
۱۶	بانک سرمایه	۹۷/۸۹٪	۰/۷۰٪	۱/۴۱٪	۹۹/۶۵٪	۰/۱۳٪	۰/۲۳٪
۱۷	بانک سینا	۹۶/۴۹٪	۳/۴۱٪	۰/۱۰٪	۹۸/۵۷٪	۱/۴۲٪	۰/۰۱٪
۱۸	بانک شهر	۹۷/۰۶٪	۲/۹۴٪	۰/۰۰٪	۴۵/۸۵٪	۵۴/۱۵٪	۰/۰۰٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۹۸/۶۸٪	۱/۰۰٪	۰/۳۲٪	۹۳/۱۱٪	۶/۸۷٪	۰/۰۱٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۹۷/۲۸٪	۲/۷۳٪	۰/۰۰٪	۴۷/۸۲٪	۵۲/۱۸٪	۰/۰۰٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۹۹/۸۶٪	۰/۱۴٪	۰/۰۰٪	۹۹/۸۱٪	۰/۱۹٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۹۹/۶۸٪	۰/۳۰٪	۰/۰۱٪	۹۹/۷۳٪	۰/۲۷٪	۰/۰۰٪
۲۳	بانک قوامین	۹۹/۸۷٪	۰/۱۲٪	۰/۰۰٪	۹۹/۳۳٪	۰/۶۸٪	۰/۰۰٪
۲۴	بانک کارآفرین	۹۹/۱۲٪	۰/۸۸٪	۰/۰۰٪	۸۴/۹۱٪	۱۵/۰۹٪	۰/۰۰٪
۲۵	بانک کشاورزی	۹۱/۳۴٪	۸/۵۶٪	۰/۱۰٪	۹۶/۸۹٪	۳/۰۹٪	۰/۰۲٪
۲۶	بانک گردشگری	۹۸/۷۳٪	۱/۲۵٪	۰/۰۲٪	۹۵/۷۵٪	۴/۲۵٪	۰/۰۰٪

ردیف	بانک پذیرنده	سهام تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش های هر بانک پذیرنده			سهام مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش های هر بانک پذیرنده		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	موبایلی
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۸۳/۰۵٪	۱۶/۹۳٪	۰/۰۲٪	۷۴/۶۶٪	۲۵/۳۴٪	۰/۰۰٪
۲۸	بانک مسکن	۹۹/۱۵٪	۰/۸۳٪	۰/۰۲٪	۸۳/۴۴٪	۱۶/۵۶٪	۰/۰۰٪
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰,۰۰٪	۰,۰۰٪	۰,۰۰٪	۰,۰۰٪	۰,۰۰٪	۰,۰۰٪
۳۰	بانک ملت	۸۱/۷۱٪	۵/۱۵٪	۱۳/۱۳٪	۸۲/۱۲٪	۱۷/۱۹٪	۰/۷۰٪
۳۱	بانک ملی ایران	۸۸/۶۵٪	۷/۵۱٪	۳/۸۴٪	۹۲/۷۲٪	۷/۱۱٪	۰/۱۷٪
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۹۸/۶۸٪	۱/۳۲٪	۰/۰۰٪	۹۹/۳۱٪	۰/۶۹٪	۰/۰۰٪
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۹۹/۷۱٪	۰/۲۹٪	۰,۰۰٪	۹۹/۶۳٪	۰/۳۷٪	۰,۰۰٪
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۹۹/۹۷٪	۰/۰۳٪	۰,۰۰٪	۹۹/۹۶٪	۰/۰۴٪	۰,۰۰٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۹۹/۸۹٪	۰/۱۱٪	۰/۰۰٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۹۹/۹۶٪	۰/۰۴٪	۰,۰۰٪	۹۹/۹۹٪	۰/۰۱٪	۰,۰۰٪

همانگونه که مشاهده می گردد:

- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش های هر بانک پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش موبایلی در دی ماه ۹۸ در تراکنش های بانک های کشور به بانک "آینده" تعلق گرفته است. پس از آن بانک های "ملت"، "بانک اقتصاد نوین" و "حکمت ایرانیان" در مکان های دوم تا چهارم قرار گرفته اند.
 - بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش های بانک های پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش اینترنتی در دی ماه ۹۸ در تراکنش های بانک های کشور، با اختلاف خیلی زیاد با دیگر بانک های کشور به بانک "خاورمیانه" تعلق گرفته است. بعد از بانک "خاورمیانه" بانک های "حکمت ایرانیان"، "پارسیان" و "بانک مرکزی" به ترتیب در مکان های دوم تا چهارم قرار گرفته اند.
- این درحالیست که طی بررسی های انجام شده مشخص می گردد که در دی ماه بانک های "آینده" و "خاورمیانه" در کل به ترتیب ۲/۶۶ و ۰/۲۰ درصد تعداد تراکنش های کارتی شبکه پرداخت کشور را در

دست داشته‌اند که همانگونه که مشاهده می‌گردد، ارقام متعلق به بانک‌های "آینده" و "خاورمیانه" در مقابل کل تعداد تراکنش‌های کارتی در شبکه پرداخت سهم بسیار ناچیزی بوده است.

کلیه این موارد در حالی است که در سایر بانک‌های کشور بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌های بوده و نیز بیشترین سهم از مبالغ تراکنش‌ها توسط ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های جذب هر بانک شده است.

۵-۱-۴- اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها

همانند آنچه در بخش ۴-۱-۴ معرفی شد، با اندازه‌گیری میزان تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها، می‌توان میزان رقابت و انحصار در آن بازار را بررسی نمود. هرچه میزان شاخص تمرکز، عدد کمتری باشد، بازار رقابتی‌تر و هر چه شاخص تمرکز عدد بیشتری باشد، بازار به انحصار نزدیک‌تر خواهد بود. در این قسمت نیز وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی بانک‌ها در نقش پذیرندگی تراکنش‌ها با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۳-۵ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک، به ازای هر سه ابزار پذیرش محاسبه شده است.

جدول ۳-۵ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - دی ۱۳۹۸

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاه‌های		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		S_i	2S_i	S_i	2S_i	S_i	2S_i
۱	بانک اقتصاد نوین	۱	۲	۴	۱۳	۲	۳
۲	بانک انصار	۲	۳	۱	۱	۰	۰
۳	بانک ایران زمین	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۴	بانک آینده	۲	۲	۴	۱۹	۲۱	۴۲۵
۵	بانک پارسیان	۶	۳۲	۲۱	۴۳۱	۲	۶
۶	بانک پاسارگاد	۴	۱۵	۳	۱۲	۰	۰
۷	بانک تجارت	۵	۲۰	۱	۰	۰	۰
۸	بانک توسعه تعاون	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاه		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		S_i	2S_i	S_i	2S_i	S_i	2S_i
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰	۰	۳	۷	۰	۰
۱۱	بانک خاورمیانه	۰	۰	۲	۴	۰	۰
۱۲	بانک دی	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۳	بانک رفاه کارگران	۴	۱۷	۱	۱	۲	۴
۱۴	بانک سامان	۴	۱۹	۶	۳۳	۲	۲
۱۵	بانک سپه	۷	۴۸	۵	۲۱	۰	۰
۱۶	بانک سرمایه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۷	بانک سینا	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۱۸	بانک شهر	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۱۹	بانک صادرات ایران	۸	۶۳	۱	۱	۰	۰
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۵	۲۹	۰	۰	۰	۰
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱	۲	۰	۰	۰	۰
۲۳	بانک قوامین	۱	۲	۰	۰	۰	۰
۲۴	بانک کارآفرین	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۵	بانک کشاورزی	۷	۴۳	۹	۸۶	۰	۰
۲۶	بانک گردشگری	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰	۰	۱	۱	۰	۰
۲۸	بانک مسکن	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۰	بانک ملت	۲۲	۴۹۴	۲۱	۴۴۱	۶۱	۳۰۷۴۶
۳۱	بانک ملی ایران	۱۲	۱۵۵	۱۶	۲۵۶	۹	۸۱
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۱	۲	۰	۰	۰	۰
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰	۰	۰	۰	۰	۰
شاخص هرفیندال - هیرشمن		۹۵۲	۰	۱۰۳۲۱	۰	۴۰۲۷۲	۰

ملاحظه می‌شود که در دی ۱۳۹۸، شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ابزار پذیرش موبایلی عدد ۴،۲۷۲ به‌دست آمده است (بالاتر از ۱۸۰۰) که با توجه به جدول ۴-۴ و سهم هر بانک پذیرنده از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش، نشان‌دهنده تمرکز بالا در بازار ابزار پذیرش موبایلی است؛ به این معنا که در بازار ابزار پذیرش موبایلی تعداد بسیار کمی از بانک‌ها سهم قابل توجهی از پذیرش تراکنش‌های بازار را در اختیار گرفته‌اند. برای این شاخص در بازار ابزار پذیرش اینترنتی ۱،۳۳۱ حاصل شده است (بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۴-۴، این رقم مبین وجود تمرکز ملایم در بازار این ابزار بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد. لذا سایر بانک‌های پذیرنده در بازار این ابزار نسبت به بازار ابزار پذیرش موبایلی سهم بالاتر و قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. مقدار این شاخص در بازار ابزار پذیرش کارتهای فروشگاهی ۹۵۲ حاصل شده است (کمتر از ۱۰۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۴-۴، این رقم مبین وجود تمرکز رقابتی در بازار این ابزار بین بانک‌های پذیرنده شده است. در جدول ۴-۵ میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک‌های پذیرنده در دی ماه ۹۸ نسبت به آذر ماه ۹۸ محاسبه شده و ارائه گردیده است.

جدول ۴-۵ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده-آذر و دی ۹۸

HHI	کارتهای فروشگاهی			ابزار پذیرش اینترنتی			ابزار پذیرش موبایلی		
	آذر ۹۸	دی ۹۸	نرخ رشد	آذر ۹۸	دی ۹۸	نرخ رشد	آذر ۹۸	دی ۹۸	نرخ رشد
شاخص H-H	۹۳۷	۹۵۲	۱/۶۵٪	۱،۲۴۹	۱،۳۳۱	۵/۷۸٪	۴،۳۱۸	۴،۲۷۲	-۱/۰۶٪

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارتی، در حوزه ابزار پذیرش موبایلی رشد منفی داشته و این به معنای تمایل به سمت رقابت بین ابزارهای پذیرش در بازار بانک‌های پذیرنده در کشور می‌باشد.

۲-۵- سهم بازار صادرکنندگی

در این قسمت به بررسی سهم بازار صادرکنندگی بانک‌ها پرداخته می‌شود. برای این منظور ابتدا آماری از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک^{۳۱} ارائه شده و سپس سهم بازار هر یک از بانک‌های صادرکننده کارت تراکنش‌دار از مجموع کارت‌ها و نیز به تفکیک انواع کارت‌های بانکی محاسبه می‌گردد.

۵-۲-۱- تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در

سوئیچ شاپرک

کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوئیچ شاپرک به لحاظ کاربری در سه دسته کارت برداشت (بدهی)^{۳۲}، کارت اعتباری^{۳۳} و کارت پیش‌پرداخته^{۳۴} یا بی‌نام (کارت هدیه و بن کارت) طبقه‌بندی می‌شوند.

در دی ماه ۱۳۹۸، تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک مجموعاً ۱۴،۹۵۶،۶۱۴ عدد بوده است که بیشترین تعداد آن با ۹۸،۶۲۹،۵۱۰ عدد و سهم تعدادی ۹۵/۸۰ درصدی متعلق به کارت برداشت و کمترین تعداد آن ۱۴۰،۵۱۷ عدد و سهم ۰/۱۴ درصدی متعلق به کارت اعتباری بوده است. این اطلاعات در جدول ۵-۵ ارائه شده است.

۳۱ کارت‌هایی که در دوره مورد بررسی حداقل یک تراکنش در سوئیچ شاپرک داشته باشند. در این تعریف تعداد تراکنش‌های کارت‌ها اهمیتی نداشته و هر کارتی با تراکنش بیش از یک عدد، تنها یک مرتبه در آمار لحاظ می‌گردد.

Debit card^{۳۲}

Credit card^{۳۳}

Prepaid^{۳۴}

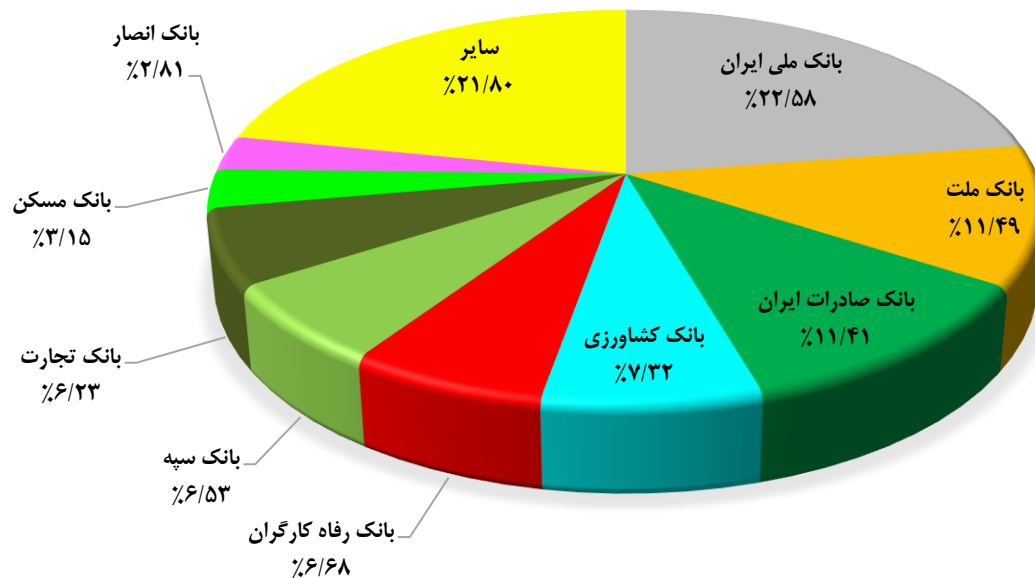
جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - دی ۱۳۹۸

ماه	شاخص	تعداد کارت هدیه و بن کارت	تعداد کارت اعتباری	تعداد کارت برداشت	مجموع
۹۸۰۹	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۴,۵۸۲,۵۵۹	۱۳۲,۱۳۱	۹۹,۹۱۵,۴۹۲	۱۰۴,۶۳۰,۱۸۲
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۴/۳۸٪	۰/۱۳٪	۹۵/۴۹٪	-
۹۸۱۰	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۴,۱۸۶,۵۸۷	۱۴۰,۵۱۷	۹۸,۶۲۹,۵۱۰	۱۰۲,۹۵۶,۶۱۴
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۴/۰۷٪	۰/۱۴٪	۹۵/۸۰٪	-
	رشد تعداد کارت بانکی تراکنش‌دار	-۷/۱۶٪	۸/۰۸٪	۰/۳۲٪	-۱/۶۰٪

همانگونه که در جدول فوق ملاحظه می‌شود، تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در دی ماه ۹۸ نسبت به آذر ماه ۹۸، نرخ رشد منفی معادل ۶۰/۱ درصد داشته است. همانگونه که در جدول ۵-۵ مشخص است، نرخ رشد در دو دسته کارت اعتباری و کارت برداشت مثبت بوده است.

۵-۲-۲- سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

طی دی ماه ۹۸ تعداد کارت‌های دارای حداقل یک تراکنش، متعلق به تعداد ۳۶ بانک صادرکننده بوده که سهم تعدادی کارت‌های این بانک‌ها از تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شکل ۵-۳ ترسیم شده است.

شکل ۳-۵ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - دی ۱۳۹۸

ملاحظه می‌شود که در دی ماه ۹۸ بانک‌های "ملی ایران"، "ملت" و "صادرات ایران" دارای بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک بوده‌اند. همانگونه که مشاهده می‌گردد در نمودار بالا تنها نه بانک با سهم تعدادی بالاتر از کل تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

۵-۲-۳- سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت بانکی تراکنش‌دار برای دی ماه سال ۱۳۹۸ در جدول ۵-۶ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در این ماه بیشترین کارت اعتباری تراکنش‌دار متعلق به بانک‌های "ملت"، "صادرات ایران" و "سپه"؛ بیشترین کارت برداشت تراکنش‌دار به

ترتیب متعلق به بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "ملت"؛ و بیشترین کارت هدیه و بن کارت تراکنش‌دار متعلق به بانک‌های "ملی ایران"، "پارسیان" و "ملت" بوده است.

جدول ۵-۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - دی ۱۳۹۸

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۷۸٪	۰/۹۵٪	۱/۶۷٪
۲	بانک انصار	۰/۳۱٪	۲/۸۹٪	۱/۲۲٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۰۲٪	۰/۴۲٪	۰/۷۳٪
۴	بانک آینده	۰/۰۶٪	۱/۵۰٪	۳/۹۷٪
۵	بانک پارسیان	۰/۰۵٪	۱/۶۱٪	۱۴/۹۰٪
۶	بانک پاسارگاد	۰/۵۶٪	۲/۱۸٪	۳/۶۱٪
۷	بانک تجارت	۰/۱۰٪	۶/۳۴٪	۳/۶۵٪
۸	بانک توسعه تعاون	۲/۷۲٪	۰/۸۹٪	۱/۰۰٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۲۳٪	۰/۳۵٪	۰/۵۶٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۲۲٪	۰/۰۱٪	۰/۰۳٪
۱۲	بانک دی	۰/۳۹٪	۰/۴۵٪	۰/۲۰٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۰/۰۰٪	۶/۷۹٪	۴/۳۱٪
۱۴	بانک سامان	۵/۱۵٪	۰/۹۱٪	۳/۳۲٪
۱۵	بانک سپه	۱۳/۳۲٪	۶/۶۶٪	۳/۲۱٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۰۰٪	۰/۲۳٪	۰/۳۶٪
۱۷	بانک سینا	۲/۱۰٪	۰/۶۴٪	۰/۸۵٪
۱۸	بانک شهر	۰/۵۲٪	۱/۶۸٪	۴/۲۳٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۱۵/۹۵٪	۱۱/۵۸٪	۷/۱۴٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۳۵٪	۰/۰۳٪	۰/۰۵٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۰۰٪	۱/۷۱٪	۰/۸۲٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۰۰٪	۱/۴۸٪	۰/۷۹٪
۲۳	بانک قوامین	۰/۰۰٪	۱/۶۸٪	۱/۲۸٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۰۰٪	۰/۱۱٪	۰/۴۵٪
۲۵	بانک کشاورزی	۰/۱۹٪	۷/۴۳٪	۴/۹۴٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۵۹٪	۰/۲۵٪	۰/۲۹٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪
۲۸	بانک مسکن	۰/۰۰٪	۳/۲۲٪	۱/۴۸٪
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۰	بانک ملت	۴۱/۵۱٪	۱۱/۳۸٪	۱۲/۹۸٪
۳۱	بانک ملی ایران	۴/۳۰٪	۲۲/۷۴٪	۱۹/۳۱٪
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۸/۴۷٪	۲/۳۹٪	۰/۸۳٪
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۱٪
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۰۲٪	۰/۸۷٪	۱/۲۴٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۱/۰۳٪	۰/۲۶٪	۰/۱۳٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۰۰٪	۰/۳۳٪	۰/۳۸٪

ملاحظه می شود در این ماه، بیشترین سهم از تعداد کارت های بانکی تراکنش دار از نوع کارت برداشت با ۲۲/۷۴ درصد متعلق به بانک "ملی ایران"، از نوع کارت اعتباری با ۴۱/۵۱ درصد متعلق به بانک "ملت" و از نوع کارت هدیه و بن کارت با ۱۹/۳۱ درصد متعلق به بانک "ملی ایران" بوده است.

۵-۲-۴- سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک

در این بخش از گزارش برای داشتن تصویری از سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک برای دی ماه ۹۸ اطلاعات مربوطه در جدول ۵-۷ ارائه شده است.

جدول ۵-۷ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده - دی ۱۳۹۸

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از تراکنش‌های بانک	سهم کارت برداشت از تراکنش‌های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش‌های بانک
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۲۵٪	۹۲/۸۰٪	۶/۹۵٪
۲	بانک انصار	۰/۰۲٪	۹۸/۲۲٪	۱/۷۶٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۰۱٪	۹۳/۱۷٪	۶/۸۲٪
۴	بانک آینده	۰/۰۱٪	۸۹/۹۳٪	۱۰/۰۸٪
۵	بانک پارسیان	۰/۰۰٪	۷۱/۸۵٪	۲۸/۱۵٪
۶	بانک پاسارگاد	۰/۰۳٪	۹۳/۴۲٪	۶/۵۵٪
۷	بانک تجارت	۰/۰۰٪	۹۷/۶۱٪	۲/۳۸٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۴۱٪	۹۵/۰۷٪	۴/۵۱٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰,۰۰٪	۹۴/۴۴٪	۵/۵۶٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۰۹٪	۹۳/۵۵٪	۶/۳۶٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۲/۰۳٪	۸۹/۵۶٪	۸/۴۱٪
۱۲	بانک دی	۰/۱۲٪	۹۷/۹۸٪	۱/۹۰٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۰/۰۰٪	۹۷/۳۷٪	۲/۶۳٪
۱۴	بانک سامان	۰/۶۹٪	۸۵/۹۷٪	۱۳/۳۴٪
۱۵	بانک سپه	۰/۲۸٪	۹۷/۷۲٪	۲/۰۰٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۰۰٪	۹۳/۸۱٪	۶/۱۸٪
۱۷	بانک سینا	۰/۴۴٪	۹۴/۲۲٪	۵/۳۴٪
۱۸	بانک شهر	۰/۰۴٪	۹۰/۳۳٪	۹/۶۳٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۰/۱۹٪	۹۷/۲۶٪	۲/۵۵٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۱/۶۴٪	۹۱/۱۹٪	۷/۱۸٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۰,۰۰٪	۹۷/۹۹٪	۲/۰۱٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از تراکنش های بانک	سهم کارت برداشت از تراکنش های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش های بانک
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰,۰۰٪	۹۷/۷۹٪	۲/۲۱٪
۲۳	بانک قوامین	۰,۰۰٪	۹۶/۸۷٪	۳/۱۳٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰,۰۰٪	۸۴/۸۷٪	۱۵/۱۳٪
۲۵	بانک کشاورزی	۰/۰۰٪	۹۷/۲۵٪	۲/۷۴٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۳۲٪	۹۵/۰۷٪	۴/۶۱٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰,۰۰٪	۸۲/۵۷٪	۱۷/۴۳٪
۲۸	بانک مسکن	۰,۰۰٪	۹۸/۰۸٪	۱/۹۲٪
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۱۰/۸۷٪	۸۱/۸۸٪	۷/۲۵٪
۳۰	بانک ملت	۰/۴۹٪	۹۴/۹۱٪	۴/۶۰٪
۳۱	بانک ملی ایران	۰/۰۳٪	۹۶/۵۰٪	۳/۴۸٪
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۰/۴۹٪	۹۸/۰۶٪	۱/۴۵٪
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰,۰۰٪	۹۷/۵۶٪	۲/۴۴٪
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۰۰٪	۹۴/۲۹٪	۵/۷۱٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۵۶٪	۹۷/۲۸٪	۲/۱۶٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰,۰۰٪	۹۵/۱۲٪	۴/۸۸٪

همانگونه که ملاحظه می شود همچنان بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش دار در هر بانکی به کارت برداشت و سپس کارت هدیه و بن کارت اختصاص داشته و کارت اعتباری کمترین سهم (در اغلب بانک ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

۵-۲-۵- اندازه گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت های بانکی تراکنش دار

در این بخش از گزارش، شاخص هرفیندال - هیرشمن برای سنجش میزان تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از انواع کارت های بانکی تراکنش دار در شبکه شاپرک اندازه گیری و بررسی می شود. در واقع هدف بررسی میزان رقابت بانک ها در صادر نمودن انواع کارت های بانکی است که به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق

کارت‌های صادر شده، از کارت‌های تراکنش‌دار شبکه شاپرک در محاسبه این شاخص استفاده شده است. در جدول ۸-۵ نتایج این بررسی ارائه شده است.

جدول ۸-۵ محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - دی ۱۳۹۸

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
۱	بانک اقتصاد نوین	۲	۳	۱	۱	۲	۳
۲	بانک انصار	۰	۰	۳	۸	۱	۱
۳	بانک ایران زمین	۰	۰	۰	۰	۱	۱
۴	بانک آینده	۰	۰	۲	۲	۴	۱۶
۵	بانک پارسیان	۰	۰	۲	۳	۱۵	۲۲۲
۶	بانک پاسارگاد	۱	۰	۲	۵	۴	۱۳
۷	بانک تجارت	۰	۰	۶	۴۰	۴	۱۳
۸	بانک توسعه تعاون	۳	۷	۱	۱	۱	۱
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰	۰	۰	۰	۱	۰
۱۱	بانک خاورمیانه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۲	بانک دی	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۳	بانک رفاه کارگران	۰	۰	۷	۴۶	۴	۱۹
۱۴	بانک سامان	۵	۲۷	۱	۱	۳	۱۱
۱۵	بانک سپه	۱۳	۱۷۷	۷	۴۴	۳	۱۰
۱۶	بانک سرمایه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۷	بانک سینا	۲	۴	۱	۰	۱	۱
۱۸	بانک شهر	۱	۰	۲	۳	۴	۱۸
۱۹	بانک صادرات ایران	۱۶	۲۵۴	۱۲	۱۳۴	۷	۵۱
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۰	۰	۲	۳	۱	۱
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰	۰	۱	۲	۱	۱
۲۳	بانک قوامین	۰	۰	۲	۳	۱	۲
۲۴	بانک کارآفرین	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۵	بانک کشاورزی	۰	۰	۷	۵۵	۵	۲۴

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		Si	Si ^۲	Si	Si ^۲	Si	Si ^۲
۲۶	بانک گردشگری	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۸	بانک مسکن	۰	۰	۳	۱۰	۱	۲
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۰	بانک ملت	۴۲	۱،۷۲۳	۱۱	۱۳۰	۱۳	۱۶۹
۳۱	بانک ملی ایران	۴	۱۹	۲۳	۵۱۷	۱۹	۳۷۳
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۸	۷۲	۲	۶	۱	۱
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰	۰	۱	۱	۱	۲
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰	۰	۰	۰	۰	۰
	شاخص هرفیندال - هیرشمن		۲،۲۹۰		۱،۰۱۶		۹۵۴

ملاحظه می‌شود که در این ماه، شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادر کنندگی در یک دسته "کارت برداشت رشد مثبت داشته است. همانگونه که در جدول ۵-۹ نیز مشاهده می‌گردد، این شاخص برای "کارت برداشت" نرخ رشد مثبت ۰/۸۰ درصد نشان داده که بیانگر آن است که بازار این نوع کارت همچنان در طبقه "تمرکز بالا" قرار گرفته و به سمت انحصار پیش رفته است. بالاترین سهم در دی ماه ۹۸ برای کارت اعتباری به ترتیب به بانک‌های "ملت"، "صادرات ایران" و "سپه" تعلق گرفته است.

میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال - هیرشمن برای بازار بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکش‌دار در دی ماه ۹۸ نسبت به آذر ماه ۹۸ در جدول ۵-۹ ارائه شده است.

جدول ۵-۹ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده - آذر و دی ۹۸

کارت اعتباری			کارت برداشت			کارت هدیه و بن کارت			HHI
آذر ۹۸	دی ۹۸	نرخ رشد	آذر ۹۸	دی ۹۸	نرخ رشد	آذر ۹۸	دی ۹۸	نرخ رشد	
۲،۴۳۳	۲،۲۹۰	-۵/۹۰٪	۱،۰۰۸	۱،۰۱۶	۰/۸۰٪	۹۵۶	۹۵۴	-۰/۲۴٪	شاخص HHI

با توجه به اطلاعات جدول ۵-۹ ملاحظه می‌شود که میزان تغییرات شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های صادر کننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار، در دی ماه در حوزه صدور "کارت اعتباری" در کشور با رشد منفی ۵/۹۰ درصدی، در حوزه "کارت هدیه و بن کارت" با رشد منفی ۰/۲۴ درصدی و در حوزه "کارت برداشت" با رشد مثبت ۰/۸۰ درصدی مواجه بوده است.

۳-۵- سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده

در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک آورده شده تا میزان فعالیت بانک‌ها در حوزه صدور و پذیرش تراکنش‌های شاپرکی مشخص گردد. جدول ۵-۱۰ سهم هر بانک از تعداد و مبلغ کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را نشان می‌دهد.

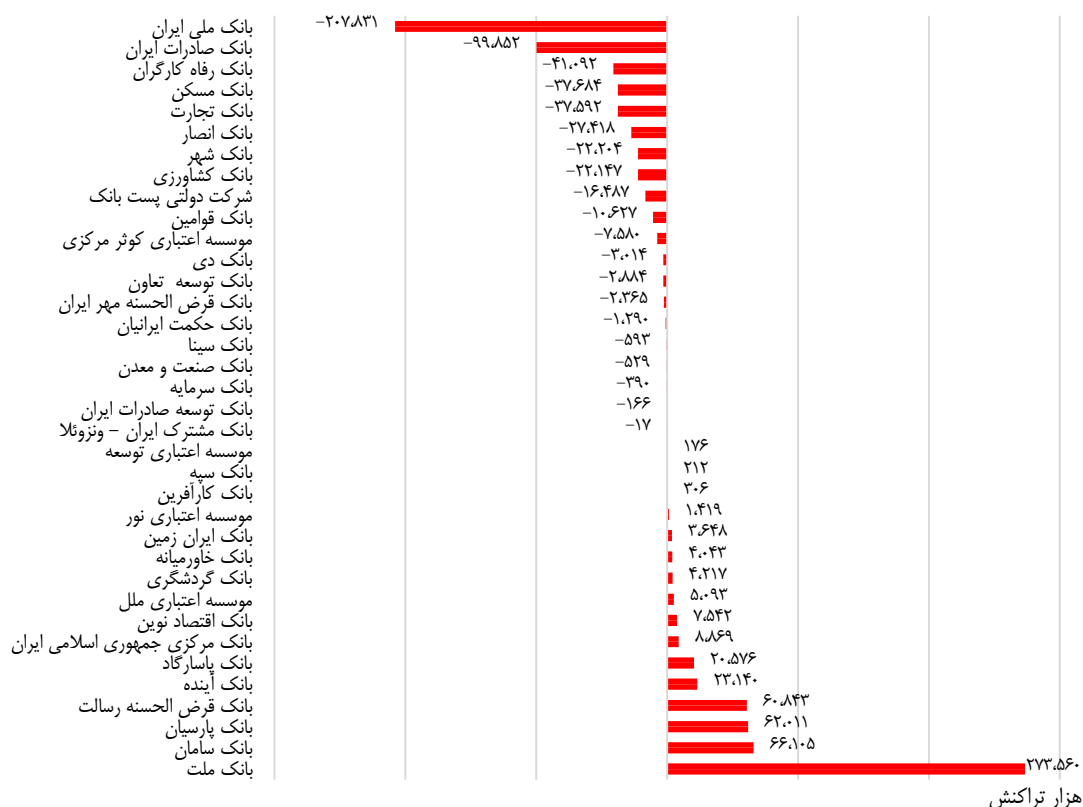
جدول ۵-۱۰ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - دی ۱۳۹۸

ردیف	نام بانک	سهم تعدادی تراکنش‌ها		سهم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهم تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۰۹٪	۱/۴۳٪	۱/۱۸٪	۱/۲۸٪
۲	بانک انصار	۲/۹۰٪	۱/۶۵٪	۲/۳۹٪	۱/۶۵٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۴۱٪	۰/۵۷٪	۰/۵۸٪	۰/۶۳٪
۴	بانک آینده	۱/۶۲٪	۲/۶۶٪	۲/۳۷٪	۱/۹۴٪
۵	بانک پارسیان	۳/۵۹٪	۶/۴۰٪	۲/۷۶٪	۴/۴۸٪
۶	بانک پاسارگاد	۲/۶۹٪	۳/۶۱٪	۲/۶۵٪	۳/۰۶٪
۷	بانک تجارت	۵/۷۵٪	۴/۰۵٪	۵/۲۲٪	۵/۲۶٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۸۵٪	۰/۷۲٪	۰/۸۵٪	۰/۸۰٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۱٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۴۷٪	۰/۴۱٪	۰/۳۲٪	۰/۳۴٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۰۲٪	۰/۲۰٪	۰/۰۲٪	۰/۴۵٪
۱۲	بانک دی	۰/۳۷٪	۰/۲۳٪	۰/۴۴٪	۰/۲۸٪

ردیف	نام بانک	سهیم تعدادی تراکنش‌ها		سهیم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهیم تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل	سهیم تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهیم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهیم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۱۳	بانک رفاه کارگران	۵/۷۱٪	۳/۸۶٪	۴/۴۶٪	۴/۰۵٪
۱۴	بانک سامان	۱/۳۰٪	۴/۲۹٪	۱/۷۳٪	۴/۰۶٪
۱۵	بانک سپه	۶/۴۴٪	۶/۴۵٪	۵/۹۸٪	۵/۹۴٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۲۴٪	۰/۲۳٪	۰/۲۹٪	۰/۳۷٪
۱۷	بانک سینا	۰/۵۹٪	۰/۵۶٪	۰/۶۴٪	۰/۶۵٪
۱۸	بانک شهر	۱/۸۹٪	۰/۸۷٪	۲/۲۹٪	۱/۶۸٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۱۱/۶۷٪	۷/۱۴٪	۱۲/۴۳٪	۱۱/۵۵٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۳٪	۰/۰۱٪	۰/۰۳٪	۰/۰۶٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۲/۰۲٪	۴/۷۷٪	۲/۷۱٪	۲/۹۹٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱/۴۰٪	۱/۲۹٪	۲/۱۲٪	۱/۳۲٪
۲۳	بانک قوامین	۱/۶۱٪	۱/۱۳٪	۱/۸۰٪	۱/۶۶٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۱۲٪	۰/۱۳٪	۰/۱۶٪	۰/۲۷٪
۲۵	بانک کشاورزی	۷/۴۰٪	۶/۴۱٪	۶/۲۹٪	۵/۹۳٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۲۹٪	۰/۴۸٪	۰/۴۵٪	۰/۵۱٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۱٪	۰/۴۱٪	۰/۰۱٪	۰/۳۵٪
۲۸	بانک مسکن	۲/۷۰٪	۰/۹۹٪	۲/۵۸٪	۱/۴۱٪
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۰	بانک ملت	۱۱/۷۶٪	۲۴/۱۷٪	۱۷/۸۱٪	۲۳/۳۳٪
۳۱	بانک ملی ایران	۲۱/۸۷٪	۱۲/۴۷٪	۱۶/۷۷٪	۱۱/۷۰٪
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۱/۸۸٪	۱/۱۴٪	۱/۲۵٪	۰/۸۸٪
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۷۷٪	۰/۴۲٪	۰/۶۰٪	۰/۳۴٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۲۴٪	۰/۴۷٪	۰/۳۲٪	۰/۴۶٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۲۸٪	۰/۳۴٪	۰/۴۵٪	۰/۲۹٪

اطلاعات جدول ۵-۱۰ بیانگر آن است که در دی ماه ۹۸ بیشترین سهم از تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادرشده به ترتیب به بانک‌های "ملی ایران" و "ملت" تعلق داشته است. بالاترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های پذیرش شده نیز در بانک "ملت" گزارش می‌شود. در ادامه شکل ۵-۴ نشان دهنده برتری عملکرد هر بانک

از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرکی است. برای محاسبه این ویژگی، تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک کسر و حاصل در شکل نمایش داده شده است.

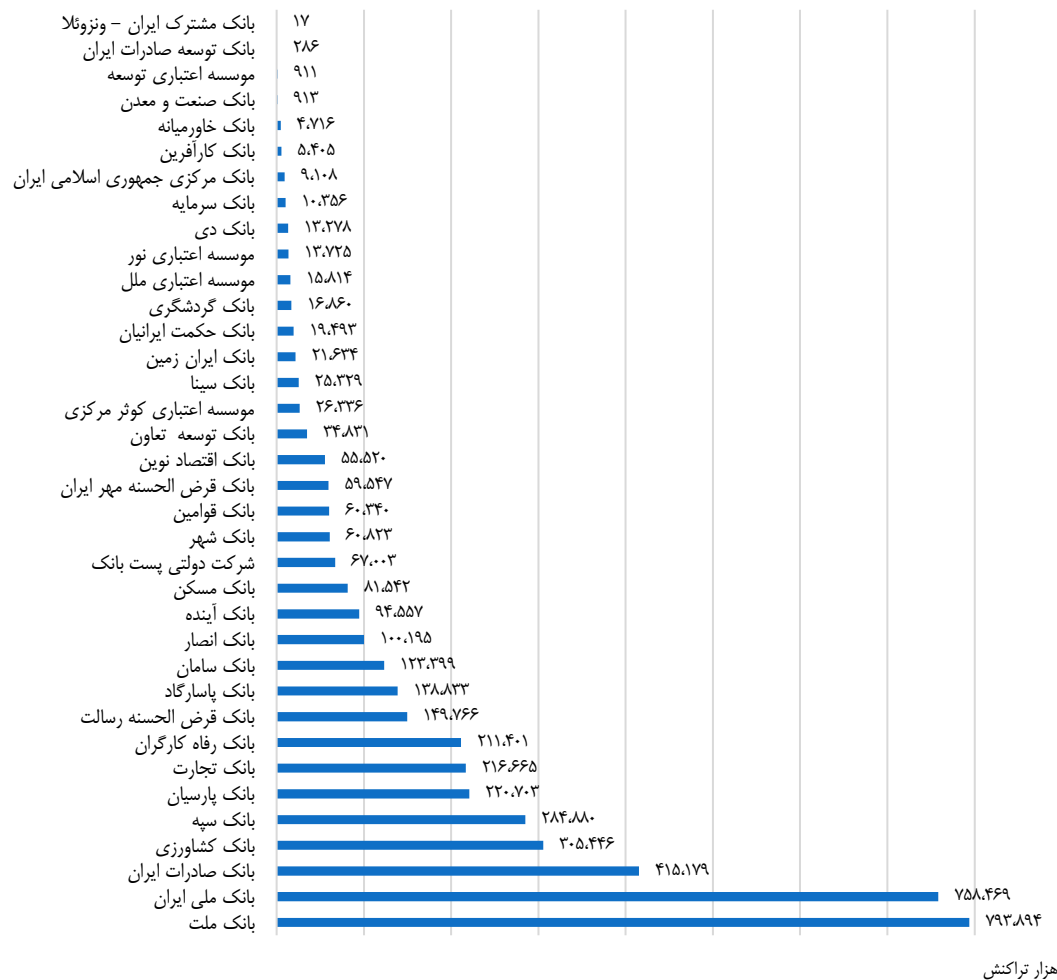

شکل ۴-۵ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - دی ۱۳۹۸

بر اساس این شکل، سه بانک "ملت"، "سامان" و "پارسیان" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "رفاه کارگران" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. شکل ۴-۵ شمای کلی از جریان منابع مالی از طریق ابزارهای کارتی در را در هر یک از بانک‌ها نشان می‌دهد.

از سویی دیگر مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده با تراکنش‌های پذیرش شده در هر بانک، بیانگر سهم آن بانک از کل تعداد تراکنش‌ها می‌باشد. بدین ترتیب دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش

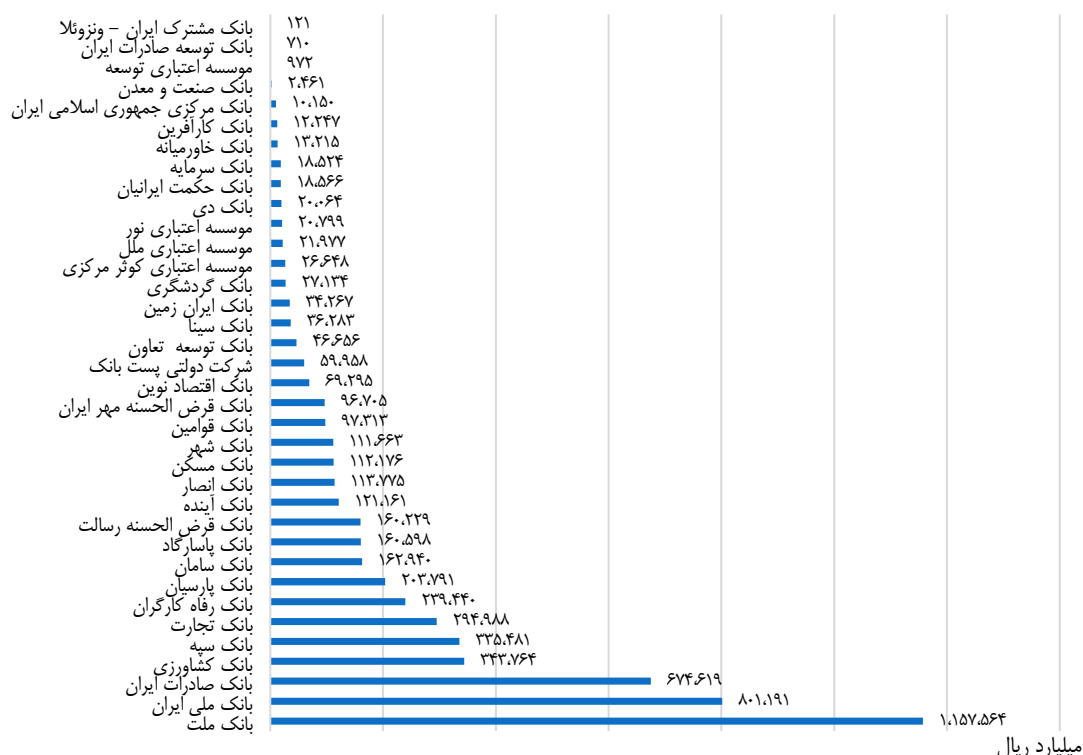
صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور به دست می‌آید. این شاخص که از مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک به دست می‌آید در شکل ۵-۵ نشان داده شده است.

شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - دی ۱۳۹۸

همانگونه که در شکل ۵-۵ مشاهده می‌گردد سه بانک "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" همچنان بیشترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی و سه بانک "مشترک ایران-ونزوئلا"، "توسعه صادرات ایران" و "موسسه اعتباری توسعه" کمترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی را در این ماه در اختیار داشته‌اند. همانگونه که در بخش‌های قبل مشاهده گردید، قبل از این، سهم مبلغی هر

بانک در حوزه‌های صادرکنندگی و پذیرندگی در شاپرک بررسی شد، با این حال در این بخش گردش مالی^{۳۵} ناشی از حضور در شبکه الکترونیکی پرداخت بانک‌ها در شکل ۵-۶ نشان داده شده که در آن مجموع مبالغ تراکنش‌های انجام شده به‌وسیله‌ی کارت‌های هر بانک^{۳۶} و مبالغ پذیرش شده توسط ابزارهایی که به شبای همان بانک متصل است^{۳۷} آمده است.

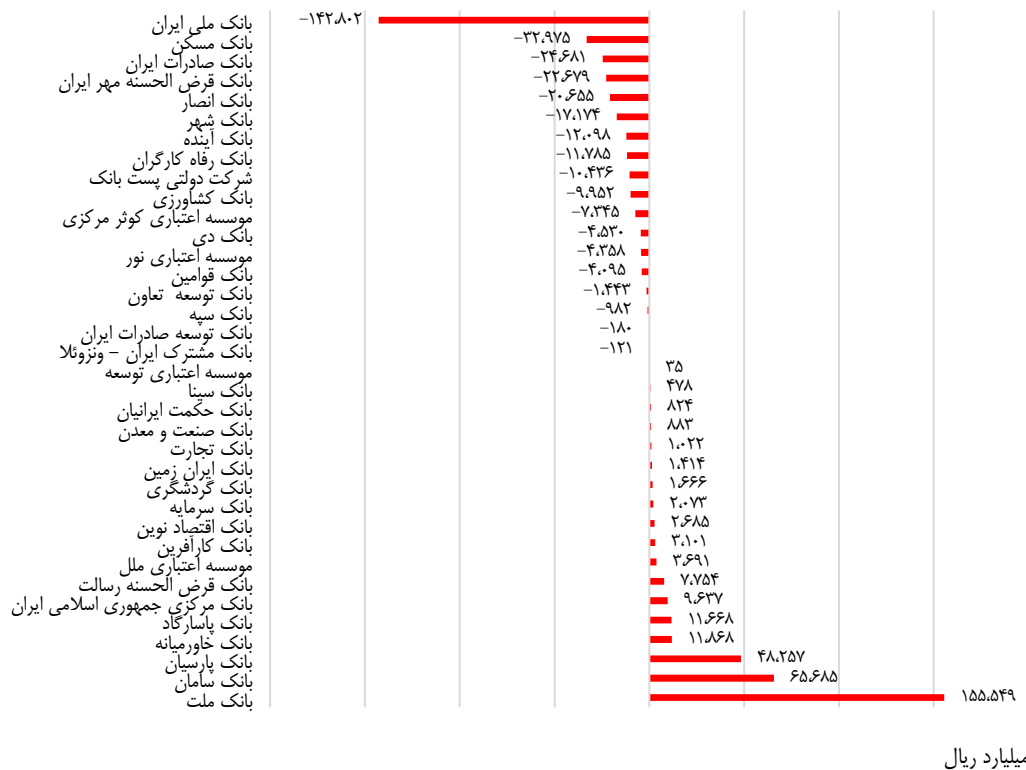
شکل ۵-۶ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - دی ۱۳۹۸

^{۳۵} Turnover

^{۳۶} در نقش بانک صادرکننده (بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید).
^{۳۷} در نقش بانک پذیرنده (بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است).

نمودار شکل ۵-۶ نشان دهنده وجود بیشترین گردش مالی دی ۱۳۹۸ در بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بوده و بانک "مشترک ایران-ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در این بازه زمانی به خود اختصاص داده است.

یکی دیگر از شاخص‌های مورد اهمیت در بانک‌ها، محاسبه‌ی تفاضل ارزش ریالی صادرکنندگی آن‌ها از مبلغ پذیرندگی آن‌هاست. این شاخص نشان می‌دهد که جریان مبلغی تراکنش‌های هر بانک در کدام جهت بوده و به دنبال آن می‌توان تعیین نمود که آیا نقش بانک به‌عنوان بانک پذیرنده برای وی مقرون به صرفه بوده یا نبوده است. در این راستا در شکل ۵-۷ اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده و تراکنش‌های صادر شده هر بانک آورده شده است. در این بررسی ارزش ریالی تراکنش‌های صادر شده هر بانک از ارزش ریالی تراکنش‌های پذیرش شده توسط همان بانک کسر می‌گردد. در این شکل ارقام مثبت بیانگر عملکرد مطلوب بانک در جذب منابع مالی می‌باشد؛ چراکه بیشتر از آن که منابع مالی از حساب‌های آن خارج شود، پول به حساب‌های آن بانک وارد شده است.

شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - دی ۱۳۹۸

بر اساس این شکل، بانک‌های "ملت"، "سامان"، "پارسیان" و "خاورمیانه" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "مسکن"، "صادرات ایران" و "بانک قرض الحسنه مهر ایران" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. این بدان معناست که وجوهای ذخیره شده در حساب‌های دارندگان کارت عمدتاً از طریق ابزار پرداخت الکترونیکی از بانک‌های "ملی ایران"، "مسکن"، "صادرات ایران" و "بانک قرض الحسنه مهر ایران" به سمت بانک‌های "ملت"، "سامان"، "پارسیان" و "خاورمیانه" در حال انتقال است.

۵-۴- کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال تراکنش

با توجه به پرداخت بخش عمده کارمزدهای شبکه پرداخت توسط بانک‌های پذیرنده و صادرکننده، یکی از مهمترین چالش‌های بانک‌ها، حفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوهای تراکنش‌ها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت است. به جهت کمک به بانک‌ها در جهت تنظیم سیاست‌های ارتباطی با مشتریان و شرکت‌های PSP، لازم است تا این بانک‌ها استنباطی از وضعیت کلی صنعت و میزان کارمزدهای پرداختی در مقایسه با صنعت را داشته باشند.

در ادامه کارمزد پرداخت شده توسط بانک‌های پذیرنده و صادرکننده محاسبه می‌شود. شایان ذکر است که کارمزد تراکنش‌های خرید به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده، کارمزد تراکنش‌های قبض و شارژ به طور مستقیم توسط بانک صادرکننده و کارمزد تراکنش‌های مانده گیری توسط دارنده کارت پرداخت می‌گردد.

به منظور دقیق‌تر بودن محاسبه، در این بخش با تاکید بر روی تراکنش‌های خرید و تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ که کارمزد آن به طور مستقیم به ترتیب توسط بانک پذیرنده و بانک صادرکننده پرداخت می‌شود، تمرکز شده و از محاسبه کارمزدهای پرداخت شده توسط دارنده کارت نظیر کارمزد مانده گیری، چشم‌پوشی شده است.

۵-۴-۱- کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید

از آنجا که برای تراکنش‌های خرید، کارمزد توسط بانک پذیرنده پرداخت می‌گردد، شاخص انتخاب شده به منظور ارائه این اطلاعات، شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش پذیرش شده" می‌باشد. در این بخش به منظور دقیق‌تر بودن محاسبه، با تاکید بر روی تراکنش‌های خرید که کارمزد آن به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده پرداخت می‌شود، تمرکز شده است.

در جدول ۵-۱۱ تنها میزان کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صد هزار ریال مبلغ تراکنش خرید محاسبه و ارائه گردیده است. همانطور که در این جدول مشاهده می‌گردد، به طور متوسط در دی ماه ۱۳۹۸، بانک‌های پذیرنده با ۲/۷۹ درصد رشد منفی نسبت به ماه گذشته (آذر ۹۸) میزان ۱۰۶ ریال از هر صد هزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده‌اند. در میان بانک‌های پذیرنده، بانک "صنعت و معدن" با مبلغ ۲۲ ریال از هر صد هزار ریال مبالغ جذب شده کمترین و بانک "پارسیان" با مبلغ ۱۷۰ ریال بیشترین مبلغ کارمزد را به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده، پرداخت کرده‌اند.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های خرید، هم تعداد تراکنش‌ها و هم بازه مبلغی تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبت کمتر کارمزد به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش داشته‌اند، متوسط مبلغی بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده‌اند یا به عبارتی مبلغ تراکنش بیشتری به ازای تعداد تراکنش مشابه با سایر بانک‌ها، از پذیرندگان خود دریافت کرده‌اند.

جدول ۵-۱۱ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید - دی ۱۳۹۸

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید
۱	بانک صنعت و معدن	۲۲
۲	بانک توسعه صادرات ایران	۳۹
۳	بانک شهر	۶۲
۴	بانک کارآفرین	۶۳
۵	بانک خاورمیانه	۶۵
۶	بانک صادرات ایران	۷۳

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید
۷	بانک قوامین	۷۴
۸	بانک سرمایه	۷۶
۹	بانک مسکن	۸۷
۱۰	بانک تجارت	۸۸
۱۱	بانک آینده	۹۲
۱۲	بانک ایران زمین	۱۰۰
۱۳	بانک دی	۱۰۰
۱۴	بانک ملت	۱۰۱
۱۵	بانک توسعه تعاون	۱۰۴
۱۶	بانک سینا	۱۰۴
۱۷	بانک حکمت ایرانیان	۱۰۶
۱۸	بانک رفاه کارگران	۱۰۹
۱۹	بانک اقتصاد نوین	۱۱۰
۲۰	بانک گردشگری	۱۱۱
۲۱	بانک انصار	۱۱۱
۲۲	بانک ملی ایران	۱۱۲
۲۳	بانک سپه	۱۱۲
۲۴	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱۱۳
۲۵	موسسه اعتباری ملل	۱۱۴
۲۶	بانک کشاورزی	۱۱۹
۲۷	موسسه اعتباری نور	۱۲۷
۲۸	بانک پاسارگاد	۱۲۹
۲۹	بانک سامان	۱۳۱
۳۰	شرکت دولتی پست بانک	۱۳۳
۳۱	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۱۴۰
۳۲	موسسه اعتباری توسعه	۱۵۸
۳۳	بانک قرض الحسنه رسالت	۱۵۸

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید
۳۴	بانک پارسیان	۱۷۰
	هزار کارمزد پرداختی کل بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد ریال تراکنش خرید	۱۰۶

به استناد جدول فوق، اختلاف متوسط کارمزد پرداختی بین بانک با کمترین و بیشترین متوسط، بیش از ۷ برابر است. یعنی بانک "پارسیان" به نسبت هر ۱۰۰،۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش خرید جذب شده بیش از ۷ برابر بانک "صنعت و معدن" کارمزد پرداخت کرده است. بنابراین بانک‌هایی مثل "صنعت و معدن"، "توسعه صادرات ایران"، "شهر" و "کارآفرین" در این ماه در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار برای صاحبان حساب، اثربخش‌تر عمل نموده‌اند.

۵-۴-۱-۱- کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها با احتساب هزینه اجاره بها

لازم به ذکر است که کارمزد پرداختی، تنها هزینه‌ای نیست که بانک پذیرنده متقبل می‌شود. این بانک در ازای هر نصب ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها نیز مبلغی را به عنوان اجاره بها و پرستاری ابزار کارتخوان به شرکت PSP پرداخت می‌نماید و این مبلغ به ازای ابزارهای مختلف متفاوت می‌باشد. به طور مثال ابزارهای GPRS هزینه اجاره بالاتری داشته و یا اینکه بسته به توافق شرکت‌ها و بانک پذیرنده مورد نظر، این مبلغ متفاوت است. اما در این بخش به جهت اینکه برآوردی از میزان هزینه‌های بانک به ازای هر ۱۰۰،۰۰۰ ریال تراکنش پذیرش شده با توجه به میزان اجاره پرداختی نیز ارائه گردد، با فرض اجاره متوسط ۳۰۰،۰۰۰ ریال (سی هزار تومان به ازای هر ابزار کارتخوان در ماه)، هزینه‌های پرداختی بانک‌ها به ازای هر ۱۰۰،۰۰۰ ریال مبلغ پذیرش شده محاسبه و در جدول جداگانه‌ای ارائه شده است.

حال با توجه به بررسی میزان کارمزد پرداختی هر بانک پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال مبلغ پذیرش شده، در این بخش عامل اجاره پرداختی هر بانک نیز به این میزان اضافه می‌گردد. جدول ۵-۱۲ میزان هزینه

پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال مبلغ پذیرش شده را نشان می‌دهد. این هزینه شامل جمع مبلغ کارمزد پرداخت شده به اضافه مبلغ اجاره پرداختی به ازای هر کارتخوان می‌باشد. به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق میزان اجاره پرداختی هر بانک به شرکت‌ها، این مبلغ اجاره با توجه به اطلاعات دریافتی به طور متوسط برای کل صنعت مبلغ ۳۰۰،۰۰۰ ریال ماهانه در نظر گرفته شده است. به این معنی که تعداد ابزارهای نصب شده تراکنش دار در هر ماه به ازای هر بانک ضرب در سیصدهزار ریال به اضافه کل مبلغ کارمزد پرداخت شده، تقسیم بر کل مبالغ پذیرش شده بانک در واحد صدهزار ریال شده است.

جدول ۱۲-۵ مبلغ کارمزد پرداختی به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاهی با احتساب هزینه اجاره بها – دی ۱۳۹۸

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزارهای کارتخوان
۱	بانک توسعه صادرات ایران	۹۶
۲	بانک صنعت و معدن	۱۱۶
۳	بانک کارآفرین	۱۴۶
۴	بانک صادرات ایران	۱۵۰
۵	بانک قوامین	۱۵۸
۶	بانک سرمایه	۱۷۱
۷	بانک مسکن	۱۷۹
۸	بانک تجارت	۱۸۰
۹	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱۹۱
۱۰	بانک توسعه تعاون	۱۹۵
۱۱	بانک رفاه کارگران	۱۹۹
۱۲	بانک انصار	۱۹۹
۱۳	بانک سپه	۲۰۳
۱۴	بانک ملت	۲۰۷
۱۵	بانک آینده	۲۰۹

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزارهای کارتخوان
۱۶	بانک کشاورزی	۲۱۲
۱۷	بانک گردشگری	۲۲۷
۱۸	موسسه اعتباری ملل	۲۳۰
۱۹	بانک دی	۲۳۶
۲۰	بانک شهر	۲۳۶
۲۱	بانک ملی ایران	۲۳۸
۲۲	بانک سینا	۲۵۱
۲۳	بانک سامان	۲۶۰
۲۴	بانک قرض الحسنه رسالت	۲۶۶
۲۵	شرکت دولتی پست بانک	۲۶۸
۲۶	موسسه اعتباری نور	۲۷۲
۲۷	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۲۹۷
۲۸	موسسه اعتباری توسعه	۳۰۷
۲۹	بانک پاسارگاد	۳۱۳
۳۰	بانک ایران زمین	۳۸۲
۳۱	بانک پارسیان	۵۴۰
۳۲	بانک اقتصاد نوین	۶۲۰
۳۳	بانک حکمت ایرانیان	۹۱۴
۳۴	بانک خاورمیانه	۱,۱۷۳
نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزار در کل شبکه		۲۲۸

ملاحظه می‌گردد که با احتساب میزان اجاره بهای هر ابزار کارتخوان فروشگاهی منجر با افزایش میزان کارمزد پرداختی در بانک‌ها گردیده است. به طور متوسط کل بانک‌ها مبلغ جمع کل اجاره و کارمزد پرداختی ۲۲۸ ریال را در دی ماه ۹۸ به ازای هر صد هزار ریال مبلغ پذیرش شده پرداخت کرده‌اند. همانگونه که در جدول

۵-۱۲ مشاهده می‌گردد در دی ماه ۹۸ بانک " توسعه صادرات ایران " با پرداخت ۹۶ هزینه (کارمزد + اجاره) و پس از آن بانک " توسعه صنعت و معدن " با پرداخت ۱۱۶ ریال هزینه (کارمزد + اجاره)، کمترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده و " بانک خاورمیانه " با ۱۱۷۳ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و پس از آن به ترتیب " بانک حکمت ایرانیان " ۹۱۴ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و " بانک اقتصاد نوین " با ۶۲۰ بیشترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده پرداخت کرده‌اند. تحلیل اولیه‌ای که در این بخش ارائه می‌شود حاکی از اهمیت مبلغ اجاره ابزار کارتخوان در اقتصادی بودن صنعت پرداخت برای بانک‌هاست چراکه جمع این هزینه باید نسبت به رسوبی که بانک از موجودی پذیرندگان به دست می‌آورد توجیه پذیر باشد. در صورتی که بانک موفق به جذب رسوبی بیشتر از این مبلغ به ازای هر صد هزار ریال نشود، کاربرد ابزار کارتخوان فروشگاهی برای بانک مقرون به صرفه نخواهد بود. همچنین جدا از مبلغ اجاره، نحوه بازاریابی بانک‌ها و شرکت‌های PSP اهمیت دو چندانی می‌یابد. انتخاب پذیرندگان اثربخش، به معنی انتخاب پذیرندگانی که از گردش کافی موجودی به جهت تامین رسوب مورد نظر بانک برخوردار هستند به عاملی مهم جهت سودپذیر بودن ابزار پرداخت برای بانک تبدیل می‌گردد.

به نظر می‌رسد بهتر است بانک‌ها بخشی از هزینه‌های اجاره و نگهداری ابزارهای کارتخوان خود را از پذیرندگانی که گردش موجودی کافی به جهت تامین هزینه‌های بانک ندارند دریافت کرده و امتیاز تقبل هزینه‌های اجاره و نگهداری ابزارهای کارتخوان را فقط برای پذیرندگانی که از گردش موجودی کافی برخوردارند در نظر گیرند.

۵-۴-۲- کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صدهزار

ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ

بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، تنها کارمزدی که توسط بانک‌های صادرکننده به تراکنش‌های کارتی تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تعریف شده است. در این بخش از گزارش شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای دی ماه ۹۸ محاسبه می‌گردد. در ادامه جدول ۵-۱۳ میزان کارمزد پرداختی هر بانک صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ محاسبه و ارائه گردیده است.

جدول ۵-۱۳ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ - دی ۱۳۹۸

ردیف	بانک صادرکننده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ
۱	بانک پارسیان	۴۷
۲	بانک توسعه صادرات ایران	۶۵
۳	بانک مسکن	۷۱
۴	بانک خاورمیانه	۷۶
۵	بانک کارآفرین	۹۹
۶	بانک صنعت و معدن	۱۱۸
۷	بانک ایران زمین	۱۴۱
۸	بانک سینا	۱۴۶
۹	بانک صادرات ایران	۱۴۹
۱۰	بانک شهر	۱۵۹
۱۱	بانک آینده	۱۷۰
۱۲	بانک تجارت	۲۰۸
۱۳	بانک سرمایه	۲۱۳
۱۴	بانک اقتصاد نوین	۲۱۷

ردیف	بانک صادرکننده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ
۱۵	بانک رفاه کارگران	۲۲۱
۱۶	بانک پاسارگاد	۲۲۶
۱۷	بانک ملت	۲۳۴
۱۸	بانک دی	۲۳۶
۱۹	بانک گردشگری	۲۳۶
۲۰	بانک مشترک ایران - ونزوتلا	۲۵۷
۲۱	بانک سامان	۲۷۵
۲۲	موسسه اعتباری نور	۲۹۰
۲۳	بانک سپه	۲۹۶
۲۴	بانک حکمت ایرانیان	۳۱۷
۲۵	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۳۲۹
۲۶	بانک انصار	۳۴۹
۲۷	بانک ملی ایران	۳۵۲
۲۸	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۳۵۴
۲۹	بانک قوامین	۳۶۹
۳۰	بانک توسعه تعاون	۳۸۹
۳۱	موسسه اعتباری توسعه	۴۰۳
۳۲	بانک قرض الحسنه رسالت	۴۵۰
۳۳	بانک کشاورزی	۴۷۲
۳۴	موسسه اعتباری ملل	۴۹۵
۳۵	شرکت دولتی پست بانک	۵۳۵
	کارمزد پرداختی کلی بانک صادرکننده به ازای هر تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ	۲۲۶

با توجه به اطلاعات داده‌های موجود مشخص می‌گردد که در کل بانک‌های صادرکننده در این ماه به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۲۲۶ ریال (۴/۵۲ درصد نرخ رشد منفی نسبت به ماه قبل) کارمزد پرداخت نموده‌اند.

در این بین، در دی ماه ۹۸، بانک "پارسیان" با ۴۷ ریال و پس از آن بانک "توسعه صادرات" و "مسکن" به ترتیب با ۶۵ و ۷۱ ریال، پایین‌ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت کارتی و بانک "شرکت دولتی پست بانک" با مبلغ ۵۳۵ ریال و پس از آن به ترتیب بانک "موسسه اعتباری ملل" با مبلغ ۴۹۵ ریال و بانک "کشاورزی" با مبلغ ۴۷۲ ریال بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده‌اند.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ، تنها تعداد تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبت کمتر کارمزد به ازای هر ۱۰۰،۰۰۰ ریال تراکنش را داشته‌اند، متوسط مبلغی بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده‌اند.

۶- جمع‌بندی

در راستای ایفای وظایف نظارتی شرکت شاپرک، شناخت موقعیت کنونی صنعت و اندازه‌گیری ابعاد مختلف فعالیت آن به وسیله شاخص‌های مرتبط امری ضروری و اجتناب ناپذیر است. به همین منظور این گزارش بر اساس آخرین اطلاعات در دسترس، به ارائه شاخص‌هایی در چهار بخش "شاخص‌های عملکردی شاپرک"، "کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی"، "بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت" و "بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده" در دوره زمانی دی ماه ۱۳۹۸ پرداخته است.

بخش اول: در این بخش به منظور تبیین جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی، شاخص نسبت تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی محاسبه شده و نتایج آن با نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص در طول زمان مورد مقایسه قرار گرفته است. نتایج حاکی از رشد نسبت تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی بر خلاف شاخص نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی، در طول مدت مورد بررسی بوده است که مبین آن است که صنعت پرداخت الکترونیک با جذب اعتماد عمومی توانسته است بخش بیشتری از میزان نقدینگی را به خود اختصاص دهد. کاهش نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی و جبران بخشی از آن با افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم سازی ترکیب نقدینگی بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود. رشد پرداخت‌های الکترونیک کارتی به دلایلی از جمله افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، فرهنگ‌سازی، مزایای امنیتی پرداخت‌های غیر نقدی و با در نظر گیری دیگر مزایای این روش صورت گرفته است. شایان توجه است که آخرین اطلاعات منتشر شده در سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از اطلاعات پولی مورد نیاز که در این گزارش مورد استفاده قرار گرفته است، مربوط به خرداد ماه ۱۳۹۸ می‌باشد.

همچنین در این بخش روند ارزش تراکنش‌های شاپرک با روند GDP مقایسه شد. آمار اعلام شده توسط وب سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. تا پایان بهار ۱۳۹۷ بوده و تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی شهریور ماه شاپرک تحقق یافته می‌باشد. لازم به ذکر است با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی شاپرک مورد بازنگری قرار گرفته است.

بخش دوم: در این بخش فعالیت و عملکرد کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی از ابعاد مختلف مورد بررسی قرار گرفته شده است. شاخص‌های این بخش در سه بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "میزان نفوذ منطقه‌ای" و "پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" طبقه‌بندی شده‌اند.

در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های دی ماه ۱۳۹۸ مشخص گردید تعداد تراکنش به ازای مجموع ابزارهای پذیرش ۲،۲۰۹ میلیون تراکنش بوده که این تعداد تراکنش مبلغ ۲،۸۱۴ هزار میلیاردی را در پی داشته است. در این ماه سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ترتیب رشد ۲/۲۴- و ۰/۸۲ درصدی را نسبت به ماه گذشته تجربه نموده است.

مجموع ابزارهای پذیرش در دی ماه ۱۳۹۸ با رشد ۲/۳۳ درصدی به نزدیک به ۱۰،۵۷۵ هزار ابزار رسیده است که از این تعداد ۷۷/۲۲ درصد سهم بازار ابزار کارتخوان فروشگاه، ۱۰/۵۶ درصد سهم ابزار پذیرش اینترنتی و ۱۲/۲۳ درصد نیز سهم ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. بیشترین سهم از مجموع تراکنش‌های دی ماه ۱۳۹۸ با ۸۸/۸۸ درصد متعلق به ابزار کارتخوان فروشگاه و به لحاظ سرویس نیز بیشترین سهم در اختیار خدمت خرید کالا و خدمات با ۸۴/۰۴ درصد مجموع تراکنش‌ها می‌باشد. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش اینترنتی ۱۱۷، هر ابزار پذیرش موبایلی ۸۹ متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاه ۲۴۰ تراکنش می‌باشد و این در حالی است که متوسط مبلغی هر تراکنش ابزارهای پذیرش موبایلی و اینترنتی به ترتیب ۰/۰۷ و ۲/۵۷ میلیون ریال و در ابزار کارتخوان فروشگاه ۱/۲۶ میلیون ریال می‌باشد.

در بررسی نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش شاخص‌ها در بعد کشوری و استانی نشان می‌دهد که تعداد سرانه هر یک از ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال که متقاضی خدمات پرداخت الکترونیکی کارت هستند، به ازای هر ۱۰،۰۰۰ نفر ۱،۷۷۳ ابزار پذیرش فعال سیستمی می‌باشد که بالاترین سرانه ابزار پذیرش به کارتخوان فروشگاه با ۱،۳۶۹ عدد به ازای هر ۱۰،۰۰۰ نفر تعلق دارد. همچنین در بعد کشوری حدود ۳۷/۰۲ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در طول دی ماه ۱۳۹۸ انجام گرفته است و بیشترین سرانه تراکنش ابزارها نیز مجدداً به کارتخوان فروشگاه با ۳۲/۹۱ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در کشور تعلق داشته است. لذا بالاترین نفوذ منطقه‌ای در بعد کشوری به این ابزار پذیرش تعلق داشته است.

بیشترین سرانه تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های دی ماه ۱۳۹۸ به ترتیب در اختیار استان‌های ۳، ۱۲ و ۲۱ می‌باشد. همچنین بیشترین سرانه تراکنش ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز با ۱ تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال متعلق به استان ۵۰/۶۵ می‌باشد.

شاخص دهکی دی ماه ۱۳۹۸ در قیاس با آذر، ۳/۳۸ درصد افزایش داشته است و در قیاس نقطه به نقطه ۰/۰۶ درصد افزایش در شاخص دهکی را شاهد می‌باشیم. این میزان افزایش شاخص دهکی دی ماه ۱۳۹۸ نسبت به آذر ماه به سبب افزایش ۳/۵۶ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش در دهک دهم در مقابل رشد ۰/۱۷ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش دهک اول، می‌باشد. بیشترین فراوانی تراکنشی در دامنه مبلغی هر سه ابزار پذیرش متعلق به بازه مبلغی ۵۰،۰۰۰ ریال تا ۱۵۰،۰۰۰ ریال می‌باشد.

۲۲/۴۸ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های معادل ۴۴۱،۲۹۲،۴۰۵ تراکنش در بازه مبلغی ۱ تا ۵۰،۰۰۰ ریال، ۳۸/۴۳ درصد تراکنش‌ها معادل ۷۵۴،۴۷۸،۷۴۵ تراکنش در بازه مبلغی ۵۰،۰۰۱ تا ۲۵۰،۰۰۰ ریال و دی ۱۳۹۷ درصد معادل دی ۱۳۹۸ تراکنش دارای مبلغ بیش از ۲۵۰،۰۰۱ ریال می‌باشند.

بخش سوم: شاخص‌های این بخش با هدف سنجش کیفیت و صحت خدمات ارائه شده شبکه شاپرک، تعریف و اندازه‌گیری شده‌اند. در همین راستا انواع خطاهای رخ داده در تراکنش‌ها، دسترس پذیری حس شده و نیز تراکنش‌های ناتمام در این بخش تحلیل و مورد بررسی قرار گرفته است. تحلیل خطاهای تراکنش‌ها نشان می‌دهد که عمده‌ترین دلیل بروز خطاها، همچنان از نوع خطاهای کاربری است که این نوع خطا به عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت است.

تعداد خطاهای گروه‌های پذیرندگی، کسب و کار، کاربری، صادر کنندگی و شاپرکی به ترتیب با رشد ۲۵/۰۸ درصدی، ۳/۰۳ درصدی، ۰/۲۷- درصدی، ۲۱/۶۱- درصدی و ۹/۶۴- درصدی در نسبت به همراه بوده است.

میزان دسترس‌پذیری محاسبه شده دی ماه ۱۳۹۸ به ازای شبکه شاپرک ۹۹/۹۶ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به مقدار مشابه در ماه آذر بدون تغییر می‌باشد و همچنین میزان دسترس‌پذیری محاسبه شده به ازای شبکه پرداخت در دی ماه ۱۳۹۸، ۹۹/۱۵ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به میزان مشابه در آذر ماه رشد ۰/۱۴ درصدی، و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۰/۱۳- درصدی را تجربه نموده است.

بخش چهارم: در این بخش ابتدا عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت مورد بررسی قرار گرفته و سپس به طور ویژه عملکرد آن‌ها در بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌های تحلیل می‌شود. نتایج شاخص سهم از بازار شرکت های PSP حاکی از آن بوده که در دی ماه ۹۸ نیز چون گذشته شرکت "به پرداخت ملت" بیشترین سهم تعدادی و مبلغی از بازار را به خود اختصاص داده و همچنان در جایگاه نخست قرار گرفته است. هرچند نوسانات این سهم‌ها نسبت به ماه گذشته چندان قابل توجه نبوده و در مولفه سهم تعدادی و مبلغی تغییری در ترتیب شرکت‌ها بر حسب بیشترین میزان سهم از حجم تراکنش‌ها رخ نداده است.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در این ماه به طور همزمان بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق داشته است. در دی ماه شرکت "آسان پرداخت پرشین" بالاترین سهم را در حجم تراکنش‌های اینترنتی کسب نموده است. بالاترین سهم مبلغی تراکنش‌های اینترنتی نیز در اختیار شرکت "به پرداخت ملت" است. همچنین در ماه جاری شرکت "آسان پرداخت پرشین" در سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی بالاترین رقم را نشان می‌دهند.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی پرداخت کارت در این ماه به طور همزمان بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های خرید و سهم تعدادی تراکنش‌های مانده‌گیری به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق داشته است. در ماه جاری همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" بالاترین سهم را در حجم تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ کسب نموده و بیشترین سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور توسط شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" پوشش داده شده است.

در ماه آذر شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" با رقم ۰/۰۲۱ درصد، جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را به دست آورده است. در این ماه شرکت "الکترونیک کارت دماوند" بالاترین عدد شاخص مذکور را در اختیار دارد.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نشان‌دهنده تمرکز بالا است؛ به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین" و "تجارت الکترونیک پارسیان" و پس از آن دو تا حدودی شرکت‌های "به پرداخت ملت" و "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های اینترنتی و

شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "به‌پرداخت ملت" و "پرداخت نوین آراین" در بازار تراکنش‌های موبایلی تاثیرگذار هستند. این شاخص همچنین از وجود تمرکز ملایم در بازار کارتخوان فروشگاه‌های حکایت دارد. شاخص هرفیندال-هیرشمن نسبت به ماه گذشته در ابزار پذیرش اینترنتی کاهش و در هر دو نوع ابزار پذیرش دیگر افزایش نشان می‌دهد. این تغییرات در هیچ یک از ابزارهای پذیرش حایز اهمیت نیست چرا که وضعیت تمرکز بازار تغییری پیدا نکرده است.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرفیندال-هیرشمن نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار سرویس‌های خرید و مانده‌گیری است؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های خرید و مانده‌گیری در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. مقدار این شاخص در سرویس پرداخت قبض و خرید شارژ نشان‌گر تمرکز بالا است. عملکرد شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان"، "به‌پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سداد" و "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" در کاهش تمرکز بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تاثیرگذار بوده است.

در بررسی تعداد ابزارهای پذیرش فعال در آذر ماه، شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در ابزار کارتخوان فروشگاه‌های با ۱۸/۰۱ درصد بالاترین سهم را در بین سایر شرکت‌ها به خود اختصاص داده است. شرکت "آسان پرداخت پرشین" با ۵۱/۷۱ درصد و شرکت "به‌پرداخت ملت" با ۹۴/۹۵ درصد به ترتیب در دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی بیشترین سهم بازار را پوشش می‌دهند.

در حوزه ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های و ابزار پذیرش اینترنتی تراکنش‌دار، شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با ۱۵/۱۷ درصد از ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های و با ۲۶/۴۰ درصد از ابزارهای پذیرش اینترنتی بالاترین سهم را به خود اختصاص داده است. شرکت "به‌پرداخت ملت" به‌گونه‌ای عمل نموده که با ۶۳/۹۷ درصد بالاترین سهم ابزار پذیرش موبایلی تراکنش‌دار را کسب کرده است.

نتایج محاسبه شاخص اثر بخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در بعد کشوری مبین آن است که چهار شرکت "به‌پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "الکترونیک کارت دماوند" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته‌اند. چهار شرکت فوق به همراه شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار نیز عددی بالاتر از یک کسب

نموده‌اند. این بدان معناست که شرکت‌های مذکور هم در بین کارتخوان‌های فعال سیستمی و هم در بین کارتخوان‌های تراکنش‌دار نسبت به سایر شرکت‌ها، تراکنش بیشتری جذب نموده و کارایی مناسبی را نشان می‌دهند.

در بعد استانی دو شرکت "به‌پرداخت ملت" و "آسان پرداخت پرشین" در تمام استان‌ها و شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاهی بالاتر از یک هستند. همچنین اعداد این شاخص در شرکت‌های "الکترونیک کارت دماوند" و "پرداخت الکترونیک پارسیان" نشان می‌دهد که این شرکت‌ها نیز در برخی از استان‌های کشور رقم بالاتر از یک را کسب نموده‌اند. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاهی این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. شرکت "به‌پرداخت ملت" در تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی و شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی بالاترین سهم از بازار را در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند.

با وجودی که توجه برخی از بانک‌های پذیرنده به موضوع پرداخت کارمزد و میزان رسوب پول هر کارتخوان فروشگاهی و سودآوری آن سبب شده است تا با همکاری شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات اقدام به حذف کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش نمایند، ولیکن تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش در چهار ماه اخیر روند افزایشی داشته است. در بررسی شرکت‌ها از منظر نسبت مجموع کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی به پایانه‌های فعال سیستمی آن شرکت، ملاحظه شد که در این ماه کمترین رقم این شاخص با عددی معادل $4/29$ درصد به شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" تعلق دارد. بیشترین نسبت مذکور در شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" مشاهده می‌شود. حدود ۲۴ درصد از کارتخوان‌های فعال سیستمی این شرکت، کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش گزارش شده‌اند. به طور کلی در آذر ماه سال ۹۸ سهم کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، $15/91$ درصد از کل کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است.

بخش پنجم: در این بخش از گزارش، بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارت‌ی و بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

نتایج شاخص بازار در بخش بانک‌های پذیرنده حاکی از آن است که در دی ماه ۹۸ همچنان بانک "ملت" به لحاظ تعدادی و مبلغی بیشترین سهم از بازار تراکنش‌ها را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است. همچنین در بررسی بازار تراکنش‌ها به تفکیک ابزارهای پذیرش برای هر بانک، همچنان "بانک ملت" در جایگاه نخست قرار دارد.

در بررسی سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک در شبکه پرداخت کشور مشاهده می‌گردد که در بانک‌های کشور همچنان بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌ی انجام گرفته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های "ابزار پذیرش موبایلی" همچنان نشان دهنده تمرکز بالا، میزان این شاخص در بازار "ابزار پذیرش اینترنتی" همچنان مبین وجود تمرکز ملایم در بین بانک‌های پذیرنده و میزان این شاخص در ابزار "کارتخوان فروشگاه‌ی" مبین قرار گرفتن در طبقه رقابتی بوده که این نشان دهنده رقابت صحیح در بازار این ابزار در بین بانک‌های پذیرنده می باشد. میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارت‌ی، در حوزه دو ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ی و در ابزار اینترنتی با رشد مثبت مواجه بوده است.

در بحث صادرکنندگی کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در دی ماه نسبت به آذر ماه ۹۸ رشد منفی ۱/۶۰ درصدی داشته است و نرخ رشد تنها در دسته کارت اعتباری و برداشت مثبت بوده است.

در بررسی سهم بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در دی ماه ۱۳۹۸، بانک "ملی ایران" بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی صادر شده تراکنش‌دار در شبکه شاپرک را داشته و نتایج حاکی از آن بوده که بیشترین کارت "برداشت" و "کارت هدیه و بن کارت" تراکنش‌دار متعلق به بانک "ملی ایران"، و بیشترین کارت "اعتباری" تراکنش‌دار متعلق به بانک "ملت" بوده است.

در بررسی شاخص سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش‌دار در هر بانکی به "کارت برداشت" و پس از آن "کارت هدیه و بن کارت" اختصاص داشته و "کارت اعتباری" کمترین سهم (در بیشتر بانک‌ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادر کنندگی در دسته کارت "برداشت" با رشد مثبت مواجه بوده است. "کارت هدیه و بن کارت" همچنان در طبقه "رقابتی" (کمتر از ۱۰۰۰)، "کارت برداشت" در طبقه تمرکز ملایم و "کارت اعتباری" در طبقه تمرکز بالا قرار گرفته اند.

در مقایسه ای آماری بین تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادرکنندگی و پذیرندگی به تفکیک هر بانک، بیشترین سهم از تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده در دی ماه ۹۸ به بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" و "کشاورزی" اختصاص یافته است.

در محاسبه شاخص اختلاف تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک جهت نشان دادن برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرک، مشاهده می‌گردد که سه بانک "ملت"، "سامان" و "پارسیان" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "رفاه کارگران" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را داشته اند. این بدین معناست که در سه بانک نخست ورود منابع مالی بیشتر از میزان خروج آن از بانک و در سه بانک دیگر برعکس است.

در راستای بررسی سهم هر بانک از کل تعداد تراکنش‌ها برای رسیدن به دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک محاسبه گردیده است. این شاخص نشان می‌دهد که به ترتیب بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بیشترین سهم تعدادی از کل تراکنش‌های شاپرکی در شبکه پرداخت را از آن خود کرده‌اند و کمترین سهم به بانک‌های "مشترک ایران-ونزوئلا"، "توسعه صادرات ایران" و "موسسه اعتباری توسعه" تعلق گرفته است.

در بررسی گردش مالی شاپرکی که مجموع مبالغ صادرکنندگی و پذیرندگی هر بانک است، بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بیشترین گردش مالی شاپرکی و بانک "مشتراک ایران-ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در اختیار دارند.

در بررسی اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده هر بانک با تراکنش‌های صادر شده توسط آن بانک، سه بانک "ملت"، "سامان" و "پارسیان" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "مسکن" و "صادرات ایران" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند.

در بخش آخر از بررسی بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ترسیم وضعیت کلی صنعت و محاسبه برآوردی از میزان کارمزدهای پرداختی بانک‌های پذیرنده و حفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوهای تراکنش‌ها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت، همانند ماه‌های گذشته به محاسبه "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش خرید پذیرش شده" برای بانک‌های پذیرنده پرداخته شده است. به طور متوسط در دی ماه ۱۳۹۸، بانک‌های پذیرنده با ۲/۷۹ درصد رشد منفی نسبت به ماه گذشته (آذر ۹۸) میزان ۱۰۶ ریال از هر صدهزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده‌اند. در میان بانک‌های پذیرنده، بانک "صنعت و معدن" با مبلغ ۲۲ ریال از هر صدهزار ریال مبالغ جذب شده کمترین و بانک "پارسیان" با مبلغ ۱۷۰ ریال بیشترین مبلغ کارمزد را به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده، پرداخت کرده‌اند.

از آنجایی که کارمزد پرداختی، تنها هزینه‌ای نیست که بانک پذیرنده متقبل می‌شود. این بانک در ازای نصب هر ابزار کارتخوان فروشنده‌ای نیز مبلغی را به عنوان اجاره بها و پرستاری ابزار کارتخوان به شرکت PSP پرداخت می‌نماید. این مبلغ به ازای ابزارهای مختلف متفاوت است. به جهت اینکه برآوردی از میزان هزینه‌های بانک به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پذیرش شده با توجه به میزان اجاره پرداختی نیز ارائه گردد، با فرض اجاره متوسط ۳۰۰,۰۰۰ ریال (سی هزار تومان به ازای هر ابزار کارتخوان در ماه)، هزینه‌های پرداختی بانک‌ها به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ پذیرش شده محاسبه و عامل اجاره پرداختی هر بانک نیز به میزان کارمزد پرداختی در بانک‌ها اضافه گردیده و شاخص جدید "کارمزد پرداختی به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید

با احتساب هزینه اجاره بها" تعریف شده است. به طور متوسط کل بانکها مبلغ جمع کل اجاره و کارمزد پرداختی ۲۲۸ ریال را در دی ماه ۹۸ به ازای هر صدهزار ریال مبلغ پذیرش شده را پرداخت کرده‌اند. در دی ماه ۹۸ بانک " توسعه صادرات ایران " با پرداخت ۹۶ ریال هزینه و پس از آن بانک " توسعه صنعت و معدن " با پرداخت ۱۱۶ ریال هزینه، کمترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده و " بانک خاورمیانه " با ۱،۱۷۳ ریال هزینه و پس از آن به ترتیب " بانک حکمت ایرانیان " با ۹۱۴ ریال هزینه و " بانک اقتصاد نوین " با ۶۲۰ ریال بیشترین هزینه را به ازای جذب هر صدهزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده پرداخت کرده‌اند.

بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، در این بخش کارمزدی که توسط بانکهای صادرکننده به تراکنشهای کارتی تعلق می‌گیرد، برای تراکنشهای پرداخت قبض و خرید شارژ تعریف شده است که در بخش آخر گزارش شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای این دوره زمانی محاسبه گردیده است. با توجه به اطلاعات داده‌های موجود مشخص می‌گردد که در کل بانکهای صادرکننده در این ماه به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۲۲۶ ریال (۴/۵۲ درصد نرخ رشد منفی نسبت به ماه قبل) کارمزد پرداخت نموده‌اند. در این بین، در دی ماه ۹۸، بانک " پارسیان " با ۴۷ ریال و پس از آن بانک " توسعه صادرات " و " مسکن " به ترتیب با ۶۵ و ۷۱ ریال، پایین‌ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت کارتی و بانک " شرکت دولتی پست بانک " با مبلغ ۵۳۵ ریال و پس از آن به ترتیب بانک " موسسه اعتباری ملل " با مبلغ ۴۹۵ ریال و بانک " کشاورزی " با مبلغ ۴۷۲ ریال بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده‌اند.

۷- واژه‌نامه

در این بخش انواع واژگان به کار برده شده در متن گزارش شاپرک در دو بخش واژگان تخصصی شبکه الکترونیک پرداخت کارتی بر اساس "مستند تعاریف پایه شبکه الکترونیک پرداخت کارت" و اصطلاحات و شاخص‌های تخصصی اقتصادی و فرمول‌های نحوه محاسبه این شاخص‌ها بیان می‌شود.

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپرک

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت یا شاپرک، شبکه‌ای است که به منظور ساماندهی نظام پرداخت الکترونیک کشور ایجاد شده و کلیه تراکنش‌های حاصل از «ابزار پذیرش» توسط این شبکه نظارت و کنترل می‌شود و به طور کلی نظارت بر عملکرد فنی و اجرایی و انجام عملیات تسویه را بر عهده دارد.

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت (PSP)

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت^{۳۸}؛ شخصیت حقوقی است که در جمهوری اسلامی ایران در قالب شرکت سهامی به ثبت رسیده و بر اساس مجوزی که از بانک مرکزی ج.ا.ا. و شاپرک دریافت می‌نماید و بر طبق مقررات ناظر بر شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت، و الزامات و دستورالعمل‌های ابلاغی شاپرک فعالیت می‌نماید. در حال حاضر ۱۲ شرکت ارائه‌دهنده خدمت پرداخت از بانک مرکزی مجوز فعالیت دریافت کرده‌اند که در فصل مربوطه از این گزارش به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

بانکی است که انواع کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید. این بانک‌ها همه انواع کارت پرداخت را با مجوز بانک مرکزی صادر می‌نمایند.

بانک پذیرنده^{۴۰}

بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است. شبکه پرداخت اطلاعات حساب پذیرنده را از طریق "شماره شبانه"ی^{۴۱} پذیرندگان دریافت می‌نماید.

انواع خدمات^{۴۲} شبکه پرداخت

خدمت اصلی شبکه پرداخت کارت، انتقال وجوه ناشی از خرید کالا و خدمات از حساب خریدار به حساب فروشنده است. البته خدمات ارزش افزوده دیگری نظیر پرداخت قبوض شناسه دار خدمات شهری و خرید شارژهای تلفن همراه و نهایتاً تراکنش‌های مانده‌گیری نیز در این شبکه ارائه می‌شوند که به خدمات اصلی شبکه تبدیل شده‌اند.

خرید کالا و خدمات^{۴۳}

خدمتی است که دارنده کارت هزینه کالا و خدمات دریافتی را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی

بانک صادرکننده^{۳۹}

^{۳۳} Purchasing Good/Services

^{۳۸} Payment Service Provider

^{۳۹} Issuer Bank

^{۴۰} Acquirer Bank Acquirer

^{۴۱} IBAN International Bank Account Number

^{۴۲} Service Type

منظور از وضعیت تراکنش‌ها، بررسی موفقیت یا عدم موفقیت تراکنش و در صورت عدم موفقیت دلیل آن می‌باشد. در حال حاضر ۵ گروه مختلف از خطاهای شناسایی شده‌اند و تعداد ۱۱۰ کد پاسخ برای انواع خطاهای شناخته شده مطابق استاندارد ISO ۸۵۸۳:۲۰۰۳ گزارش‌گیری می‌گردد.

تراکنش موفق کاربری

تراکنشی است که از دید کاربر نهایی موفق بوده است. این تراکنش‌ها با کد پاسخ صفر در سامانه مشخص می‌شوند. هر تراکنش موفق بسته به نوع تراکنش از تعدادی پیام مشخص و مستقل تشکیل شده است که موفق بودن تراکنش حاصل موفقیت در ارسال و دریافت همه این پیام‌هاست.

تراکنش خطای صادرکنندگی و شتابی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، بانک صادرکننده‌ی کارت یا سامانه‌ی شتاب می‌باشد. به این معنا که بانک صادرکننده در زمان مورد نظر قادر به انجام تراکنش نبوده و پیام خطای مرتبط، در شبکه تولید می‌گردد.

تراکنش خطای پذیرندگی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، سوئیچ شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت می‌باشد. این خطاها در هر مرحله از چرخه عمر تراکنش ممکن است که رخ بدهد. در حال حاضر دسترسی پذیرنده‌ی شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت از طریق تراکنش‌های خطا محاسبه می‌گردد.

پرداخت، می‌پردازد. این ابزارها شامل ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ی و همچنین ابزار پذیرش اینترنتی یا اصطلاحاً درگاه‌های پرداخت اینترنتی هستند. در حال حاضر به دلایل امنیتی ارائه خرید کالا و خدمات بر روی درگاه‌های پرداخت موبایلی مسدود می‌باشد.

پرداخت قبض^{۴۴}

خدمتی است که با استفاده از آن دارنده کارت هزینه پرداخت‌های شناسه دار (شامل شناسه پرداخت و شناسه قبض) خود را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت، می‌پردازد. پرداخت قبض بر روی همه ابزارهای پذیرش قابل اجراست.

خرید شارژ تلفن همراه^{۴۵}

خدمتی است که دارنده کارت با استفاده از آن اقدام به خرید شارژ تلفن همراه از طریق شبکه پرداخت می‌نماید. این خدمت در زمره خریدهای شناسه‌دار می‌باشد و می‌تواند به دو صورت خرید و شارژ هم‌زمان^{۴۶} و خرید و شارژ غیر هم‌زمان انجام شود.

مانده‌گیری^{۴۷}

خدمتی است که دارنده کارت جهت کسب اطلاع از میزان موجودی حساب متصل به ابزار پرداخت خود، از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت دریافت می‌نماید.

وضعیت تراکنش‌ها^{۴۸}

^{۴۷} Balance Inquiry

^{۴۸} Transaction Status

^{۴۴} Bill Payment

^{۴۵} Reload

^{۴۶} Top-up

تراکنش خطای شاپرک

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا سوئیچ یکپارچه‌ساز شاپرک می‌باشد.

تراکنش خطای کاربری

خطاهای کاربری به دلیل مشکلات دارنده کارت نظیر کمبود موجودی و یا رمز اشتباه پدید می‌آیند. علت بروز این خطاها، اشتباهات کاربر (دارنده کارت) می‌باشد. گرچه این تراکنش از دید کاربر نهایی ناموفق است اما از منظر و دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده و شبکه پرداخت، خدمات خود را به این تراکنش به انجام رسانده است.

تراکنش خطای کسب و کار

تراکنشی است که بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان مختلف شبکه پرداخت الکترونیک کارت پدید می‌آید و عملاً هیچ یک از شرکت‌های PSP، شاپرک، بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در وقوع آن نقش ندارند. طبیعتاً لحاظ این نوع خطا به حساب هر یک از ذینفعان مزبور به لحاظ فنی قابل پذیرش نمی‌باشد و لذا به طور جداگانه، تحت عنوان خطای کسب و کار معرفی می‌شود؛ خطاهایی از جمله "عملیات اصلاحیه این تراکنش، قبلاً با موفقیت صورت پذیرفته است" و غیره.

تراکنش موفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به

علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

تراکنش ناموفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای صادرکنندگی و شتاب، خطاهای شاپرک و خطاهای پذیرندگی می‌باشند.

تراکنش موفق سیستمی شاپرک

تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرک را شامل می‌شود.

ابزار پذیرش تراکنش

عبارت است از سخت‌افزار و نرم‌افزاری که امکان تراکنش را برای دارنده کارت فراهم می‌سازد. انواع ابزارهای موجود در شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت شامل دستگاه‌های کارتخوان فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی، ابزار پذیرش موبایلی، و کیوسک پرداخت است.

کارتخوان فروشگاهی^{۴۹}

ابزاری است سیار و یا غیر سیار که با پذیرش کارت بانکی می‌تواند امکانی را فراهم کند تا وجه به صورت الکترونیکی از حساب دارنده کارت به حساب پذیرنده منتقل شود. این ابزار هم به صورت مستقل و هم به صورت متصل به کامپیوتر^{۵۰} در ایران مورد استفاده قرار می‌گیرد. بیشتر کاربرد این ابزار در ایران مربوط به خرید کالا و خدمات است.

کارتخوان فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت

^{۵۰} PC-POS / I POS(Integrated POS)

^{۴۹} EFTPOS

کارتخوان بدون تراکنش

کارتخوان تراکنش دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی سه ماهه حتی یک عدد تراکنش مالی نداشته باشد.

کارتخوان دارای تراکنش (تراکنش دار)

کارتخوان تراکنش دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی سه ماهه حداقل یک تراکنش مالی داشته باشد.

ابزار پذیرش اینترنتی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق اینترنت و درگاه پرداخت اینترنتی^{۵۱}، فراهم می‌نماید. ساختار تعامل وبسایت‌های فروشندگان با درگاه پرداخت اینترنتی که از طریق شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت ارائه می‌شود، از طریق اتصال امن اینترنتی بر مبنای پروتکل TCP/I P در لایه شبکه اتفاق می‌افتد.

ابزار پذیرش موبایلی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق تلفن همراه و درگاه پرداخت موبایلی^{۵۲}، فراهم می‌آورد. ابزار موبایل قابلیت‌های فراوانی در صنعت پرداخت داشته و می‌تواند هم به عنوان کارت و هم به عنوان ترمینال ایفای نقش کند. کانال‌های مختلف پرداخت بر روی موبایل قابل تعریف هستند، از جمله کانال پرداخت‌های داخل فروشگاه^{۵۳}، NFC، پرداخت‌های برخط از طریق USSD، پرداخت‌های از طریق وب از روی

شده و وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "Y" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را دارد.

کارتخوان غیر فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده اما وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "N" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را ندارد و به هر دلیل فاقد تراکنش خواهد بود.

کارتخوان پر تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه، کارتخوان پر تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در هر ماه، ۶۰ یا بیش از ۶۰ تراکنش داشته یا مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در هر ماه حداقل ۲۰ میلیون ریال باشد.

کارتخوان کم تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه، کارتخوان کم تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه زمانی سه ماه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در سه ماه کمتر از ۲۰ میلیون ریال در ماه باشد. این سنج به جهت شناسایی ابزارهایی است که در شبکه پرداخت از کارایی مناسب برخوردار نیستند.

^{۵۱} Internet Payment Gateway

^{۵۲} Mobile Payment Gateway

^{۵۳} In-Store

موبایل^{۵۴} و همچنین پرداخت‌های از طریق اپلیکیشن‌های موبایلی^{۵۵}. اما آنچه در حال حاضر در شبکه پرداخت کشور مجوز فعالیت دارد، کانال USSD فقط برای تراکنش‌های خرید شارژ و پرداخت قبض و همچنین کاربرد NFC از طریق گوشی‌های تلفن همراه است.

انواع کارت‌های رایج در شبکه^{۵۶}

انواع کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک، از نظر کاربری شامل کارت برداشت، کارت پیش پرداخته و کارت اعتباری می‌باشد.

کارت برداشت (بدهی)^{۵۷}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک یا چند حساب سپرده‌ای نزد بانک‌ها و جزء رایج‌ترین کارت‌های مورد استفاده می‌باشد که کد محصول ۱۰ دارد. مشتری می‌تواند با افتتاح یکی از سپرده‌های قرض‌الحسنه، جاری یا مدت دار، تا سقف وجهی که نزد بانک سپرده‌گذاری کرده است برداشت وجه و خرید کالا و خدمات را از درگاه‌های بانکداری الکترونیک به عمل آورد.

کارت پیش پرداخته (بی‌نام)^{۵۸}

مشخصات دارنده این نوع کارت بر روی جسم کارت درج نمی‌شود، این کارت‌ها به انواع زیر تقسیم می‌شوند. کارت‌های بی‌نام دارای سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، نظیر کارت‌های خرید بی‌نام و برخی بن‌کارت‌ها که معمولاً به صورت گروهی صادر می‌شوند. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، که ماهیتاً قابل

انتقال به غیر بوده و به دو دسته تقسیم می‌شوند؛ کارت‌های بر خط^{۵۹} نظیر کارت هدیه که انجام تراکنش توسط آن‌ها مستلزم تایید توسط سامانه‌های متمرکز کارت است. کد محصول این کارت‌ها، ۲۰، ۳۰ و ۴۰ می‌باشد و کارتهای برون خط^{۶۰} نظیر کارت‌های کیف پول الکترونیکی (کارت هوشمند) که انجام تراکنش توسط آن‌ها می‌تواند بدون نیاز به تعامل با سامانه‌های متمرکز کارت صورت پذیرد. در این گونه کارت‌ها، ارزش پولی مستقلاً بر روی فیزیک کارت و در تراشه ذخیره می‌شود. کد محصول این نوع کارت ۵۰ می‌باشد. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی، در حکم پول نقد بوده و با توجه به اینکه همانند اسکناس و مسکوک ردیابی تراکنش‌ها و تشخیص هویت دارنده آن میسر نیست، در صورت مفقود شدن یا سرقت این کارت‌ها، دارنده کارت و رمز مربوط به آن صاحب کارت شناخته می‌شود. با این وجود بانک‌ها مکلفند برای این قبیل کارت‌ها-نظیر سایر کارت‌های پرداخت-حداقل خدمات مانده‌گیری و تغییر رمز را تعریف کنند.

کارت اعتباری^{۶۱}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک خط اعتباری با سقف معین تخصیص یافته از طرف بانک به دارنده کارت، که او را قادر می‌سازد بدون داشتن سپرده نسبت به پرداخت وجه کالا و خدمات مبادرت کند. کد محصول این نوع کارت ۶۰ می‌باشد. این کارت‌ها در شبکه شاپرک پذیرفته شده و چارچوب کارمزدی مستقل خود را دارند. مسئولیت مدیریت ریسک اعتباری دارندگان این کارت به عهده بانک صادرکننده می‌باشد.

تراکنش دارنده‌ی کارت

^{۵۷} Debit card

^{۵۸} prepaid

^{۵۹} online

^{۶۰} offline

^{۶۱} Credit card

^{۵۴} Web-Mobile

^{۵۵} In-App Purchase

^{۵۶} بانک مرکزی (۱۳۸۶) اعلام مشخصات انواع ابزارهای پرداخت کارتی در نظام بانکی کشور.

تولید می‌شود تا متعاقب آن، مبلغ برداشت شده به دارنده‌ی کارت بازگردد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۴۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۴۰۰ و ۴۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰).

تراکنش ناتمام^{۶۲}

تراکنش دارنده‌ی کارت که از نظر کاربری موفق بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است). وجود تراکنش‌های ناتمام به نوعی مشکل کیفی قلمداد می‌گردد.

تراکنش مالی

تراکنشی است که نوع خدمت آن خرید کالا و خدمات یا پرداخت قبض می‌باشد. در این تراکنش‌ها پول از دارنده‌ی کارت کسر می‌شود و عملیات مالی انجام می‌پذیرد. طبیعتاً تراکنش مانده‌گیری از زمره تراکنش‌های غیر مالی است.

اثربخشی کارت‌خوان فروشگاه‌ها

این شاخص یکی از روش‌های سنجش و مقایسه شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار در بازار است. این شاخص برابر با نسبت سهم تراکنش‌های کارت‌خوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل، به سهم تعداد کارت‌خوان‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل است. به عبارت دیگر:

یکی از انواع تراکنش است و به تراکنش‌های ارسالی از طرف دارنده‌ی کارت گفته می‌شود که با شناسه‌ی ۲۲۰۰ و ۲۱۰۰ وارد شبکه‌ی پرداخت (شاپرک) می‌شوند (لازم به ذکر است با عملیاتی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰ در تاریخ ۱۳۹۳/۰۴/۰۶ در سویچ شاپرک، تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۰۰ به ۲۲۰۰ و تراکنش‌های با شناسه‌ی ۱۰۰ به ۲۱۰۰ تبدیل شدند. این تغییرات مطابق با استاندارد ISO ۸۵۸۳ نسخه‌ی ۲۰۰۳ می‌باشد). در این تراکنش‌ها با شناسه‌ی ۲۲۰۰ عملیات برداشت از کارت انجام می‌شود ولی با شناسه‌ی ۲۱۰۰ عملیات مالی انجام نشده و تنها خدمت مانده‌گیری ارائه می‌شود.

تراکنش تأییدیه انجام تراکنش

به تراکنش‌هایی گفته می‌شود که توسط شرکت ارائه‌دهنده - ی خدمات پرداخت ارسال می‌شود. هدف از این تراکنش‌ها تأییدیه انجام تراکنش و درخواست برای واریز مبلغ برداشتی از کارت به حساب پذیرنده است. مطابق این درخواست‌ها عملیات واریز به حساب پذیرنده در سیکل‌های زمانی مشخص انجام می‌گیرد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۲۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰). شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت تا حداکثر ۴۸ ساعت فرصت دارند (معادل یک cut-off یا تغییر روز مالی) این تراکنش را به ازای هر تراکنش دارنده‌ی کارت ارسال کنند. برخی خطاهای پذیرندگی رخ داده در تراکنش‌ها، مربوط به عدم ارسال تأییدیه تراکنش به شبکه است.

تراکنش اصلاحیه

اگر تراکنش دارنده‌ی کارت دچار خطا شود ولی برداشت از کارت انجام شده باشد، یک تراکنش اصلاحیه در شبکه

^{۶۲} Reconciliation Account (RA)

$$\begin{aligned} & \text{تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت} \\ & \text{تعداد تراکنش‌های کل کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی} \\ & = \frac{\text{تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت}}{\text{تعداد کل کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی}} \end{aligned}$$

عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیکی را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاهی شبکه شاپرک است. مثلاً اگر این شاخص برای شرکتی یک باشد، یعنی سهم آن شرکت از کل تراکنش‌های کارتخوان‌های شبکه شاپرک به اندازه سهم تعداد کارتخوان‌های آن شرکت از کل کارتخوان‌های کشور است. چنانچه این شاخص برای شرکتی بالاتر از یک باشد یعنی جذب تراکنش‌های آن بانک روی کارتخوان‌هایش بیش از سهم تعداد کارتخوان‌های آن شرکت از کل کارتخوان‌های کشور است. بالاتر بودن این شاخص، به معنی کم بازده‌تر بودن ابزارهای شرکت و طبیعتاً کاهش درآمد متصور از ابزارهای فروش است.

نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

منظور از این شاخص، محاسبه نسبت ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی کشور است و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

$$= \frac{\text{ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی}}{\text{نقدینگی}} * ۱۰۰$$

این نسبت، به عنوان شاخصی در جهت نمایش اندازه اقتصادی شبکه پرداخت مورد استفاده قرار می‌گیرد.

نقدینگی و حجم پول

در اقتصاد، نقدینگی به مجموع حجم پول و شبه پول^{۶۳} اطلاق می‌شود. حجم پول، اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به اضافه‌ی مانده سپرده‌های دیداری بخش خصوصی نزد بانک‌ها^{۶۴} تعریف می‌شود. سپرده‌های دیداری، سپرده‌های قابل چک کشیدن بدون بهره‌ی بخش خصوصی در بانک‌های تجاری است. منظور از شبه پول یا سپرده‌های غیر دیداری، انواع سپرده‌های قرض‌الحسنه پس انداز و سپرده‌های مدت‌دار هستند که به نسبت پول سرعت نقدشوندگی کمتری دارند.

سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی

این شاخص، به عنوان یک شاخص هادی، نسبت فیما بین اسکناس و مسکوک و میزان نقدینگی را بررسی می‌کند. با توجه به رقابت ابزارهای پرداخت الکترونیک و اسکناس و مسکوک، بررسی این شاخص می‌تواند به عنوان راهنمایی در جهت شناخت میزان استقبال عمومی از شبکه پرداخت در نظر گرفته شود.

$$= \frac{\text{اسکناس و مسکوک در دست اشخاص}}{\text{نقدینگی}} * ۱۰۰$$

تولید ناخالص داخلی

بنا به تعریف بانک مرکزی ج.ا.ا، کل ارزش ریالی محصولات نهایی تولیدشده توسط واحدهای اقتصادی مقیم کشور در دوره زمانی معین (سالانه یا فصلی) را تولید ناخالص داخلی یا GDP می‌نامند شایان توجه است که صرفاً مبادلات کالاهای نهایی در محاسبات GDP لحاظ می‌شوند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری

^{۶۴} Demand deposits

^{۶۳} Quasi money

متوسط ارزش دهک دهم تراکنش ها

$$= \frac{\text{شاخص توزیع مبلغی دهکی}}{\text{متوسط ارزش دهک اول تراکنش ها}}$$

شاخص هرفیندال-هیرشمن

شاخص هرفیندال - هیرشمن یکی از شاخص های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است. این شاخص از اطلاعات همه بنگاه های صنعت برای اندازه گیری تمرکز و نیز قدرت رقابتی صنعت استفاده می کند. کاربرد اصلی این شاخص در نظارت و مراقبت از بازار انحصارات خصوصی، ادغام ها و تبانی بخش های خصوصی در بازار و نیز انجام روندهای اصلاحی رفع این مشکلات برای دستیابی به بازار رقابتی است. برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه ها در صنعت یا بازار استفاده می شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می دهد. شاخص هرفیندال - هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می شود.

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه های موجود در صنعت یا بازار است. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال-هیرشمن، می توان در خصوص تمرکز بازار به شرح جدول زیر قضاوت نمود. وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن، از مقیاس کمتر از ۱۰۰۰ آغاز می گردد. در صورتیکه عدد به دست آمده کمتر از ۱۰۰۰ باشد نشانه رقابتی بودن محیط و در صورتیکه بالاتر از ۱۰۰۰ باشد یعنی محیط رقابت به سوی تمرکز حرکت کرده است. تمرکز می تواند به صورت ملایم یعنی تا اندازه ۱۸۰۰ و حتی به صورت تمرکز شدید و بالا نمود کند که بالاتر از ۱۸۰۰ است.

اگر در دوره ای تولید ناخالص داخلی با قیمت های همان سال مورد نظر بررسی و اندازه گیری شود به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری گویند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت

در بررسی روند تولید ناخالص ملی، یکی از سال هایی که کشور در آن از لحاظ بیکاری، تورم و تولید در وضعیت خوبی قرار دارد، را به عنوان سال پایه انتخاب می کنند. اگر تولید ناخالص داخلی بر حسب قیمت ها در سال پایه اندازه گیری شود، به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت (حقیقی) گویند.

ارزش اسمی تراکنش ها^{۶۵}

منظور از ارزش اسمی تراکنش ها، همان مبالغ معمول گزارش شده تراکنش هاست که هیچ عملیات خاصی بر روی آن صورت نگرفته است.

ارزش حقیقی تراکنش ها

اگر در دوره ای، ارزش تراکنش ها بر حسب قیمت های سال پایه اندازه گیری شود و اثرات تورم از آن حذف شود، به آن ارزش حقیقی تراکنش ها گویند. نحوه محاسبه ارزش حقیقی تراکنش به این صورت است:

$$= \frac{\text{مبلغ اسمی تراکنش ها در ماه } t}{\text{شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه } t}$$

شاخص دهکی توزیع مبالغ تراکنش ها

برای تعیین دهک ها، تراکنش ها را به ترتیب ارزش مبالغ دسته بندی کرده و به ۱۰ قسمت برابر به لحاظ تعدادی، تقسیم می نماییم که یک دهک از تراکنش های با پایین ترین مبالغ، دهک اول و یک دهک تراکنش های با بالاترین مبالغ دهک دهم نامیده می شود.

^{۶۵} Nominal Value

3

The quality of card e-payment services

Quality of services		
The ratio of successful transactions to total	% 90/72	▼
The ratio of successful transactions to total shaparak switch's transactions	% 99/96	▼
The share of each types of errors in transactions		
Acquirer error	% 0/82	▲
Shaparak network error	% 0/46	▲
Issuer error	% 8/74	▲
Cardholder Error	% 89/36	▼
Business error	% 0/61	▼
Services sensed availability		
Network sensed availability	% 99/01	▼
Shaparak sensed availability	% 99/96	▼
Reconciliation account (RA) transactions		
Ratio of reconciliation account transactions to total transactions	% 0/028	▲
percent change of reconciliation account transactions	% 43/07	▲

4

Electronic card payment network market indices in Dec 2019

Active EFTPOS effectiveness			
The highest effectiveness	Beh pardakht Mellat	1/752	▼
The lowest effectiveness	Fan Ava Card	0/507	▲
The ratio of number of acquiring errors to total number of transactions			
The highest ratio	Kart Etebari Iran Kish	% 0/188	▲
The lowest ratio	Pardakht Electronic Sepehr	% 0/012	▲
The ratio of Low Transaction to active EFTPOS			
The Highest ratio	Kart Etebari Iran Kish	% 22/26	▲
The Lowest ratio	Pardakht Electronic Sepehr	% 5/37	▲

(The first column is for PSP's data and the second one is for acquiring banks)

The highest market share				
The highest value share of transactions	% 24/49 Behpardakht Mellat		% 23/75 Bank Mellat	
The highest numerical share of transactions	% 22/87 Behpardakht Mellat		% 24 Bank Mellat	
The highest value share of transactions in each terminal				
Internet Payment Gateway	% 34/42 Beh Pardakht Mellat		% 33/80 Bank Mellat	
Mobile Payment Gateway	% 34/68 Asan pardakht Persian		% 55/36 Bank Mellat	
EFTPOS	% 23/29 Behpardakht Mellat		% 22/40 Bank Mellat	
The highest numerical share of transactions in each of terminals				
Internet Payment Gateway	% 37/84 Asan Pardakht Persian		% 20/48 Bank mellat	
Mobile Payment Gateway	% 29/88 Asan Pardakht Persian		% 61/53 Bank Mellat	
EFTPOS	% 23/73 Behpardakht Mellat		% 21/88 Bank Mellat	
Herfindahl-Hirschman Index				
Internet Payment Gateway	2,427		1,249	
Mobile Payment Gateway	2,335		4,318	
EFTPOS	1,469		937	
The highest share of issuing banks in number of active cards				
Prepaid card	Bank Melli Iran	% 20/12		
Credit card	Bank Mellat Iran	% 44/01		
Debit card	Bank Melli Iran	% 22/55		

Summary of key payment statistics

1

The importance of card payment network in national economy

Respect to the last published statistics

the share of liquidity

The ratio of total value of transactions to liquidity	% 12/08	▲
The ratio of coins and paper currency in the hands of the public to liquidity	% 2/54	▼
Value of transactions as a percentage of GDP	% 119/02	▶

2

Shaparak performance indices

Number & value of transactions

Number of transactions	2,259,178,058	▲
Value of transactions	2,790,835,162 mill IRR	▲

Nominal and real growth rate of value of transactions

Monthly nominal growth of value of transactions(Dec compared to Nov)	% 10/63	▲
Monthly real growth of value of transactions(Dec compared to Nov)	% 7/21	▲
Point-to-point nominal growth of the value of transactions	% 39/51	▲
Point-to-point real growth of the value of transactions	% 9/21	▲

Numerical share of transactions for each of terminals

Internet Payment Gateway	% 6/27	▲
Mobile Payment Gateway	% 5/57	▲
EFTPOS	% 88/16	▼

The value share of transactions for each types of payment services

Purchasing Goods & Services	% 97/35	▼
Bill payment & purchase mobile charge	% 2/65	▲

Numerical share of transactions for each types of payment services

The purchase of goods and services	% 83/79	▼
Bill payment & purchase mobile charge	% 10/78	▼
Balance Inquiry	% 5/43	▲

The regional penetration rate

Number of active acceptance Instruments per 10,000 over 20 years old inhabitants

All of acceptance instruments	1,764/84	▲
EFTPOS	1,334/80	▲
Mobile Payment Gateway	214/03	▲
Internet Payment Gateway	216/01	▲

Number of transactions Per over 20 years old inhabitants for each of terminals

All of acceptance instruments	0/04	▲
EFTPOS	33/39	▲
Mobile Payment Gateway	2/11	▼
Internet Payment Gateway	2/38	▲

Regional penetration rate of active EFTPOS

The most number of active EFTPOS terminals	1,658,627 Tehran	▲
The most change in the number of active EFTPOS terminals	27,343 Tehran	▲
The most number of active EFTPOS terminals per capita	0/186 Yazd	▲
The most number of EFTPOS transactions per capita	49/88 Hormozgān	▲

Decile ratio

The ratio of average value of the tenth decile transactions to the first decile	677/40	▲
---	--------	---

شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت «شاپراک»

آدرس وب گاه شاپراک:

www.shaparak.com

آدرس پست الکترونیک:

Info@shaparak.com

شماره تلفن:

۰۲۱-۲۶۴۰۴۹۰۱-۱۵

شماره دورنگار:

۰۲۱-۲۳۳۲۸۱۳

نشانی پستی:

ایران، تهران، بلوار میرداماد،

خیابان شهید شاهنظری،

کوچه محمود، پلاک ۱۴

کد پستی: ۱۵۴۷۹۱۴۸۱۱

صندوق پستی: ۸۱۳۴ - ۱۵۸۷۵

کلیه حقوق معنوی این اثر، متعلق به شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپراک بوده و هرگونه استفاده، چاپ، پخش و رونوشت، با ذکر منبع بلامانع است.

